

The background of the slide is a photograph of a woman with short blonde hair, smiling and standing in the doorway of a cafe. She is wearing a black apron over a white t-shirt and blue jeans, and is holding two dark glass bottles. The cafe interior is visible through the glass door, showing shelves with various items and a counter. The building has a rustic stone facade.

○ 2015

AMF Årsredovisning och Hållbarhetsredovisning

AMF i korthet

AMF är pensionsbolaget med enkla och trygga tjänstepensionslösningar. Bolaget ägs av LO och Svenskt Näringsliv och drivs enligt ömsesidiga principer. Det innebär att ägarna inte tar del av den vinst AMF skapar utan all vinst går oavkortat tillbaka till kunderna. Fokus ligger på kollektivavtalade tjänstepensioner.

AMFs kärnaffär är tjänstepension inom traditionell försäkring med ambition att alla kunder ska få bästa möjliga erbjudande oavsett om man har gjort ett aktivt val eller ej. Som kund ska man få den bästa pensionsprodukten, med låg avgift och hög avkastning. AMF arbetar för att kunderna ska få en så trygg och enkel tjänstepension som möjligt.

AMF har cirka fyra miljoner kunder. Majoriteten av kunderna är arbetare med kollektivavtal inom det privata näringslivet.

AMF är valbart inom alla stora kollektivavtalsområden och erbjuder sparande i traditionell försäkring och fondförsäkring. Dotterbolaget AMF Fonder AB erbjuder premiepensionsfonder och fondsparande utan koppling till pension.

AMF förvaltar över 500 miljarder kronor. Förvaltningen av aktier och obligationer sköts i egen regi. AMF är en av de största ägarna på Stockholmsbörsen och av kommersiella fastigheter i Sverige.

AMF koncernen har cirka 350 anställda och verksamheten bedrivs från Stockholm.

AMF
113 88 Stockholm
Besöksadress: Klara Södra Kyrkogata 18
Telefon: 08-696 31 00
Kundtjänst: 020-696 320
Fax: 08-411 23 70
www.amf.se
info@amf.se

INNEHÅLL

VD har ordet	4	Förvaltningsberättelse	29
Hållbarhetsredovisning	6	AMFs styrning	35
AMFs intressenter	7	Styrelse	37
Väsentlighetsanalys	8	Medarbetare och organisation	39
Ekonomiskt värdeskapande	9	Risker och riskhantering	40
Hållbara försäkrings- och sparprodukter	10	Femårsöversikt	48
Tillgänglighet och begriplighet	12	Totalavkastning	50
Jämställdhet	13	Finansiella rapporter	51
Avfall	15	Förslag till vinstdisposition	112
Uppföljning av leverantörer	16	Revisionsberättelse	113
Utsläpp till luft/Energi	17	Revisors rapport över hållbarhetsredovisning	115
Aktivt ägande	19	Definitioner och begrepp	116
Styrning av AMFs hållbarhetsarbete	22		
GRI-index	24		
Målöversikt	27		

Den formella årsredovisningen omfattar sidorna 29–112.

Årets siffror i korthet

5,3%

TOTALAVKASTNING

AMFs totalavkastning uppgick till 5,3 (12,7) procent. AMF har levererat en årlig avkastning på 5,8 procent de senaste 15 åren.

0,12%

FÖRVALTNINGSKOSTNADSPROCENT

AMFs förvaltningskostnadsprocent inom traditionell försäkring minskade från 0,13 till 0,12 procent med anledning av lägre kostnader och högre förvaltad kapital.

211%

SOLVENSGRAD

AMFs solvensgrad uppgick till 211 (204) procent.

527 mdkr

FÖRVALTAT KAPITAL

AMFs förvaltade kapital uppgick till 527 (508) miljarder kronor. 416 (405) miljarder kronor avsåg traditionell förvaltning.

4,4

NÖJD KUND INDEX

Nöjd kund index (NKI) var 4,4 (4,4) på en skala 1-5 där 5 är mest nöjda.

37%

ANDEL KVINNOR I BOLAGSTYRELSE DÄR AMF SATT I VALBEREDNINGEN

Andelen kvinnor i bolagsstyrelser, där AMF satt i valberedningen inför stämposäsongen 2015, steg från 33 till 37 procent.

Bäste kund,

som kund i AMF ska du känna att vi arbetar för dig. AMF drivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att all vinst går tillbaka till kunderna. Våra ägare, LO och Svenskt Näringsliv, har utsett AMF till ickevalsbolag inom avtalsområdet SAF-LO. Det innebär att vi tar om hand pensionen åt dig som inte själv väljer hur din pension ska förvaltas. Du kan också välja oss aktivt. Oavsett om du valt att engagera dig eller inte i ditt pensionssparande har vi som uppdrag att förvalta din pension utifrån dina behov och på ett ansvarsfullt sätt.

Under 2015 ökade antalet kunder med 156 000. Många av dessa kom från andra pensionsbolag och banker som valt att inte längre erbjuda tjänstepensioner till privatanställda arbetare. Att avgiftsnivåerna har pressats inom Avtalspension SAF-LO, samtidigt som pensionsbeloppen är förhållandevis låga inom arbetaryrkena, kan vara förklaringen till att en del bolag inte längre är intresserade av att tillhandahålla dessa produkter och tjänster. Våra nytilkomna kunder bidrar hos oss till ytterligare stordriftsfördelar och möjligheten att på sikt ytterligare sänka avgiften.

Det gångna året var unikt i svensk ekonomisk historia. Efter ett antal år av låga räntor, har Sverige för första gången haft negativa räntor. På lite längre sikt innebär den låga räntenivån dock utmaningar för pensionsbranschen. Dels kommer de förhållandevis

trygga investeringarna i obligationer ge låg avkastning framåt, dels kan värden på andra tillgångar minska om och när räntorna börjar stiga. Så här långt har det varit positivt för ditt pensionssparande eftersom det har bidragit till högre värden på aktier, fastigheter och obligationer. AMF har vidtagit flera åtgärder för att hantera dessa utmaningar. Vi har ökat investeringarna i fastigheter, däribland stora investeringar i norska och finska fastigheter. Fastigheter ger förhållandevis stabil avkastning och värdet är inte lika känsligt för ränteförändringar som obligationer. Vi har även gjort investeringar i två vindkraftparker under året. De bedöms ge stabila kassaflöden under 20 till 30 år, vilket passar bra för pensionsinvesteringar. Att det dessutom bidrar till att ställa om energisystemet till att bli mindre beroende av fossil energi är ett extra plus.

Det gångna året har även kännetecknats av en debatt kring ansvarstagandet inom svenska företag. Kraven på företag att redogöra för sina värderingar och hur de agerar i praktiken ökar. AMF är en av de största ägarna på Stockholmsbörsen och har ett

stort ansvar att driva dessa frågor. Vi diskuterar ansvarsfrågor direkt med företagen. Våra överväganden presenterar vi årligen efter bolagsstämman i vår rapport om ägarstyrning. Frågorna om ansvarstagande är lika aktuella i våra helägda dotterbolag och våra delägda bolag. Vi lägger ett stort fokus på förebyggande

värderings- och uppförandefrågor. Trots detta har vi behövt agera reaktivt i ett av våra delägda bolag med en extra genomlysning av verksamheten och förändringar i ledningen som följd. Vi har dragit flera lärdomar från detta som vi tar med oss i vårt fortsatta ägararbete.

På samma sätt som vi ställer ökade krav på de bolag vi äger, vet vi att våra kunder och ägare har ökade förväntningar på oss och vår verksamhet avseende ansvarstagande och tydlighet. Därför har vi det gångna året fortsatt arbetet med att förstärka vårt hållbarhetsarbete.

AMF stödjer sedan 2014 FNs Global Compact och dess principer om mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, miljö och anti-korruption, något som också avspeglas i de krav vi ställer på våra leverantörer. Vi har under året förbättrat rutinerna för hur vi arbetar med dem i de här frågorna. Vi har även infört en process för att säkerställa jämställd rekrytering samt rutiner för återanvändning och återvinning av AMFs leasade IT-utrustning. Vår kapitalförvaltning väljer sedan 2015 utländska aktier bland de bolag, som globalt är bäst på hållbarhet, något även AMF Fonder gör från och med 2016. Vi har mätt koldioxidavtrycket, både i vår egen verksamhet men även genom våra svenska och utländska aktieinnehav. Att mäta är för oss ett första steg för att öka bolagens fokus på sina koldioxidutsläpp.

Vi vill att hållbarhet är något som ska genomsyra hela AMFs verksamhet och komma alla kunder till del, och inte bara avse några enskilda produkter eller de kunder som gör aktiva val. Här tror vi att vi skiljer oss från många andra pensionsförvaltare.

Min förhoppning är att det vi gör på AMF ska bidra till en bättre pension och en bättre värld för nuvarande och kommande generationer pensionärer.

Stockholm i mars 2016

Johan Sidenmark
Verkställande direktör

Hållbarhetsredovisning 2015

AMFs viktigaste uppdrag är att leverera en bra pension till bolagets fyra miljoner kunder. AMFs kärnaffär är tjänstepension inom Avtalspension SAF-LO, traditionell försäkring. AMF är det så kallade icke-valet, vilket innebär att LO och Svenskt Näringsliv har valt AMF som förvaltare för de som inte aktivt väljer en pensionsförvaltare. AMF erbjuder även tjänstepension i form av traditionell försäkring och fondförsäkring inom andra avtalsområden.

I AMF-koncernen ingår förutom moderbolaget AMF Pensionsförsäkring AB, även dotterbolagen AMF Fonder AB och AMF Fastigheter AB samt ett antal helägda fastighetsbolag. AMF Fonder erbjuder egenförvaltade fonder åt moderbolaget. Fonderna är också tillgängliga för direkt fondsparande för privatkunder, institutionella investerare, samt fondsparande inom premiepensionssystemet. AMF Fastigheter är en del av moderbolagets investeringsportfölj med målet att skapa avkastning för pensionsspararna. AMF Fastigheter utvecklar och förvaltar fastigheter och handelsplatser i Stockholmsområdet.

AMF drivs enligt ömsesidiga principer. Det innebär särskilt fokus på rättvisa mellan kunder, att kundens intresse sätts främst samt att AMFs ägare inte får ta ut någon utdelning. Hela AMFs resultat går därför tillbaka till kunderna. Det gäller både kunder som har traditionell försäkring och de som har fondförsäkring. Sparandet

AMF koncernen

AMF Pensionsförsäkring AB (moderbolag)
Erbjudande av pensionsförsäkringar

AMF Fonder AB
Fondförvaltning åt moderbolaget men även direkt fondsparande

AMF Fastigheter AB
Ägande och förvaltning av fastigheter i centrala Stockholm

Hållbarhetsredovisningen omfattar AMF Pensionsförsäkring AB och de helägda dotterbolagen AMF Fonder AB och AMF Fastigheter AB inklusive koncernens helägda fastighetsbolag.

inom premiepensionssystemet och det direkta fondsparandet omfattas inte av de ömsesidiga principerna, men dock av AMFs ambition att hålla låga avgifter och att ge en hög avkastning. AMF är idag det enda pensionsbolaget som är valbart för både traditionell försäkring och fondförsäkring för arbetare och tjänstemän inom såväl privat, kommunal som statlig sektor. Hållbarhet är en naturlig del av AMFs verksamhet i och med att

Hållbarhet i AMF

Hållbara produkter och tjänster – Vårt erbjudande

AMF tillhandahåller trygga erbjudanden för tjänstepension. Vi fokuserar på att skapa hög och trygg avkastning, hålla avgifterna låga och att våra produkter ska vara enkla och rättvisa. En oengagerad kund ska få ett lika bra sparande som en engagerad.

Hållbar resurshantering – Vår verksamhet

AMFs verksamhet ska präglas av en hög etisk standard, sparsamhet med resurser och hänsyn till miljön. I vår egen verksamhet arbetar vi för att minska energiförbrukningen, minska avfallet och för att vara en jämställd arbetsplats. Vi ska ställa samma krav på våra leverantörer som på oss själva.

Ansvarsfulla investeringar – Våra investeringar

AMF förvaltar över 500 miljarder kronor i pensionskapital. Detta innebär ett stort ansvar för att investeringarna och utövandet av ägandet görs med kundernas bästa i fokus och på ett långsiktigt hållbart sätt.

kollektivavtalade pensioner är en del av det svenska trygghetssystemet och bygger på långsiktighet. AMFs hållbarhetsarbete utgår från tre fokusområden – hållbara produkter och tjänster, hållbar resurshantering samt ansvarsfulla investeringar.

AMFs värdegrund

Enkel

Trygg

Mänsklig

AMFs vision

Att vara pensionsbolaget med enkla och trygga tjänstepensionslösningar med hög avkastning till låg kostnad.

AMFs intressenter

AMFs viktigaste intressenter är kunder, ägare och kollektivavtalsparter, medarbetare, leverantörer och samarbetspartner samt samhället i stort. Deras olika förväntningar på AMF finns presenterade i tabellen intill.

Kunder

AMF förvaltar tjänstepension åt cirka fyra miljoner kunder. Kunderna är främst privatpersoner som har kollektivavtalad tjänstepension, men även företag som köper in lösningar för att trygga de anställdas tjänstepension. Drygt 700 000 kunder (knapp 20 procent) har en pågående utbetalning av sin pension och AMF har varje månad cirka en miljard kronor i pensionsutbetalningar. Den främsta kontakten med AMF sker inför pensioneringen – över 90 procent av de kunder som kontaktar AMF är över 55 år.

Ägare och kollektivavtalsparter

AMFs ägare representerar både arbetstagar- och arbetsgivarsidan, det vill säga de försäkrade respektive försäkringstagarna. En ledamot från vardera ägaren har som uppdrag att särskilt bevaka de försäkrades intressen.

Kollektivavtalsparterna, exempelvis inom SAF-LO-området LO och Svenskt Näringsliv, förhandlar fram lösningar för tjänstepension med pensionsförvaltare för respektive kollektivavtalsområden. Parterna agerar i vissa fall även som företrädare för kundernas intressen när det gäller avtals- och villkorsändringar.

Medarbetare

Koncernen hade 357 anställda per 31 december 2015, varav 21 inom AMF Fonder och 94 inom AMF Fastigheter. Alla medarbetarna inom koncernen är tjänstemän. 44 procent av de anställda är män och 56 procent är kvinnor.

Leverantörer och samarbetspartner

Koncernen har cirka 1 800 leverantörer. De fakturerade kostnaderna

Intressentgrupp	Förväntningar på AMF	Dialoger/Mätningar
Kunder	Bra, enkel och trygg pension.	Kundservice, kundpaneler, kundundersökningar, varumärkesundersökningar, klagomålsfunktion, Pensionsbloggen.
Ägare (LO och Svenskt Näringsliv) och övriga kollektivavtalsparter	Höga och trygga pensioner, låga avgifter, hög standard vad gäller etik och hållbarhet.	Styrelsemöten, möten med ägare, möten med kollektivavtalsparter, upphandlingar och anslutningar.
Medarbetare	Bra arbetsgivare, bra arbetsvillkor, personlig utveckling, hög ambition inom etik och hållbarhet, efterlevnad av AMFs värderingar.	Enhets- och gruppmöten, medarbetarundersökningar, utvecklingssamtal, dialog med fackliga företrädare.
Leverantörer och samarbetspartners	Säker och stabil avtalspartner, starkt varumärke, transparens.	Möten och uppföljningar.
Samhälle (exempelvis myndigheter, politiska beslutsfattare och media)	Transparens och regelefterlevnad, ansvarsfullt ägande.	Varumärkesundersökningar, möten och dialoger med myndigheter och beslutsfattare, remisser, deltagande i debatter, rapporter.

I december 2014 gjordes den senaste undersökningen bland AMFs kunder och medarbetare om förväntningarna på AMFs hållbarhetsarbete. Undersökningen visade att områden kopplat till ekonomisk hållbarhet prioriteras högre än andra hållbarhetsområden bland både kunder och medarbetare. För båda grupperna är det särskilt viktigt att AMF arbetar för att kunden ska få bästa möjliga avkastning. Därefter prioriteras att AMF ska förvalta pensionen på ett tryggt sätt, ta ut så låga avgifter som möjligt och göra ansvarsfulla investeringar. Resultatet stämde väl överens med den väsentlighetsanalys som AMFs företagsledning genomförde under 2014. Under 2015 var klimatfrågan i fokus för politiska beslutsfattare, media och samhället i stort, framförallt kring COP21-mötet i Paris i december 2015. Från svenskt politiskt håll har bland annat två projekt initierats - hållbar fondmarknad och koldioxidredovisning för finansiella bolag. AMF har bland annat deltagit i flera rundabordssamtal med ansvarig minister för finansmarknaden.

under 2015 i moderbolaget och i AMF Fonder låg främst inom IT och telefonitjänster, marknadsföring och pensionsadministration. AMF Fastigheter köper främst in olika konsulttjänster, bygg- och förvaltningstjänster samt energi och värme. AMF samarbetar också med de valcentraler som bland annat administrerar kundernas val av pensionsförvaltare, till exempel Fora AB som administrerar Avtalspension SAF-LO.

Samhälle

Tjänstepensioner är en viktig del av det svenska trygghetssystemet. Statens intresse av en trygg försörjning efter arbetslivets slut visar sig bland annat i de skatteincitament som finns för att stimulera tjänstepensionssparandet.

AMF engagerar sig i frågor rörande pensionssystemets utformning. Det sker genom opinionsbildning, dialog med politiska beslutsfattare och samarbeten inom branschen som exempelvis Svensk Försäkring, SNS, Min Pension och Gilla din ekonomi.

AMFs uppdrag från ägarna LO och Svenskt Näringsliv:

1. Skapa värde för de som omfattas av Avtalspension SAF-LO traditionell försäkring. Värde ska skapas genom hög avkastning, låga kostnader och trygghet.
2. Erbjud tjänstepension till andra kollektivavtalsområden, samt även fondförsäkring till kunder inom SAF-LO, om det inte försämrar för kunderna inom Avtalspension SAF-LO traditionell försäkring.
3. Erbjud andra produkter och tjänster om det bidrar till skalfördelar för AMF.

Väsentlighetsanalys

Under 2014 genomförde AMFs företagsledning en väsentlighetsanalys inom hållbarhet i ett antal workshops. Syftet var att identifiera områden där AMF har störst påverkan. Analysen baserades på GRI G4s definierade hållbarhetsområden och AMFs åtagande som medlem i FNs initiativ Global Compact och Principles for Responsible Investments (UN PRI). Processen är beskriven i AMFs Årsredovisning och Hållbarhetsredovisning 2014, sid 21-22. Analysen resulterade i åtta prioriterade förbättringsområden, som beslutades av styrelsen i december 2014. Dessa sorteras in under hållbara produkter och tjänster, hållbar resurshantering och ansvarsfulla investeringar enligt tabellen nedan.

För att integrera hållbarhetsarbetet i verksamheten har varje prioriterat område fördelats till en ansvarig enhetschef i företagsledningen. Under 2015 konstaterade AMFs hållbarhetsråd att det inte skett några förändringar i AMFs omvärld eller verksamhet som föranledde en justering av väsentlighetsanalysen under året.

Inför 2016 har AMFs ägarinstruktioner till dotterbolagen AMF

Fastigheter och AMF Fonder förtydligats avseende etik och hållbarhet. Dotterbolagen ska minst följa koncernens fastställda hållbarhetsområden. VD i AMF ger i egenskap av koncernchef instruktioner till dotterbolagen om mål inom områdena.

Var ligger AMFs påverkan?

Den påverkan på omvärlden AMF har genom de åtta prioriterade områdena kan ligga inom eller utom organisationen. Inom organisationen avser områden där påverkan uppkommer inom AMFs verksamhet. Utom organisationen avser områden där påverkan uppkommer utanför AMFs verksamhet, men där AMF via sitt agerande är en del av den påverkan.

Prioriterade förbättringsområden			
Fokusområden	Prioriterat förbättringsområde	Var uppstår AMFs påverkan?	Läs mer på sidan
Hållbara produkter och tjänster	Ekonomiskt värdeskapande	Inom organisationen – omfattar hela koncernen	9
	Hållbara försäkrings- och sparprodukter	Inom organisationen – moderbolaget och AMF Fonder	10
	Tillgänglighet och begriplighet	Inom organisationen – moderbolaget och AMF Fonder	12
Hållbar resurshantering	Jämställdhet	Inom organisationen – omfattar hela koncernen	13
	Avfall	Inom organisationen – omfattar hela koncernen	15
	Uppföljning av leverantörer	Utom organisationen	16
	Utsläpp till luft/Energi	Inom organisationen – omfattar hela koncernen	17
Ansvarsfulla investeringar	Aktivt ägande	Utom organisationen	19

Ekonomiskt värdeskapande

AMF ska skapa ekonomiskt värde för pensionsspararna genom att ge en hög och trygg avkastning på deras pensionskapital. AMF har därför ett ansvar att redogöra för det ekonomiska värdeskapandet under året samt hur tilldelningen av vinster sker. Det ingår inte i AMFs uppdrag att skapa ekonomiskt värde för ägarna och dessa har inte heller rätt till utdelning.

Värdeskapande under året

Det ekonomiska värdeskapandet kan mätas som nettotillväxten av det samlade pensionskapitalet. Nettotillväxten är den avkastning som kapitalförvaltningen skapar, minskat med de kostnader från försäkringsrörelsen som belastar pensionskapitalet. AMFs värdeskapande under året presenteras i tabellen nedan.

- Årets avkastning beror på den avkastning som kapitalförvaltningen skapar. AMF förvaltar kapitalet genom att investera i bland annat aktier, räntebärande värdepapper och fastigheter.
- De största kostnaderna som över tid påverkar pensionsutbetalningarna kommer från den löpande verksamheten, som till exempel IT-kostnader, personalkostnader, kostnader för kapitalförvaltningen, marknadsföring samt skatter.

Årets värdeskapande per kund i moderbolaget var 5 031 (13 438) kronor.

AMFs värdeskapande (moderbolaget), Mkr	2015	2014
Årets avkastning	20 817	50 698
Minus löner/ersättningar till anställda	-278	-272
Minus övriga driftskostnader	-454	-485
Minus skatter	-1 068	-1 242
Årets värdeskapande	19 017	48 698
Årets värdeskapande per kund (kronor)	5 031	13 438

AMF har vissa kostnader som i sig inte påverkar värdeskapandet, till exempel pensionsutbetalningarna. Att sänka dessa innebär inte

ett högre värdeskapande. På samma sätt skapar AMFs inkomster (premier från traditionell försäkring och intäkter från premier för fondförsäkring), i sig inget värde för AMF då hela kundens inbetalning motsvaras av rättigheter i form av garanterade belopp eller anspråk på AMFs vinstmedel.

Tilldelning av vinstmedel till kunderna

AMFs samlade vinst motsvarar skillnaden mellan värdet av de totala tillgångarna och åtagandena gentemot kunderna, det vill säga huvudsakligen de garanterade pensionsutbetalningarna. Ett högt värdeskapande leder som regel till att vinsten ökar. Under 2015 tilldelades över 13 miljarder kronor till AMFs kunder från vinstmedlen. Tilldelningen kan ske i form av ökade garanterade pensioner, premierreduktion, tilldelning av fondandelar samt vid utbetalning av överskott i samband med pensionsutbetalning, flytt och återköp.

- Vid varje pensionsutbetalning får kunderna med traditionell försäkring del av AMFs samlade vinst. Det samma gäller vid flytt och återköp av försäkringen. Detta under förutsättning att det finns preliminärt fördelade vinster på försäkringen.
- Tilldelning av garantier eller garantiförstärkning sker inför pensionering till de kunder som bidragit till tillräckligt stor del av vinsten (gäller AMFs traditionella försäkring med individuell avkastningsränta). För kunder med produkten Pension enligt definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO (ÖGR), sker normalt en tilldelning det år de fyller 60 år. Dessa kunder har innan dess inga garanterade pensionsbelopp.
- I AMFs förmånsbestämda försäkringar återförs även vinstmedel till kunderna – i det här fallet arbetsgivarna – i form av reducerade premier inom Avtalspension SAF-LO.
- Även inom fondförsäkringsverksamheten ska de eventuella vinster som uppkommer tillfalla försäkringstagarna. Detta kan ske genom sänkta avgifter eller tilldelning av extra fondandelar till kunderna.

Se även under rubriken Överskottsfordelning på sidan 32.

Tilldelning av vinstmedel, Mkr	2015	2014
Utbetalning av överskott (vid pension, flytt eller återköp)	9 536	7 839
Garantiförstärkning och annan tilldelning av garantier	1 860	1 740
Premierreduktion (förmånsbestämd försäkringar)	2 180	2 223
Tilldelning fondandelar	0	0
Total tilldelning av överskott	13 576	11 802

AMF förvaltade under åren 1996-2015 Särskilda Pensionsmedel som betalades in av arbetsgivarna inom Avtalsområde SAF-LO under 1996-1997. Dessa medel används till kollektivavtalsgarantin och för information om Avtalspension SAF-LO för samtliga arbetsgivare och arbetstagare som omfattas av kollektivavtalet. Medlen överfördes i december 2015 till en stiftelse med samma ändamål. Särskilda pensionsmedel ingick tidigare i de samlade vinstmedlen. Se även under rubriken Förändringar i eget kapital - moderbolaget på sidan 62.

Ekonomiskt värdeskapande i AMF Fonder

AMF Fonders uppdrag är att tillhandahålla fonder med hög avkastning och låga avgifter för att stärka AMFs fondförsäkringserbjudande. Vinster i verksamheten ska användas till att sänka eller rabattera fondavgifterna, om de inte bedöms behövas för framtida förlusttäckning. Verksamheten utvärderas på fondavgifternas nivå, fondernas avkastning i förhållande till konkurrenterna och fondernas rating. Den aktiva förvaltningen i kombination med aktivt ägande ska bidra till värdeskapande. Nio av AMFs tolv fonder har sedan respektive fonds startdatum levererat en högre avkastning i förhållande till respektive jämförelseindex. AMFs egenförvaltade fonder har en genomsnittlig rating på 4,0 av 5,0 hos det oberoende bedömningsföretaget Morningstar.

Hållbara försäkrings- och sparprodukter

AMF arbetar med att utforma och erbjuda långsiktigt hållbara produkter. Detta innebär att produkterna ska ge en så hög avkastning som möjligt under sparandetiden, medan pensionsutbetalningarna ska vara stabila och trygga. Produkterna ska vara utformade för att göra pensionssparande enkelt för kunderna, säkerställa rättvisa mellan dem och ha låga avgifter. En väsentlig del i detta arbete är AMFs ambition att alla kunder bara ska ha en försäkring, betala en avgift och ha tillgång till de senaste funktionerna som flytträtt och återbetalningsskydd.

Hållbarhetsaspekter i de investeringar AMF gör i förvaltningen av de olika produkterna styrs genom hållbarhetsområdet Aktivt ägande (se sidan 19).

Traditionell försäkring

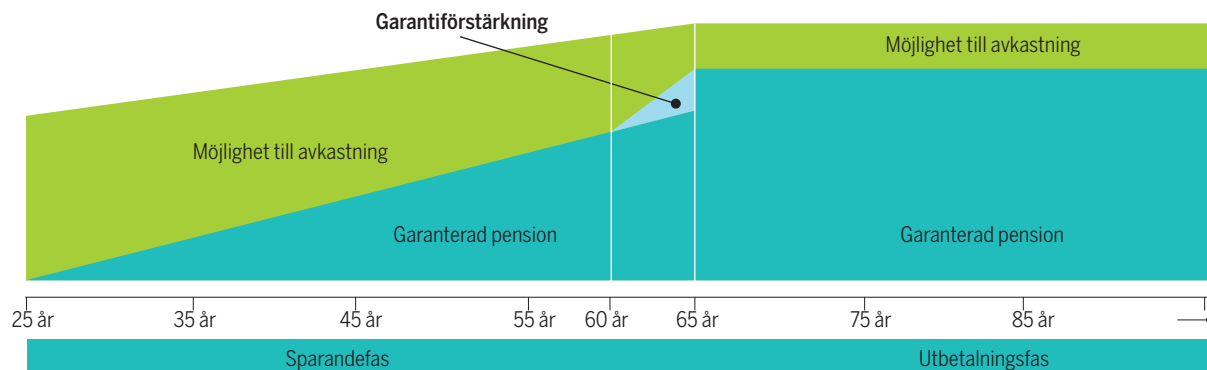
Den traditionella försäkringen är AMFs huvudsakliga affär. En traditionell försäkring innebär att kunden överlåter till försäkringsbolaget att förvalta pensionskapitalet. En viss del av pensionsutbetalningarna är garanterade och resterande andel beror på hur väl försäkringsbolaget lyckas i förvaltningen. Sparandet i en traditionell försäkring är en avvägning mellan tryggheten som de garanterade pensionsutbetalningarna innebär och möjligheten till ett högre risktagande, och därmed en hög förväntad avkastning. Höga garantier minskar möjligheten till en hög avkastning.

Speciellt inom traditionell försäkring har AMF ett stort ansvar att utforma erbjudandet så att kundernas intressen och behov tillvaratas, eftersom många av kunderna inte gjort ett aktivt val vad gäller förvaltning av pensionskapitalet. AMFs traditionella försäkring är anpassad för att möta kundernas önskemål på hög avkastning i kombination med stabila utbetalningar.

Hög avkastning

AMFs traditionella försäkring ska under sparandetiden eftersträva högre avkastning än konkurrenternas produkter, medan den under utbetalningstiden ska prioritera trygghet i form av högre garantier.

Avkastning och garantier i AMFs traditionella försäkring

Diagrammet beskriver fördelning av garanterad pension och möjlighet till avkastning inom AMFs traditionella försäkring. Inför pensioneringen kan pensionsmedlen säkras genom att delar av försäkringens överskott omvandlas till garanterade utbetalningar. På så vis kan möjligheten till hög avkastning med trygga och stabila pensionsutbetalningar kombineras.

Avkastning AMF traditionell försäkring

7,5%	Snitt 5 år	(2011-2015)
6,7%	Snitt 10 år	(2006-2015)
5,8%	Snitt 15 år	(2001-2015)
8,9%	Snitt 20 år	(1996-2015)

De senaste 15 åren har AMF levererat en avkastning om 5,8 (6,0) procent i snitt per år, vilket är högst bland jämförbara bolag. De rådande låga marknadsräntorna kommer göra det svårt att i framtiden nå avkastning i nivå med tidigare år.

En försäkring per kund - harmonisering av villkor

AMFs ambition är att alla kunder endast ska ha en försäkring per förvaltningsform, betala en avgift och ha tillgång till de senaste funktionerna som till exempel flytträtt och återbetalningsskydd. Idag har många av AMFs kunder flera olika försäkringar med olika egenskaper, även inom samma avtalsområde. Detta beror på att villkoren inom ett visst avtalsområde kan ha ändrats

Initiativ under 2015

- AMF införde en ny metod för beräkning av pensionsutbetalningarna, vilket ger stabilare utbetalningar över åren.
- Garantiförstärkningen anpassades utifrån kundens pensionsålder istället för att ske mellan 60 och 65 år, för att skapa en ökad trygghet oavsett när kunden väljer att gå i pension
- Garantiräntan anpassades för att ge kunden en bra balans mellan garanti och möjlig avkastning

genom omförhandling eller upphandling under inbetalningsperioden. De kommande åren genomför AMF därför en harmonisering av villkoren i försäkringarna. Målet är att alla försäkringar inom traditionell försäkring respektive fondförsäkring ska ha samma villkor. Harmoniseringen av villkoren för försäkringar inom SAF-LO-området förväntas ske under hösten 2016 och under de kommande åren för de övriga avtalsområdena.

Låga kostnader

AMFs mål är att driftskostnaden per kärnkund (definierad som kund inom SAF-LO området med traditionell försäkring) ska vara under 100 kronor per år senast 2018. 2015 låg kostnaden på 108 (106) kronor. Förvaltningskostnadsprocenten (se definition sidan 117) för traditionell försäkring var 0,12 (0,13) procent 2015, vilket är bland den lägsta i branschen.

Rättvisa mellan kundgrupper

För AMF är det viktigt att kunder som inte är så engagerade i sin tjänstepension, eller kunder som inte gör aktiva val, inte missgynnas eller får sämre pension än de kunder som är aktiva. Det är extra viktigt för ett bolag som AMF som har en stor andel så kallade icke-vals kunder.

En aspekt inom rättvisa är hur överskott i förvaltningen av pensionskapitalet fördelas. AMF använder avkastningsränta på samtliga premiebestämda traditionella försäkringar. Avkastningsränta innebär att överskottet löpande fördelas på de traditionella försäkringarna och inga över- eller underskott behålls ofördelade på kollektivnivå. Detta minskar risken att de kunder som inte gör aktiva val missgynnas.

AMF vill även säkerställa att varje försäkring ska kunna bära sina egna risker och använder därför även en individuell avkastningsränta på de nyare traditionella försäkringarna. Det innebär att varje försäkrings avkastningsränta beror på dess bidrag till bolagets överskott.

Fondförsäkring

AMFs fondförsäkringserbjudande består av 28 (28) fonder, varav tolv förvaltas i egen regi. De egenförvaltade fonderna tillgodoser basbehovet hos de flesta sparare. Av det totala antalet är nio fonder endast valbara inom avtalsområde PA03 och planeras att avvecklas under 2016. AMFs så kallade entrélösning, det vill säga den fondmix spararna får om de inte gör ett aktivt val av fonder, är AMF Generationsportfölj. Den är speciellt framtagen

Mål och uppföljning: Hållbara försäkrings- och sparprodukter

		Mål 2015	Utfall 2015	Mål 2016	Långsiktig ambition
AMF (moderbolag)	Kostnad per kärnkund (kund med traditionell försäkring inom Avtalsområde SAF-LO)	–	108 kronor	–	Kostnad per kärnkund ska vara 100 kronor eller lägre 2018
AMF Fonder	Avkastning och avgifter	–	–	Avkastningen på fonderna ska vara bättre än genomsnittet än konkurrenternas fonder	Fondavgifterna ska sänkas successivt. 2020 ska de uppgå till 0,25 procent (aktiefonder och balansfond) respektive 0,10 procent (räntefonder)

för att passa långsiktigt pensionssparande och är en kombination av två fonder: Aktiefond Mix och Räntefond Mix. Anpassning av fondsammansättning sker efter den försäkrades ålder, och därför varierar förvaltningsavgiften över tiden. Inom ramarna för AMF Generationsportfölj sker en risknedtrappning när den försäkrade är mellan 55 till 75 år.

De externa fonder som AMF erbjuder som en del av fondförsäkringen omfattas inte av de krav AMF ställer på till exempel hållbarhetsarbetet i den egna verksamheten. De externa fonderna ingår i erbjudandet som resultat av krav i upphandlingar inom olika avtalsområden.

AMF Fonder

AMF erbjuder tolv egenförvaltade fonder via AMF Fonder, som har uppdraget att erbjuda fonder med konkurrenskraftig avkastning och låga avgifter. Låga fondavgifter förbättrar förutsättningarna för en bra långsiktig avkastning. Under 2015 var förvaltningsavgifterna för aktie- och blandfonderna 0,4-0,6 procent och för räntefonderna 0,1-0,3 procent. AMFs fonder får hög rating av oberoende fondutvärderingsföretag. Per 31 december 2015 hade fonderna en genomsnittlig rating på 4,0 av 5,0 av både Morningstar och Lipper Leaders. Under 2015 var det 10 av 12 fonder som hade en avkastning som var bättre än sina jämförelseindex.

Fond	Morningstar	Lipper Leaders	Förvaltningsavgift
Aktiefond Asien Stilla havet	4	3	0,6
Aktiefond Europa	5	4	0,4
Aktiefond Global	5	4	0,4
Aktiefond Mix	3	3	0,4
Aktiefond Nordamerika	4	4	0,4
Aktiefond Småbolag	3	3	0,6
Aktiefond Sverige	4	4	0,4
Aktiefond Världen	4	4	0,4
Balansfond	4	5	0,4
Räntefond Kort ¹	3	Saknas	0,1
Räntefond Lång	5	5	0,1
Räntefond Mix ²	Saknas	5	0,3
Totalt	4	4	

Rating sätts på en skala mellan 1-5 där 5 är bäst. Morningstar och Lipper Leaders mäter fondens avkastning jämfört med andra jämförbara fonder. Morningstars rating inkluderar även risk och avgifter

¹ Morningstar kategoriserar AMF Räntefond Kort i kategori: Ränte-SEK obligationer, företag.

² AMF Räntefond Mix saknar jämförbar kategori.

Tillgänglighet och begriplighet

Trots att de flesta av AMFs kunder intresserar sig för hur mycket de själva får i pension, upplevs pensionsfrågor i allmänhet som svåra och det finns ett ointresse till pensionssystemet i stort. Det är därför viktigt för AMF att vara tillgänglig för kunderna och att kommunikationen är lätt att förstå.

Arbetet med tillgänglighet och begriplighet omfattar att kunderna lätt ska kunna komma i kontakt med AMF och på ett enkelt sätt kunna sköta sina ärenden rörande tjänstepensionen. Informationen från AMF ska vara enkel och tydlig.

Majoriteten av samtalen till kundservice eller inloggning på internetkontoret görs inför pensioneringen. 90 procent av de kunder som kontakter AMF per telefon är över 55 år. Under 2015 inkom inga klagomål eller synpunkter vad gäller tillgängligheten för människor med funktionsnedsättning.

Öka kunskapen om pension

AMF arbetar för att öka kunskapen om pensionsfrågor i samhället. AMF är till exempel med i nätverket Gilla din Ekonomi där bransch och myndigheter samarbetar för att utbilda allmänheten om privat-

Mål och uppföljning: Tillgänglighet och begriplighet

		Mål 2015	Utfall 2015	Mål 2016	Långsiktig ambition
AMF (moderbolag) och AMF Fonder	Genomsnittligt Nöjd Kund Index, skala 1-5	>4	4,4	>4	AMF ska uppfattas som bolaget med enkla och trygga tjänstepensioner
AMF (moderbolag) och AMF Fonder	LIX-värde på nya texter i kundutskick och på amf.se	Max 50	66 texter av 74 uppfyllde målet	Max 50	AMF ska uppfattas som bolaget med enkla och trygga tjänstepensioner

ekonomi. AMF medverkar även som expert när regler för pensions-systemet ska tas fram, exempelvis genom att delta i utredningar och svara på remisser. AMFs Trygghetsekonom driver offentligt frågor som rör pension och pensionssparande och ser till att pensionsdiskussionen förs med den vanliga spararens intressen för ögonen.

Tar till vara på kundernas synpunkter

AMF lyssnar på kundernas synpunkter och alla klagomål och kundsynpunkter noteras. AMF försöker i första hand lösa problemet tillsammans med kunden. Om inte det går, kan ärendet tas upp i AMFs omprövningsnämnd. Mer information om möjligheter att lämna klagomål finns på amf.se. Företagsledningen och styrelsen informeras kvartalsvis om aktuella ärenden.

Nöjda kunder

AMF genomför löpande både kvantitativa och kvalitativa kundundersökningar för att kartlägga kundernas behov, beteenden och uppfattning om AMF och branschen. Resultaten är framförallt viktigt för att förbättra erbjudanden och tjänster samt kundkommunikationen. Kundundersökningar är dessutom ett viktigt verktyg för att kostnadseffektivt vårda AMFs varumärke.

Kundnöjdhetsindex 2015 var 4,4 (4,4) på en skala 1-5 där 5 är mest nöjda.

Hur arbetar AMF med tillgänglighet och begriplighet?

- AMFs kundservice ska vara tillgänglig för alla kunder, oavsett ålder eller funktionshinder.
- AMFs kundservice finns tillgänglig på telefon, chat och e-post. Öppettiderna på kundservice på telefon är anpassade efter kundernas önskemål.
- På internetkontoret går det att göra ändringar av till exempel period för utbetalning eller startdatum för sin pension.
- AMF testar den viktigaste kundkommunikationen i kundundersökningar innan den skickas ut. Kundgränssnitt och självservice-tjänster testas också av användare innan de införs.
- Alla anställda ska minst en gång om året sitta med i kundservice för att få ökad förståelse för kundernas behov.

- AMF arbetar med att visualisera information exempelvis i grafik eller genom filmer för att underlätta förståelsen.
- Alla nya texter på amf.se och alla nya kundutskick ska ha ett läsbarhetsindex (LIX) på max 50, det vill säga svårighetsgraden i språket ska högst motsvara en vanlig dagstidning. LIX kan mätas genom exempelvis webbsidan www.lix.se.
- AMF samarbetar med Min Pension och Konsumenternas försäkringsbyrå kring standarder och data så att det blir enkelt att förstå och jämföra priser och flyttavgifter. Det går också att gå vidare till Min Pensions websida från AMFs internetkontor, utan ytterligare inloggning.

Initiativ under 2015

- AMF har publicerat flera informationsfilmer, till exempel om hur återbetalningsskydd fungerar, på amf.se och AMFs youtube-kanal.
- AMF har förbättrat designen på hemsidan och internetkontoret för att förenkla för kunderna och göra informationen mer lättillgänglig.
- AMF har ställt om till branschstandard för att räkna fram pensionsprognoser, vilket gör det lättare för kunder att relatera till belopp som presenteras hos andra aktörer, som till exempel Min Pension och Pensionsmyndigheten.
- AMF har infört ett nytt kundhanteringssystem och nya arbetssätt för att förbättra kundservicen.

Jämställdhet

AMF ska vara ett företag helt utan diskriminering. AMF ska verka för att alla anställda ska ha samma arbetsvillkor, lika rättigheter och utvecklingsmöjligheter. För AMF är jämställdhet ett självklart och grundläggande förhållande. Det är en viktig förutsättning för en effektiv användning av den tillgängliga kompetensen och för en bra arbetsmiljö. Jämställdhet ska råda vid exempelvis rekrytering, personalutveckling och lönesättning. All bedömning ska ske utifrån sakliga skäl som kompetens och lämplighet.

AMFs mångfaldsarbete utgår ifrån att skapa en inkluderande och tolerant företagskultur. När AMF anlitar rekryteringsföretag uppmuntrar AMF dem att beakta jämställdhet och mångfald i sina urval. AMF har dock valt att inte utveckla någon process för att följa upp statistik och rapportera mångfaldsindikatorer avseende de anställda. Mångfaldsarbetet utöver arbetet med jämställdhet sker i projektform genom till exempel Stockholms universitets initiativ "Korta vägen", vilket syftar till att hjälpa akademiker med utländsk examen till arbete i Sverige.

AMF arbetar även för jämställda styrelser som en del av ägarstyrningen. Läs mer på sidan 19.

Jämställdhet

AMF har under året arbetat för att utjämna könsfördelningen inom enskilda grupper. Till exempel finns det fler män inom aktie- och ränteförvaltning och fler kvinnor inom administrativa avdelningar. Under 2015 införde AMF ett krav på att minst en av de tre slutkandidaterna ska vara av det underrepresenterade könet, vid en extern rekrytering till en arbetsgrupp med ojämn könsfördelning. Under året genomfördes totalt 24 rekryteringar till arbetsgrupper med ojämn könsfördelning. I tio fall ledde detta till att kandidater av det underrepresenterade könet anställdes. Vid fyra av rekryteringarna fanns inte en slutkandidat av underrepresenterat kön. Vid slutet av året var könsfördelningen ojämn i 12 av 24 arbetsgrupper (med fler än fem personer).

Jämställdhet	Kvinnor	Män	< 30 år	30–50 år	>50 år	Totalt
Generella upplysningskrav						
Totalt antal anställda	200	157	28	236	93	357
Fördelat på anställningsform:						
Tillsvidareanställda	196	156	27	232	93	352
Visstidsanställda	4	1	1	4	0	5
Fördelat på sysselsättningsgrad:						
Heltidsarbetande	181	152	27	217	89	333
Deltidsarbetande	19	5	1	19	4	24
Nyanställningar och personalomsättning						
Antal nyanställda	33	22	17	32	6	55
Antal som slutat	27	15	7	21	14	42
Andel nyanställda	17%	14%	61%	14%	6%	15%
Andel som slutat (personalomsättning)	14%	10%	30%	9%	14%	12%
Sammansättning av styrelse, ledning och övrig personal						
Sammansättning styrelsen						
AMF	56%	44%	–	11%	89%	100%
AMF Fastigheter	43%	57%	–	14%	86%	100%
AMF Fonder	33%	67%	–	17%	83%	100%
Företagsledning i moder- och dotterbolag	42%	58%	–	67%	33%	100%
Övriga chefer förutom chefer inom aktie- och ränteförvaltning	59%	41%	–	73%	27%	100%
Övriga tjänstemän exklusive aktie- och ränteförvaltare	59%	41%	10%	65%	25%	100%
Chefer inom aktie- och ränteförvaltning	–	100%	–	75%	25%	100%
Aktie- och ränteförvaltare	21%	79%	–	63%	37%	100%
Lönejämförelse						
	Kvinnors snittlön som andel av männens snittlön		Antal personer			
			Kvinnor	Män		
Företagsledning i moder- och dotterbolag	69%	5	7			
Övriga chefer exklusive chefer inom aktie- och ränteförvaltning	95%	22	15			
Övriga tjänstemän exklusive aktie- och ränteförvaltare	92%	169	116			
Chefer inom aktie- och ränteförvaltning	–	0	4			
Aktie- och ränteförvaltare	79%	4	15			

Kommentarer till tabeller:

Uppgifterna i tabellerna avser moder- och dotterbolag totalt om inget annat anges.

Då marknadslöner inom aktie- och ränteförvaltning skiljer sig förhållandevis mycket från övriga yrkesgrupper har AMF valt att särskilja denna arbetsgrupp.

Indelningen i män respektive kvinnor utgår från personnummer.

Samtliga anställda med undantag för VD och vice VD i AMF och i AMF Fastigheter, samt VD i AMF Fonder, omfattas av kollektivavtal. AMF anlitar extern bemaning vid behov av tillfällig kompetens, ersättning vid frånvaro samt i viss mån servicetjänster. Moderbolaget AMF har kvartalsvis uppföljning av andelen konsulter och egen personal i syfte att synliggöra den totala organisationen och på sikt minska andelen konsulter. Vid uppföljningen sista kvartalet 2015 uppskattades andelen konsulter i moderbolaget till knappt 30 procent av den totala arbetskraften. AMF har idag ingen registrering och uppföljning som gör att redovisning av konsulter uppdelad på kön är möjlig.

I stort är dock könsfördelningen jämn inom AMF. 44 procent av de anställda är män och 56 procent är kvinnor. På företagslednings- och styrelsenivå samt i chefsgrupper är könsfördelningen också jämn (minst 40 procent av respektive kön), förutom bland chefer inom aktie- och ränteförvaltning och inom styrelsen i AMF Fonder. Där har dock andelen kvinnor ökat från 17 till 33 procent under 2015.

Lika löner

Den senaste lönekartläggningen visade inte på några skillnader i lön hänförligt till kön. Dock tjänar män i snitt mer än kvinnorna, beroende på att fler män finns inom arbetsgrupper med högre marknadslöner. AMFs långsiktiga ambition är att minska lönegapet mellan kvinnor och män till utgången av 2018, genom jämnare könsfördelning. Lönegapet mellan kvinnor och män ökade dock inom några grupper under året. Förklaringen till utvecklingen beror till största del på förändring av sammansättning av personalen vad gäller exempelvis erfarenhet eller arbetsuppgifter.

Styrning

AMFs arbete inom mångfald och jämställdhet styrs via en jämställdhetspolicy och en handlingsplan som utgår från styrelsens regler om etik och hållbarhet, samt utifrån lönekartläggningar, medarbetarundersökningar och samarbete med fackliga organisationer. Jämställdhetspolicy beslutas årligen av AMFs stabschef, handlingsplanen beslutas av HR-chefen vart tredje år. Lönekartläggningen görs årligen. I de fall den uppvisar oskäliga skillnader tas en plan fram för att korrigera aktuella löner.

Mål och uppföljning: Jämställdhet

		Mål 2015	Utfall 2015	Mål 2016	Långsiktig ambition
Koncernen	Det underrepresenterade könet ska återfinnas bland de tre slutkandidaterna vid extern rekrytering inom arbetsgrupper med ojämn könsfördelning, i procent.	100 procent	83 procent	100 procent	Minska löneskillnaden mellan kvinnor och män till 2018 (jämfört med 2014)

Personalens sammansättning

Kunniga och engagerade medarbetare är avgörande för att AMF ska kunna genomföra sitt uppdrag. AMF arbetar kontinuerligt med att främja den interna rörligheten samt med vidareutbildning, för att ge medarbetarna möjlighet till såväl personlig som karriärmässig utveckling. Samtidigt stärker och tillvaratar det den interna kompetensen i bolaget. AMF följer utvecklingen av personalens sammansättning samt förändringar i personalomsättningen.

Medarbetarundersökning

AMF genomför varje år en medarbetarundersökning bland alla medarbetare i koncernen. 2015 visade undersökningen på fortsatt nöjda medarbetare med höga värden för individuella mål, ledarskap, engagemang och samarbete. De utvecklingsområden som identifierades var information och kompetensutveckling. Dessutom noterades att den upplevda stressen hade ökat jämfört med tidigare undersökningar. Enligt den senaste medarbetarundersökningen upplever nästan nio av tio anställda AMF som en jämställd arbetsplats.

Medarbetarundersökningen hos AMF Fastigheter visar på ett mycket högt värde totalt sett, dock något lägre än 2013. Utvecklingsområden har identifierats inom information, fördelning av arbetsuppgifter och samarbete.

Läs mer om AMFs personalarbete på sidan 39.

Avfall

AMF arbetar kontinuerligt med att minska resursförbrukningen som verksamheten ger upphov till, till exempel inom avfall. Genom AMFs ägande och förädling av fastigheter uppstår stora mängder avfall. I övrigt är AMFs huvudsakliga resursförbrukning i den egna verksamheten papper i samband med kundkommunikation samt IT-utrustning.

Avfall inom AMF Fastigheter

De typer av avfall som uppstår inom AMF Fastigheters verksamhet är i huvudsak:

- Avfall från byggprojekt (exempelvis från ombyggnad eller rivningar).
- Avfall från hyresgästernas verksamheter (allt från produktionsavfall till matavfall).
- Avfall från drift av fastigheter (reservdelar, kemikalierester).

Hantering av avfallet från byggprojekt sker inom varje enskilt projekt. Projekten varierar i antal och omfång från år till år. Avfallet från projekten är omfattande framförallt vid rivning. Under 2015 var de största projekten Urban Escape (ombyggnad och tillbyggnad av butiks- och kontorslokaler) och Grävlingen 12 (ombyggnad och hyresgästpassning), båda i centrala Stockholm.

Som byggherre bär AMF Fastigheter ansvaret att avfallet hanteras på korrekt sätt. AMF Fastigheter ställer krav på att entreprenörerna upprättar en avfallshanteringsplan. Planen omfattar redovisning av avfallsmängd, typ av avfall och mål för sorteringsgraden. Vidare kräver AMF Fastigheter av entreprenörer att sortering och hantering av avfallet ska ske enligt Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande utgiven av Sveriges Byggindustrier. Under 2016 ska AMF Fastigheter påbörja ett projekt för att centralt följa upp hanteringen av allt byggavfall.

Under 2015 etablerade AMF Fastigheter en process för inrapportering av fastigheternas avfall, vilket utgörs av avfall från hyresgästernas verksamhet och förvaltningens löpande verksamhet. I vissa

Mål och uppföljning: Avfall

		Mål 2015	Utfall 2015	Mål 2016	Långsiktig ambition
AMF moderbolag	Pappersförbrukningen avseende AMFs baskommunikation	Lägre än 63 ton	32,1 ton	Lägre än 33 ton	Digitaliserat kundmöte 2017
AMF moderbolag	Pappersförbrukningen avseende AMFs kommunikation i samband med harmoniseringen av försäkringsvillkoren	Lägre än 88 ton	23,7 ton	Lägre än 106 ton	Digitaliserat kundmöte 2017
Koncernen	Återvinning och återanvändning av leasad utrustning	Utformat och infört krav på leverantörer	Infört krav	100 procent	100 procent
AMF Fastigheter	Andel byggavfall som ska följas upp i central statistik	–	–	100 procent	

fastigheter ansvarar hyresgästerna för avfallshanteringen i egen regi.

Kontorsutrustning

AMF leasar majoriteten av datorer som används i verksamheten. Under 2015 har AMF infört krav på leverantören att all leasad utrustning ska återvinnas eller återanvändas, något som uppfylldes under året. Vad gäller övrig IT-utrustning, som skrivare och servrar, ställer AMF grundläggande krav på bland annat miljö via uppförandekoden för leverantörer. Den utrustning som AMF köper in själv, huvudsakligen skärmar, telefoner och kontorsutrustning som batterier och lampor, källsorteras när de är uttjänta.

Minska pappersutskick

AMF arbetar kontinuerligt med att minska pappersförbrukningen genom att styra om kundkommunikationen från papper till digitala kanaler. De vanligaste ärendena, som till exempel att anmäla kontonummer eller ändra utbetalningsperiod, kan kunderna göra själva på AMFs internetkontor istället för att fylla i pappersblanketter. AMF försöker att även att i största möjliga mån hänvisa till webbsidan för att minimera kundutskicken.

AMFs långsiktiga mål är att ha ett digitaliserat kundmöte till 2017. Det innebär att kunder automatiskt ska få all information digitalt. Kunder som fortsättningsvis önskar information per brev kommer kunna välja det. Omställningen till ett digitalt kundmöte förutsätter

bland annat att det på ett säkert sätt går att nå kunderna via e-post eller mobil, samt att juridiska hinder för försäkringsinformation i digitala utskick kan förändras.

Under 2016 kommer AMF arbeta vidare med att öka självservicegraden och automatiseringen. Det finns dock krav på att kunderna exempelvis måste informeras via brev om AMFs arbete med harmonisering av försäkringsvillkor (läs mer på sida 10). Det kommer leda till omfattande mängder pappersutskick under 2016.

Dessutom medför det ökande antalet pensionärer att antal brevutskick ökar (ökat antal brev och blanketter med val inför pensioneringen). Fler kunder än tidigare delar upp sin pension på flera olika perioder, vilket resulterar i fler utskick av blanketter och bekräftelsebrev.

Under 2015 skickade AMF ut 32 (44) ton papper baskommunikation, vilket bland annat innefattar olika slags kundutskick som värdebesked, välkomstbrev, och kontrolluppgifter. Utfallet blev mycket lägre än målet, vilket beror på att inga insatser inom exempelvis värvning av nya kunder genomfördes. Pappersförbrukningen vad avser kundkommunikationen kring harmoniseringen av försäkringsvillkoren blev också lägre än målet. Detta beroende på att kundkommunikationen delades upp i två utskick, ett under 2015 och ett under 2016, efter att målet för 2015 hade satts.

Inom AMFs egna kontor förbrukades 26 (27) kilo papper per arbetsplats, vilket motsvarar totalt 12 (12) ton.

Uppföljning av leverantörer

AMF har ett ansvar att ställa motsvarande grundläggande krav på koncernens leverantörer som på den egna verksamheten. Särskilt väsentligt är rätten till kollektiva förhandlingar och skäliga arbetsförhållanden. AMFs uppförandekod för leverantörer baseras på grundprinciperna i FN Global compact, vilka omfattar mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption. Ett agerande enligt dessa principer innebär bland annat att respektera FNs deklaration för mänskliga rättigheter, FNs barnkonvention och ILOs riktlinjer för rättigheter i arbetet. AMFs uppförandekod beslutades av VD 2014. Uppförandekoden omfattar hela koncernen och finns tillgänglig på amf.se.

AMFs leverantörer

Inköp AMF och AMF Fonder

- Inköp sker främst inom IT och telefonitjänster, marknadsföring, pensionsadministration samt IT-drift och av konsulter inom IT.
- Cirka 600 leverantörer (varav 314 som fakturerat över 50 000 kronor). De tio största stod för 47 (48) procent av inköpsvolymen.
- Majoriteten av leverantörerna är svenska.
- 31 procent av totalt fakturerat belopp avser leverantörer till affärskritiska delar till verksamheten. Detta innefattar även sådana delar av verksamheten som är tillståndspliktiga.

Inköp AMF Fastigheter

- Inköp sker främst inom konsulttjänster, bygg- och förvaltningstjänster samt inom energi och värme.
- Cirka 1 200 leverantörer (varav 620 som fakturerat över 50 000 kronor). De tio största stod för 64 (38) procent av inköpsvolymen.
- Majoriteten av leverantörerna är svenska.

Mål och uppföljning: Uppföljning av leverantörer

		Mål 2015	Utfall 2015	Mål 2016	Långsiktig ambition
AMF moderbolag och AMF Fonder	Alla nya leverantörer accepterar AMFs uppförandekod ¹ .	100 procent	86 procent	100 procent	100 procent
AMF moderbolag och AMF Fonder	Alla befintliga leverantörer till AMFs affärskritiska verksamhet är uppmanade att acceptera AMFs uppförandekod ² .	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent
AMF Fastigheter	Alla nya och befintliga leverantörer ska acceptera AMFs uppförandekod. ³	100 procent (nya leverantörer)	100 procent (nya leverantörer)	100 procent	100 procent

¹ Avser nya leverantörer som fakturerat över 50 000 kronor. Avser även leverantörer som inte accepterat AMFs uppförandekod men gjort motsvarande åtaganden.

² Under 2015 använde AMF den interna klassningen affärskritisk och tillståndspliktig. Från och med 2016 använder AMF klassningen affärskritisk för båda kategorierna.

³ Avser leverantörer som fakturerat över 50 000 kronor.

AMF ska löpande följa upp leverantörer och efterlevnaden av uppförandekoden. Uppföljningen baseras på tillgänglig extern information. Vid avvikelse förs en diskussion med leverantören om åtgärder för att uppfylla principerna i uppförandekoden. En ny leverantör som inte accepterar uppförandekoden, eller inte arbetar med åtgärder för att uppfylla principerna i Global Compact, ska väljas bort. Avvikelser kan ske i undantagsfall.

AMF och AMF Fonder

AMF har under 2015 bedrivit ett arbete med att förändra arbetssätt vad gäller hantering och uppföljning av leverantörer. Som ett led i detta har moderbolaget och AMF Fonder arbetat med att centralisera administration och uppföljning kring avtalshantering. Arbetet fortsätter under 2016 för att skapa en långsiktig bra utgångspunkt för leverantörsarbetet.

Ansaret för inköpsprocessen, liksom ansvaret för utvärdering och uppföljning, ligger hos verksamhetscheferna med stöd av en central enhet. Inköpsprocessen omfattar regler, anvisningar och mallar för upphandling och leverantörsuppföljning. Det är verksamhetschefernas ansvar att se till att nya leverantörer accepterar AMFs uppförandekod, samt att uppmana befintliga leverantörer att göra det. AMF har löpande strategiska möten med större leverantörer, där även hållbarhet diskuteras.

Under året identifierades missförhållanden hos tre befintliga leverantörer i förhållande till uppförandekoden. I samtliga fall har AMF haft en dialog med leverantörerna om upprättande av åtgärdsplan.

Under 2015 har 86 (28) procent av alla nya leverantörer (54 av totalt 63 stycken) bekräftat att de accepterat uppförandekoden eller gjort motsvarande åtaganden. Alla befintliga, affärskritiska leverantörer har uppmanats att acceptera AMFs uppförandekod, vilket samtliga även gjorde (19 stycken).

AMF Fastigheter

AMF Fastigheter har under 2015 bedrivit ett arbete med att uppmana både befintliga och nya leverantörer att acceptera AMFs uppförandekod.

Under 2015 har samtliga nya leverantörer (129 stycken) och samtliga befintliga leverantörer accepterat uppförandekoden eller gjort motsvarande åtaganden. AMF Fastigheter strävar att på sikt ha löpande strategiska möten med större leverantörer, där även hållbarhetsfrågor diskuteras. På sikt kommer även leverantörernas efterlevnad av uppförandekoden följas upp löpande.

Utsläpp till luft/Energi

AMF ska främja ett långsiktigt hållbart användande av naturresurser och har ett ansvar för att bevara en livskraftig natur och miljö för kommande generationer. Som tjänsteföretag har AMF begränsad direkt påverkan på miljön. Oavsett detta vill AMF ta sitt ansvar inom klimatfrågan och strävar efter att minska energianvändningen och utsläppen av koldioxid - i såväl den egna verksamheten som i de verksamheter som ägs via placeringsverksamheten. Hanteringen av utsläpp av koldioxid i de bolag som AMF investerar i behandlas under avsnittet Aktivt ägande, se sidan 19.

Direkta och indirekta utsläpp

AMF har som tjänsteföretag inga direkta utsläpp av betydande storlek. De utsläpp som kan uppkomma kommer från de kylmaskiner och värmepumpar som finns i cirka 25 procent av fastigheterna. Vid läckage i dessa frigörs köldmedium. AMF hanterar riskerna med läckage genom regelbundet underhåll och uppföljning. Under 2015, liksom under 2014, skedde inga utsläpp av freoner¹⁾.

AMF köper enbart grön el, det vill säga el som är märkt Bra miljöval. Fjärrvärme utgör i dagsläget den största utsläppskällan. AMF har därför tecknat avtal om att den fjärrvärme som köps in ska vara helt klimatkompenserad. Fjärrvärmens i Stockholm baseras till 86 procent på förnybara energikällor. Det finns för närvarande inga alternativ till annan leverantör eller bränslesammansättning av fjärrvärmens inom det egna fastighetsbeståndet.

Energi

AMF arbetar aktivt med åtgärder för energibesparing. Den största energianvändningen inom koncernen sker inom AMF Fastigheters verksamhet. Basen för hållbarhetsarbetet inom AMF Fastigheter kallas Hållbarhetsplattformen. Systemet är utformat enligt ISO 14001 (internationell standard för miljöledningssystem), och består av en policy med mål och rutiner som styr det dagliga arbetet. Hållbarhetsplattformen omfattar även ett energiledningssystem,

som är uppbyggt men ej certifierat, i enlighet med ISO 50001 (internationell standard för energiledning) som utgör grunden för arbetet med effektivare energianvändning. Energiledningssystemet beskriver beslutsprocesser, ansvarsområden och handlingsplaner, samt hanterar lagkrav gällande energi- och miljöfrågor. Hållbarhetspolicyn, beslutad av AMF Fastigheters ledning, är styrande i hållbarhetsarbetet inom AMF Fastigheter.

Energimål för 2015-2019

AMFs övergripande energimål för det helägda fastighetsbeståndet är att uppnå energiprestandamålet om 95 kWh/kvm till 2019, vilket motsvarar en sänkning med 19 procent jämfört med 2014²⁾. Under 2015 var målet att minska energianvändningen med 3 procent till energiprestandan 114 kWh/kvm i befintligt bestånd (exklusive projektfastigheterna). Under 2015 minskade energianvändningen, främst genom systematiskt arbete i fastigheterna med tydliga mål och handlingsplaner.

Det tidigare målet, en 25 procentig minskning av energianvändningen 2009-2014, överträffades då minskningen blev nästan 35 procent. Under Veckans Affärers Hållbarhetsdag 2015 tog AMF Fastigheter emot E-prize för sitt arbete inom energieffektivisering.

Utsläpp från tjänsteresor

Koldioxidutsläppen från AMFs tjänsteresor uppgick till 269 (208) ton. Den övervägande delen, 97 (96) procent kommer från flygresor. Under året har AMF förvärvat ett antal intressebolag i Norge och Finland. Ökningen av koldioxidutsläppen beror främst på ökade flygresor i samband med dessa förvärv och medföljande styrelsearbete.

Generellt förekommer tjänsteresor främst genom deltagande i internationella konferenser och seminarier, samt för att träffa analytiker och företagsledningar i de bolag som AMF kan eller har investerat i. Företagsbesök är också en viktig del i AMFs påverkansarbete.

Indirekta koldioxidutsläpp*

	2015	2014
Koldioxidutsläpp totalt, ton CO ₂	2 478	2 401
Koldioxidutsläpp totalt, kg CO ₂ /kvm	3,1	3,0

*De indirekta koldioxidutsläppen uppkommer främst från den del av fjärrvärme-förbrukningen som baseras på fossil energi. De indirekta koldioxidutsläppen klimatkomponeras till sin helhet.

Energiprestanda

Specifik energianvändning, kWh/kvm	2015	2014
AMFs fastighetsbestånd		
Fastighetsel	40	41
Fjärrvärme*	48	52
Fjärrkyla**	20	21
Total energianvändning	108	114

Fastigheterna Ångtvätten 22 och Marievik 24 ingår inte i rapporteringen. Hyresgästerna svarar själva för energianvändningen. Fastighetsbeståndet definieras som exklusive projektfastigheter. Som projektfastigheter avses ombyggnationer i Trollhättan 29-33 (Urban Escape) och Grävlingen 12. Den under 2015 sålda fastigheten Marievik 15 ingår inte heller i fastighetsbeståndet.

* Fjärrvärmens är normalårskorrigerad.

** Fjärrkylan består även av processkyla.

¹⁾ De gaser AMF inkluderar i sina beräkningar är följande freoner: R134a, R417a och R404a. GWP-värden är tagna från IPCC.

²⁾ Energiprestanda avser fastighetsbeståndets totala energianvändning dividerat med den totala ytan i A_{temp}. A_{temp} motsvarar den invändiga ytan för våningsplan, vindsplan och källarplan som värms upp till mer än 10 °C. AMFs energimål mäts mot ett referensår som avser april, rullande 12 månader, år 2014.

Tjänsteresorna går främst till olika destinationer i Europa, mer sällan till övriga världen. AMFs kontor i centrala Stockholm gör det möjligt att utföra många tjänsteärenden till fots, med någon av AMFs tjänstecykler eller med kollektivtrafik.

Arbetet för att minska AMFs direkta miljöpåverkan genom tjänsteresor är inriktat på att mäta bolagets koldioxidutsläpp och att alla anställda följer AMFs resepolicy. Den innebär följande:

- En tjänsteresa, val av färdväg och transportmedel ska utgå ifrån en avvägning mellan kostnadseffektivitet och den miljöpåverkan resan utgör.
- Taxibolag med kollektivavtal ska användas och miljöbil väljas i möjligaste mån.
- Flygresor med mellanlandning ska undvikas, då merparten av bränsleförbrukningen sker i samband med start.
- Tågresor är att föredra framför flyg.

AMF tar ansvar för de utsläpp som tjänsteresorna ger upphov till genom klimatkompensation.

Mål och uppföljning: Utsläpp till luft/Energi

		Mål 2015	Utfall 2015	Mål 2016	Långsiktig ambition
AMF Fastigheter	Fastighetsbestånd, energiprestanda	Minskning (2014: 113 kWh/kvm)	108	Minskning till 106 kWh/kvm	Minskning till 95 kWh/kvm till 2019
AMF Fastigheter	Egna kontorslokaler, energiprestanda	Minskning (2014: 106 kWh/kvm)	100		

Energianvändning

Energianvändning, MWh	2015	2014
Icke förnyelsebar	4 729	4 487
Förnyelsebar	72 470	77 651
Totalt*	77 199	82 138
AMFs fastighetsbestånd		
Fastighetsel	29 371	29 470
Fjärrvärme**	37 086	38 422
Fjärrkyla***	15 599	18 053
Total energianvändning	82 056	85 945
AMF-koncernens egen förbrukning	256	248

Att den totala energianvändningen minskade mellan 2014 och 2015 beror på energieffektiviseringar (samt att projekt bedrivs inom sex större fastigheter). Förnyelsebar energi utgör 94 procent av AMFs totala energianvändning. AMF inkluderar endast energianvändning från enheter som AMF själva har operativ kontroll över. Fastigheterna Ångtvätten 22 och Marievik 24, där hyresgästerna själva styr energianvändningen, ingår därför inte i rapporteringen.

* Energianvändningen är baserad på verklig energianvändning.

** Fjärrvärmens är normalårskorrigerad vilket motsvaras av en verklig fjärrvärmeanvändning på 32 229 MWh.

*** Fjärrkylan består även av processkyla.

Aktivt ägande

AMF förvaltar över 500 miljarder kronor. Förvaltningen är inriktad på placeringar i aktier, räntebärande värdepapper och fastigheter. AMFs långsiktiga förvaltningsfilosofi innebär egen förvaltning, koncentrerade portföljer och till övervägande del likvida tillgångar.

Aktivt ägande och ansvarsfulla investeringar

Syftet med AMFs ägararbete är att skapa en långsiktig stabil och hög avkastning åt kunderna. Det är även viktigt att kunderna känner trygghet i att investeringarna inte indirekt bidrar till brott mot arbetsrätt och arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, korruption och miljöförstöring, utan tvärtom, bidrar till ett på sikt mer hållbart samhälle.

AMF bedriver påverkansarbete på olika sätt beroende på hur stor andel AMF äger i bolaget. I de svenska innehaven äger AMF ofta större aktieposter och kan då aktivt delta på bolagsstämmor och i valberedningar. I de utländska bolagen äger AMF ofta mindre poster. I egen regi eller via olika former av samarbeten försöker AMF påverka innehaven i olika frågor, exempelvis att uppmuntra bolagen att mäta och redovisa sina koldioxidutsläpp. Oberoende av innehavens storlek är hållbarhet en del av uppföljningen och dialogen med bolagen.

Vindkraftsinvesteringar

Under året investerade AMF sammanlagt cirka 6,5 miljarder kronor i vindkraftsprojekt. Infrastrukturinvesteringar, som exempelvis vindkraft, är långsiktiga och passar därför bra i AMFs investeringsportfölj. I oktober investerade AMF cirka 3,5 miljarder kronor i brittisk vindkraft genom statliga GIBFS Offshore Wind Fund. I slutet av året förvärvade AMF även 49 procent i den havsbaserade vindkraftsparken Ormonde i Storbritannien av Vattenfall. Köpesumman var motsvarande cirka 3 miljarder kronor.

Kapitalförvaltningen (moderbolaget och AMF Fonder), har valt att samverka i bolagsstyrningsfrågor för att öka möjligheterna till påverkan. AMFs ambition är inte att agera huvudägare men att vara aktiva ägare där det är möjligt och där AMF kan göra skillnad.

AMFs ägarutövning sker således genom en direkt dialog med företagen. För svenska innehav sker ett omfattande arbete inför bolagsstämmorna, både i och utanför bolagens valberedningar. 2015 deltog AMF i 23 (21) valberedningar och närvarade på 37 (41) stämmor. Innehavet i fastighetsbolaget Rikshem Intressenter AB, som AMF äger till 50 procent, styrs genom att AMF som ägare sitter i bolagets styrelse. Under året genomfördes förändringar i Rikshems ledning samt en genomlysning av verksamheten påbörjades efter uppgifter om avsteg från bolagets interna uppföranderegler.

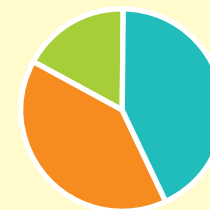
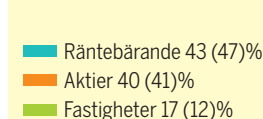
AMF har under 2015 köpt andelar i två finska och ett norskt fastighetsbolag, där AMF också påverkar bolagets verksamhet genom styrelserepresentation.

AMFs agerande avseende aktivt ägande och ansvarsfulla investeringar utgår från de regler som respektive styrelser i AMF och AMF Fonder fastslår årligen. Reglerna innehåller ställningstaganden om valberedningar, styrelser, revisorer, etik och hållbarhet samt ersättningsfrågor. Reglerna fastställer vidare att bland annat principerna i FNs Global Compact, OECDs riktlinjer för multinationella företag, Ottawa-konventionen samt UN PRI ska följas (se faktaruta). Investeringar ska inte ske i bolag som bryter mot dessa principer. AMFs ägarpolicy finns tillgänglig på www.amf.se.

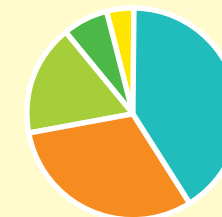
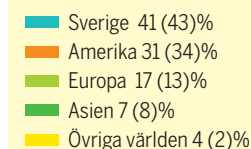
Positiv screening för utländska aktieinvesteringar

2015 började AMF att tillämpa positiv screening för utländska aktieinvesteringar. Det innebär att AMF aktivt söker lönsamma investeringar bland de bolag inom respektive bransch som är mest hållbara. I början av 2015 införde AMF också ett referensindex för hållbarhet (MSCI ESG ACWI) för de utländska aktieportföljerna. Indexet omfattar de bästa 50 procent av bolagen inom respektive sektor, baserat på vilka bolag som har kommit längst i sitt

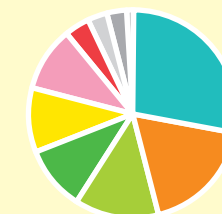
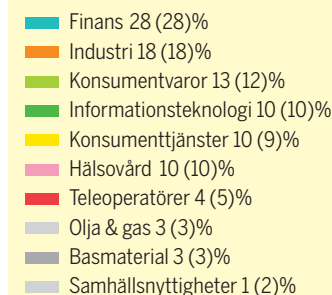
TILLGÅNGSFÖRDELNING 2015-12-31

AKTIEPORTFÖLJENS REGIONSFÖRDELNING 2015-12-31

AKTIEPORTFÖLJENS BRANSCHFÖRDELNING 2015-12-31

Bilag där AMF är medlem i valberedningen				
	Nettoförändring		Kvinnliga styrelseledamöter ¹⁾	
	Män	Kvinnor	Antal	Andel kvinnor
AarhusKarlshamn			3	50%
Alfa Laval	-1	1	3	33%
ASSA ABLOY	-1	1	3	43%
BillerudKorsnäs		1	3	38%
Boliden	-1	1	3	43%
Cloetta	1	-1	2	33%
Dedicare			3	60%
Elekta	-1	1	3	38%
H & M			3	38%
Hexagon			3	50%
Indutrade	-1	1	2	25%
Intrum Justitia	-1	1	3	43%
Investor	-3	1	4	40%
JM			3	38%
Millicom	1	-1	2	25%
SEB			4	36%
Securitas			3	50%
Sensys Traffic	-1		2	33%
SOBI			2	38%
Swedbank			4	44%
Thule			2	29%
Trelleborg		1	4	38%
Wallenstam			2	40%
Totalt	-8	7		37%

¹⁾ Avser förhållandet vid utgången av 2015.

hållbarhetsarbete. Innehav utanför index är tillåtna om dessa dokumenteras enligt särskild process med en påverkansplan. AMF Fonder har börjat tillämpa samma metod för sina fonder från och med 1 januari 2016.

Jämnare könsfördelning i börsbolagens styrelser

AMF har som högsta prioritet att tillföra rätt kompetens till

Koldioxidavtryck AMF (moderbolag)	ton CO ₂ e
Svenska aktier	439 000
Utländska aktier	1 477 000
Totalt	1 916 000

styrelserna utifrån bolagens specifika kompetensbehov. För att understödja detta har AMF som mål att alltid ha minst en kvinna som kandidat om valberedningen vill föreslå en förändring i styrelsen. Det slutliga målet är att uppnå en jämn könsfördelning i de bolag där AMF ingår i valberedningen.

Andelen kvinnor i bolagsstyrelser, där AMF satt i valberedningen inför stämposäsongen 2015, steg från 33 till 37 procent jämfört med genomsnittet på Stockholmsbörsen som steg från 25 till 29 procent. I de styrelser där AMF satt i valberedningen var 10 av 13 nya styrelseledamöter kvinnor. Om man räknar bort VD i respektive styrelse är motsvarande siffra 39 procent kvinnor.

Koldioxidavtryck

I september 2015 genomförde AMF den första mätningen av koldioxidavtrycket för AMFs samtliga noterade aktieinnehav, för att på så sätt öka trycket på bolagen att minska sina utsläpp. I AMFs aktieportfölj rapporterade över 90 procent av bolagen sina CO₂-utsläpp för 2014. Ett 40-tal bolag rapporterade dock inga siffror och AMF har under 2015 uppmanat dessa bolag att börja mäta och rapportera sina utsläpp.

Aktieportföljens koldioxidavtryck, baserat på utsläppssiffror för 2014 och portföljens sammansättning per 31 december 2015, var 2,1 kg CO₂-ekvivalenter per 100 kronor i omsättning (svenska bolag gav ett avtryck på 1,3 kg/100 kronor i omsättning, och utländska 2,8 kg). Detta kan jämföras med världsindex som hade 4,2 kg CO₂-ekvivalenter per 100 kronor i omsättning. Under 2015 har även AMF Fonder mätt koldioxidavtrycket i samtliga fonders aktieinnehav. I alla fonder utom för en var koldioxidavtrycket lägre än för respektive jämförelseindex.

	kg CO ₂ e/100 kr marknadsvärde	Index
Svenska aktier	0,7	
Utländska aktier	1,7	
Totalt	1,3	2,9

	kg CO ₂ e/100 kr omsättning	Index
Svenska aktier	1,3	
Utländska aktier	2,8	
Totalt	2,1	4,2

Koldioxidavtryck AMF Fonder

	Marknadsvärde per 31 december 2015 (Mkr)	kg CO ₂ e/100 kr omsättning	Index ¹⁾
Aktiefond Asien Stilla Havet	1 319	3,8	4,2
Aktiefond Europa	4 157	2,2	2,7
Aktiefond Global	2 508	3,3	3,5
Aktiefond Mix	5 720	2,8	3,0
Aktiefond Nordamerika	1 267	4,2	3,4
Aktiefond Småbolag ²⁾	5 666	3,3	4,1
Aktiefond Sverige	26 528	1,2	1,6
Aktiefond Världen	29 411	2,0	2,3
Balansfond (aktieandel)	12 243	1,9	2,2

Koldioxidekvivalenter (CO₂e) är en måttenhet som gör det möjligt att jämföra klimatpåverkan från olika växthusgaser. AMF använder utsläppsdata från analysfirman Trucost för att beräkna och följa upp växthusgasutsläpp. Beräkningarna baseras på bolagens egna rapportering av växthusgaser samt uppskattningar, i de fall där bolagen själva inte rapporterar. Beräkningen täcker 90 procent av moderbolagets svenska och utländska aktieinnehav. Beräkningarna omfattar bolagens direkta och indirekta koldioxidutsläpp, definierat som scope 1 och 2. AMF Fonder redovisar koldioxidavtrycket enligt samma metodik som AMF (moderbolag). Hela koldioxidredovisningen för AMF Fonder finns på AMFs hemsida.

¹⁾ För utländska aktier har MSCI ACWI ESG använts. Samtliga fonder med utländska aktier följer detta index sedan årsskiftet.

²⁾ Avser endast 60 procent av fonden (resterande andel är ej analyserade).

Under 2016 ska AMF fortsätta arbetet med att få kännedom om såväl aktieinnehavens som fastighetsinnehavens koldioxidutsläpp. AMF ska hitta styrformer (exempelvis avyttring eller påverkansarbete) för hur koldioxidutsläppen i aktieinnehaven ska hanteras. De delägda fastighetsbolagen och deras arbete med att minska klimatpåverkan styrs genom styrelsearbete.

AMF undertecknade under hösten 2015 initiativen CDP, Carbon Disclosure Project och Montréal Pledge som verkar för att bolag ska mäta och rapportera sina CO₂-utsläpp. AMF deltog även i flera debatter och samtal kring koldioxidredovisning.

Normbaserad screening

AMF och AMF Fonder anlitar en extern leverantör för att kontrollera att de bolag som AMF investerar i följer de konventioner AMF stödjer. Två gånger om året granskas samtliga svenska och utländska aktie- och räntebärande bolagsinnehav. I de fall det uppstår incidenter eller tveksamheter ur ett hållbarhetsperspektiv görs en individuell prövning av varje bolag. En prövning kan också göras före investeringsbeslut. Om något upptäcks i granskningen söker AMF i första hand en dialog med styrelse och ledning i berörda företag. Detta för att utreda vad som har hänt och vad företaget gör för att åtgärda eventuella problem. Förutsättningen är att AMF ser en möjlighet att påverka och att det är ekonomiskt försvarbart avkastningsmässigt. I annat fall avyttras innehavet.

Under 2015 avyttrades följande innehav som en följd av den normbaserade screeningen: Siam Commercial Bank, Kasikorn Bank samt Fluor Corporation.

Uppföljning av aktivt ägande

Styrelsen följer upp det löpande ägararbetet och AMF eftersträvar största möjliga transparens gentemot kunder och allmänhet. En ägarstyrningsrapport publiceras varje år på amf.se. Där redovisar AMF även aktiviteter och ställningstaganden under den gångna stämposongen. AMF publicerar även ägarpolicy och löpande information på hemsidan.

Mål och uppföljning: Aktivt ägande

		Mål 2015	Utfall 2015	Mål 2016	Långsiktig ambition
AMF moderbolag och AMF Fonder	Andelen kvinnliga styrelseledamöter ska öka i de bolag där AMF ingår i valberedningen	Öka	Ökade från 33 till 37 procent	Öka	Jämn könsfördelning i styrelserna
AMF moderbolag	Positiv screening av den utländska aktieportföljen	100 procent ¹⁾	100 procent	100 procent	100 procent
AMF Fonder	Positiv screening av utländska innehav			90 procent	
AMF moderbolag och AMF Fonder	Koldioxidutsläpp			AMF ska känna till mängden koldioxid som aktie- och fastighetsinnehaven ger upphov till.	
AMF moderbolag	Koldioxidutsläpp			AMF ska hitta styrformer för att hantera koldioxidutsläppen från aktieinnehaven.	

¹⁾ Innehav utanför index är tillåtet om det följer en särskild process. Vid årsskiftet hade 3 innehav utanför MSCI ESG ACWI godkänts.

Konventioner, principer och initiativ som AMF stödjer:

- UN PRI (FN:s principer för ansvarsfulla investeringar) sedan 2009
- FNs Global compact sedan 2013
- OECDs riktlinjer för multinationella företag
- Konventionen mot klustervapen (CCM)
- Kernvapenkonventionen (CWC)
- Konventionen om förbud mot biologiska vapen (BTWC)
- Icke-spridningsfördraget (NPT)
- Carbon Disclosure Project (DDP)
- Montréal Pledge

Läs mer om AMFs ägararbete på amf.se:

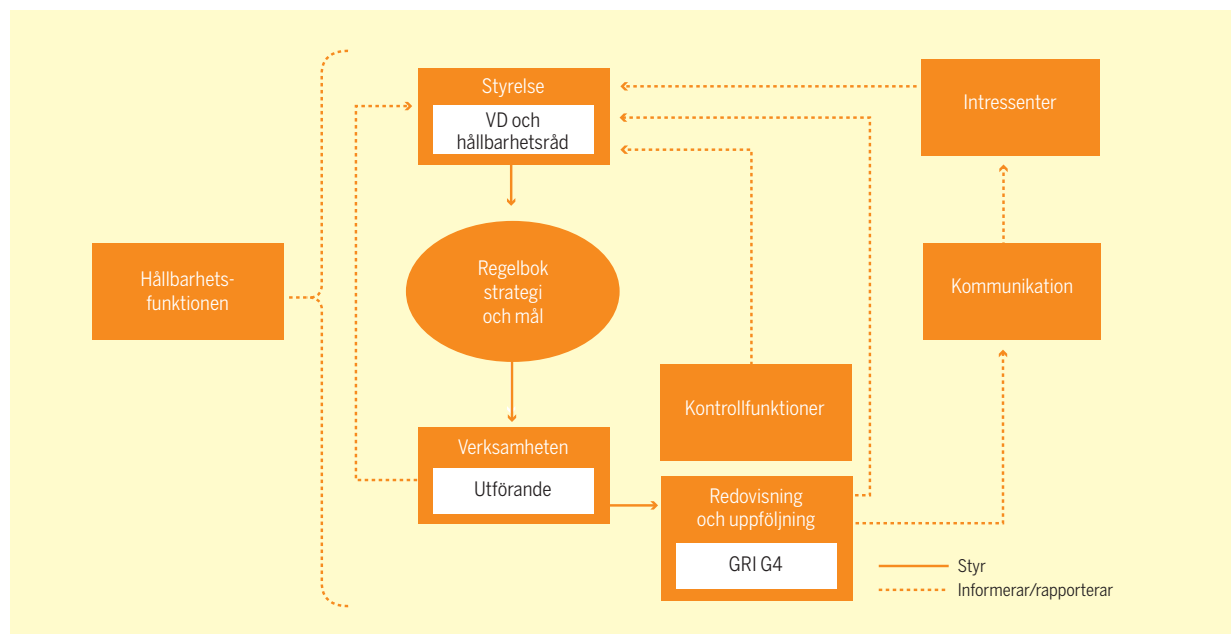
- Ägarpolicy
- Process för normbaserad screening av AMFs innehav
- Ägarstyrningsrapport 2015

Styrning av AMFs hållbarhetsarbete

AMFs styrelse är ytterst ansvarig för bolagets hållbarhetsarbete. Hållbarhetsarbetet utgår från AMFs uppdrag och styrelsens regler om etik och hållbarhet. De värderingar och den inriktning som ges uttryck för där avspeglas bland annat i AMFs strategi, regler för erbjudandet, placeringsriktlinjer, försäkringstekniska riktlinjer och regler för riskhantering som samtliga beslutas av styrelsen. Styrelsen beslutar också om inriktningen för hållbarhetsarbetet och övergripande hållbarhetsmål. Hållbarhetsarbetet följs upp av styrelsen kvartalsvis.

AMFs hållbarhetsarbete under 2015

- AMF gick med i de internationella initiativen CDP (Carbon Disclosure Project) och Montréal Pledge. Båda initiativen syftar till att företag ska redovisa sitt koldioxidavtryck.
- AMF började redovisa sitt koldioxidavtryck i de noterade aktieinnehaven, både svenska och utländska. AMF Fonder redovisade koldioxidintensiteten i alla aktiefonder enligt samma metod.
- AMF införde i början av året så kallad positiv screening för den utländska aktieportföljen. Det innebär att AMFs utländska investeringar ska ske i de bolag i respektive bransch som har kommit längst i sitt hållbarhetsarbete.
- AMFs kapitalförvaltning fick i november 2015 högsta betyg i två undersökningar om hållbarhet hos pensionsbolag, gjorda av Max Matthiessen samt av Söderberg och Partners.
- AMF publicerade i mars 2015 den första hållbarhetsredovisningen enligt GRI G4.
- AMF har infört nya rutiner för rekrytering till arbetsgrupper med ojämn könsfördelning.

VD har det operativa ansvaret för att hållbarhetsarbetet genomförs i koncernen och fattar beslut om de operativa hållbarhetsmålen för koncernen, eller delegerar ansvaret till respektive dotterbolag där det är lämpligt.

AMFs hållbarhetsråd är rådgivande till VD i frågor gällande hållbarhet. I hållbarhetsrådet ingår VD (ordförande), enhets- och stabscheferna, VD eller vice VD i dotterbolagen samt koncernens hållbarhetsansvarige. Hållbarhetsrådet ska sammanträda minst fyra gånger per år. 2015 hade Hållbarhetsrådet fem möten.

Verksamhetscheferna ansvarar för att hållbarhetsarbetet genomförs i den dagliga verksamheten och att hållbarhetsmålen uppfylls. Koncernens hållbarhetsfunktion ansvarar för att stödja och samordna AMFs hållbarhetsarbete, samt att bereda frågor till Hållbarhetsrådet.

Hållbarhetsarbetet följs upp genom kvartalsvis rapportering av hållbarhetsmålen till styrelse, VD och företagsledningen. Aktuella frågor tas upp löpande inom företagsledningen. Den årsvisa rap-

porteringen av hållbarhetsarbetet sker enligt GRI G4 och granskas av externa revisorer. Compliance-funktionen och internrevisionen granskar att hållbarhetsarbetet utförs i enlighet med styrelsens och VDs riktlinjer och regler.

AMF stödjer Försiktighetsprincipen som innebär att arbeta förebyggande och riskminimerande med miljöfrågor i hela verksamheten. I AMFs regelbok uttrycks hur verksamheten ska bedrivas och hur bolaget förväntas agera proaktivt för att minimera risk. Regelboken säkerställer att AMF är varsamt med det ansvar och de resurser som bolaget förvaltar.

Företagsstyrningssystem

AMFs företagsstyrningssystem utgörs av systemet för riskhantering, systemet för internkontroll och systemet för hållbarhetsstyrning. Systemet för företagsstyrning ska vara utformat så att styrningen av AMF sker på ett sunt och ansvarsfullt sätt, att AMF har en lämplig och överblickbar organisationsstruktur med en

tydlig fördelning av ansvar och arbetsuppgifter, samt ett effektivt system för överföring av information både inom företaget och externt.

Regelbok

AMFs regelbok innehåller styrelsens regler och VDs instruktioner. Reglerna beslutas årligen av styrelsen, och omfattar policyer om bland annat etik och hållbarhet, placeringsriktlinjer, ägarpolicy samt regler för riskhantering. VD fattar varje år beslut om instruktioner för AMFs arbete med etik och hållbarhet som baseras på styrelsens regler.

Styrelsens regler om etik och hållbarhet beskriver det förhållningssätt och de värderingar som ska beaktas av AMF. Reglerna utgör AMFs system för hållbarhetsstyrning.

I korthet innebär reglerna att AMFs anställda ska agera ansvarsfullt och sträva efter att i alla situationer bidra till en hållbar utveckling. Reglerna bygger på grundläggande värden som ärlighet, ansvar, likabehandling och respekt för människor. De slår även fast att AMF har ett ansvar gentemot kunder, ägare och andra intressenter. Avsteg eller brott mot etik och hållbarhetsreglerna ska rapporteras enligt rutinerna för incidenter. En bedömning av AMFs regelefterlevnad och etiska risker rapporteras årligen till styrelsen. AMFs övergripande regler om etik och hållbarhet finns publicerade på bolagets hemsida.

I tillämpliga delar omfattas alla anställda av AMFs regelbok, och förbinder sig i samband med undertecknande av anställningsavtalet att följa den. I dotterbolagens egna regelböcker finns ytterligare regler och instruktioner. AMF informerar och utbildar medarbetarna regelbundet om reglerna i etik och hållbarhet.

Penningtvätt och finansiering av terrorism

AMF följer gällande lagar och föreskrifter om penningtvätt. AMF har även interna regler som förtydligar arbetet med att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av

terrorism. Särskild utbildning ges till medarbetare med behov av kunskaper inom området. Utbildningen ska hållas löpande, dock minst en gång vartannat år.

AMF är skyldigt att frysa tillgångar som tillhör personer misstänkta för inblandning i terroristhandlingar. AMF genomför årligen en riskbedömning. Vid misstanke om brott ska en särskild granskning göras. AMF genomför regelbundna kontrollaktiviteter för att säkerställa att reglerna om penningtvätt och finansiering av terrorism efterföljs.

Om hållbarhetsredovisningen

Denna hållbarhetsredovisning sammanfattar AMFs hållbarhetsarbete under kalenderåret 2015. Redovisningen utgår ifrån GRI G4s-riktlinjer för nivån Core.

AMF är ett livförsäkringsaktiebolag som verkar på den svenska marknaden och ägs till lika delar av LO och Svenskt Näringsliv. Denna redovisning omfattar samtlig verksamhet inom moderbolaget AMF Pensionsförsäkring AB samt dotterbolagen AMF Fonder AB och AMF Fastigheter AB samt ett antal helägda fastighetsbolag. AMF innehar ett antal delägda bolag som definieras som joint ventures respektive intresseföretag. Dessa innehav redovisas inom Aktivt ägande.

Inga väsentliga förändringar av organisationens storlek, struktur, ägarskap och leverantörskedja har skett under den redovisade perioden. Hållbarhetsredovisningen har godkänts av AMFs styrelse och är granskad av AMFs revisorer Ernst & Young AB (se sidan 115). Hållbarhetsredovisningen görs årligen och den senaste rapporten utkom i mars 2015 avseende kalenderåret 2014. Jämförelsesiffror för 2014 finns med i den mån de är jämförbara med årets rapportering.

För frågor eller mer information om AMFs hållbarhetsarbete, kontakta Anna Viefhues, hållbarhetsansvarig, anna.viefhues@amf.se.

GRI-index för hållbarhetsredovisningen 2015

Standardinnehåll	Sida
Strategi och analys	
G4-1 VDs vision och strategi	4-5
Organisationsprofil	
G4-3 Organisationens namn	23, 29
G4-4 Huvudsakliga produkter och tjänster	23, 29
G4-5 Lokalisering av huvudkontoret	29
G4-6 Länder där verksamheten bedrivs	23
G4-7 Ägarstruktur och bolagsform	23, 29
G4-8 Marknader som organisationen är verksam på	23, 29
G4-9 Organisationens storlek och omfattning	6, 13, 48
G4-10 Antal anställda	13
G4-11 Antal anställda som omfattas av kollektivavtal	13
G4-12 Beskrivning av företagets leverantörskedja	16
G4-13 Förändring i organisationens storlek, struktur, ägarskap, leverantörskedja	23
G4-14 Hantering av försiktighetsprincipen	22
G4-15 Externa riktlinjer och initiativ som organisationen stödjer	21-22
G4-16 Medlemskap i väsentliga organisationer	22
Väsentlighet och avgränsningar	
G4-17 Affärsenheter som inkluderas i redovisningen	23
G4-18 Process för att fastställa rapportinnehåll och begränsningar	7-8
G4-19 Aspekter som identifierats som väsentliga	8
G4-20 Avgränsningar av väsentliga aspekter inom organisationen	8
G4-21 Avgränsningar av väsentliga aspekter utanför organisationen	8
G4-22 Förklaringar av korrigeringar från tidigare redovisningar	23
G4-23 Förändring från tidigare års redovisning avseende fokus och omfattning	23

Standardinnehåll	Sida
Intressentrelationer	
G4-24 Förteckning över intressenter	7
G4-25 Princip för identifiering av intressenter	7
G4-26 Organisationens metod för intressentdialog	7-8
G4-27 Frågor som lyfts fram av intressenter	7-8
Redovisningsprofil	
G4-28 Redovisningsperiod	23
G4-29 Datum för senaste redovisning	23
G4-30 Redovisningscykel	23
G4-31 Kontaktuppgifter angående redovisningen	23
G4-32 Redovisningsprofil och GRI-index	23
G4-33 Policy för externt bestyrkande av redovisningen	23
Styrning	
G4-34 Struktur för hållbarhetsstyrning	22-23
Etik och integritet	
G4-56 Organisationens värderingar och uppförandekoder	22-23

GRI-index för hållbarhetsredovisningen 2015

Väsentliga aspekter	Styrning och indikatorer		Omfattning och övriga kommentarer	Sida	Granskad
Ekonomi					
Ekonomiskt resultat	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		9	X
	G4–EC1	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde.		9	X
Miljö					
Energi	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		17 –18	X
	G4–EN3	Energianvändning inom organisationen.	Jämförelsesiffror för 2014 är omräknade så att de exkluderar de fastigheter som sålts under 2015.	18	X
	G4–EN5	Energiintensitet.		17	X
Utsläpp	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		17 –18	X
	G4–EN15	Direkta växthusgasutsläpp.		17	X
	G4–EN16	Indirekta växthusgasutsläpp.		17	X
Avfall	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		15	X
	G4–EN23	Total avfallsvikt per typ och hanteringsmetod.		15	X
Utvärdering av leverantörer	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.	I leverantörsbegreppet ingår inte bolagets transaktionskostnader i form av courtage/analys. Under 2016 kommer utredning göras om även dessa motparter ska ingå i denna definition.	16	X
	G4–EN32	Procentuell andel av nya leverantörer som screenades utifrån miljökriterier.		16	X
Social					
Jämställdhet	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		13 –14	X
	G4–LA1	Totalt antal anställda och andel nyanställda samt personalomsättning fördelat på ålder, kön och region.		13	X
	G4–LA12	Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter personalkategori utifrån kön, ålder, minoritetstillhörighet och andra mångfaldsindikatorer.	Minoritetsgrupper och andra mångfaldsindikatorer redovisas inte eftersom AMF har valt att inte utveckla någon rapporteringsprocess för detta.	13	X
	G4–LA13	Löneskillnad i procent för grundlön samt andra ersättningar mellan kvinnor och män uppdelat på personalkategori, för betydande verksamheter.		13	X

GRI-index för hållbarhetsredovisningen 2015

Väsentliga aspekter	Styrning och indikatorer		Omfattning och övriga kommentarer	Sida	Granskad
Utvärdering av leverantörer	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.	I leverantörsbegreppet ingår inte bolagets transaktionskostnader i form av courtage/analys. Under 2016 kommer utredning göras om även dessa motparter ska ingå i denna definition.	16	X
	G4-LA14	Procentuell andel av nya leverantörer som screenades utifrån kriterier om arbetsvillkor.		16	X
	G4-HR10	Procentuell andel av nya leverantörer som screenades utifrån kriterier om mänskliga rättigheter.		16	X
	G4-SO9	Procentuell andel av nya leverantörer som screenades utifrån kriterier om påverkan på samhället.		16	X
Tillgänglighet och begriplighet	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		12	X
	G4-FS14	Initiativ som har tagits för att öka tillgänglighet och begripligheten för produkter och tjänster.		12	X
Produktinformation och innehåll	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		12	X
	G4-PR5	Resultat från kundnöjdhetsundersökningar.		12	X
Aktivt ägande	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		19–21	X
	G4-FS11	Procentuell andel av tillgångar som varit föremål för positiv och/eller negativ miljö- och social screening.		21	X

Målöversikt

Målområden			Mål 2016	Långsiktig ambition
Hållbara produkter och tjänster				
Hållbara försäkrings- och sparprodukter	AMF (moderbolag)	Kostnad per kärnkund (kund med traditionell försäkring inom Avtalsområde SAF-LO)	–	Kostnad per kärnkund ska vara 100 kronor eller lägre 2018
	AMF Fonder	Avkastning och avgifter	Avkastningen på fonderna ska vara bättre än genomsnittet av konkurrenternas fonder.	Fondavgifterna ska sänkas successivt. 2020 ska de uppgå till 0,25 procent (aktiefonder och bland-fonder) respektive 0,1 procent (räntefonder)
Tillgänglighet och begriplighet	AMF (moderbolag) och AMF Fonder	Genomsnittligt Nöjd Kund Index, skala 1-5	>4	AMF ska uppfattas som bolaget med enkla och trygga tjänstepensioner
	AMF (moderbolag) och AMF Fonder	LIX-värde på nya texter i kundutskick och på amf.se	Max 50	AMF ska uppfattas som bolaget med enkla och trygga tjänstepensioner
Hållbar resurshantering				
Jämställdhet	Koncernen	Det underrepresenterade könet ska återfinnas bland de tre slutkandidaterna vid extern rekrytering inom arbetsgrupper med ojämn könsfördelning, i procent	100 procent	Minska löneskillnaden mellan kvinnor och män till 2018, jämfört med 2014
Avfall	AMF (moderbolag)	Pappersförbrukningen avseende AMFs baskommunikation	Lägre än 33 ton	Digitaliserat kundmöte 2017
	AMF (moderbolag)	Pappersförbrukningen avseende AMFs kommunikation i samband med harmoniseringen av försäkringsvillkoren	Lägre än 106 ton	Digitaliserat kundmöte 2017
	Koncernen	Återvinning och återanvändning av leasad utrustning	100 procent	100 procent
	AMF Fastigheter	Ta fram statistik på projektavfall	100 procent	
Uppföljning av leverantörer	AMF moderbolag och AMF Fonder	Alla nya leverantörer ska acceptera AMFs uppförandekod	100 procent	100 procent
	AMF moderbolag och AMF Fonder	Alla befintliga leverantörer till AMFs affärskritiska verksamhet är uppmanade att acceptera AMFs uppförandekod	100 procent	100 procent
	AMF Fastigheter	Alla nya och befintliga leverantörer ska acceptera AMFs uppförandekod	100 procent	100 procent
Utsläpp till luft/Energi	AMF Fastigheter	Fastighetsbestånd, energiprestanda	Minskning till 106 kWh/kvm	Minskning till 95 kWh/kvm till 2019
Ansvarsfulla investeringar				
Aktivt ägande	AMF (moderbolag) och AMF Fonder	Andelen kvinnliga styrelseledamöter ska öka i de bolag där AMF ingår i valberedningen	Öka (från 37 procent)	Jämn könsfördelning i styrelserna
	AMF (moderbolag)	Positiv screening av den utländska aktieportföljen	100 procent	100 procent
	AMF Fonder	Positiv screening av utländska innehav	90 procent	
	AMF (moderbolag) och AMF Fonder	Koldioxidutsläpp	AMF ska känna till mängden koldioxid som aktie- och fastighetsinnehaven ger upphov till.	
	AMF (moderbolag)		AMF ska hitta styrformer för att hantera koldioxidutsläppen från aktieinnehaven.	

○ 2015

AMF

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för AMF Pensionsförsäkring AB (AMF) avger härmed årsredovisning för 2015, bolagets fyrtiotredje verksamhetsår. Organisationsnummer: 502033-2259. Styrelsens säte: Stockholm, Sverige.

Ägarförhållanden och organisation

AMF är ett livförsäkringsaktiebolag som ägs till lika delar av LO (Landsorganisationen) och Svenskt Näringsliv. Bolaget drivs enligt ömsesidiga principer.

AMF är moderbolag i en koncern som, förutom moderbolaget omfattar dotterbolagen AMF Fonder AB (AMF Fonder), AMF Fastigheter AB (AMF Fastigheter) samt ett antal fastighetsägande dotterbolag. En redovisning av samtliga dotterbolag återfinns i not 15 Placeringar i koncernföretag - aktier och andelar. När AMF redovisas i årsredovisningen avses koncernen AMF och när moderbolaget redovisas anges det uttryckligen.

Verksamhet och affärsidé

Verksamheten bygger på pensionsförsäkringar och utgörs huvudsakligen av kollektivavtalade försäkringar och andra tjänstepensionsförsäkringar. Bolaget erbjuder såväl traditionell försäkring som fondförsäkring samt fondsparande inom premiepensions-systemet. AMF erbjuder också fondsparande utan koppling till pension genom dotterbolaget AMF Fonder AB.

Bolagets vision och mål är att vara pensionsbolaget med enkla och trygga tjänstepensionslösningar med hög avkastning till låg kostnad.

Väsentliga händelser 2015

Särskilda Pensionsmedel

Under året har de så kallade Särskilda Pensionsmedlen (SPM) betalats ut till en, från AMF fristående, för ändamålet nybildad stiftelse. Stiftelsen har som ändamål att finansiera den så kallade kollektivavtalsgarantin samt att finansiera informations- och utbildningsverksamhet avseende Avtalspension SAF-LO, se även not 39 Närstående.

SPM har sitt ursprung i en mellan LO och Svenskt Näringsliv träffad pensionsöverenskommelse 1996 om Avtalspension SAF-LO som då ersatte den tidigare förmånsbestämda pensionsplanen STP. SPM uttogs som en avgift från arbetsgivarna för att användas för särskilda pensionsändamål. SPM har förvaltats av AMF och ingått i konsolideringsfonden inom eget kapital.

I samband med stiftelsens upprättande och dess övertagande av förvaltningen av medlen 10 december 2015, upphörde AMFs förpliktelser avseende SPM. Som en följd av att stiftelsen övertagit förvaltningen av SPM och utbetalning av medlen skett, fattades beslut på extra bolagsstämma i december 2015 att bolagsordningen för AMF skulle ändras. Ändringen innebär att den särskilda bestämmelsen i bolagsordningen rörande SPM togs bort.

Ökad diversifiering

AMF har under året tagit ytterligare steg mot ökad diversifiering genom ett antal nya förvärv. Under året förvärvades 50 procent av Antilooppi Ky som äger kontorsfastigheter i Helsingfors, 33 procent av Ankkurikadun Kiinteistö Oy som äger handelsfastigheter i Finland och Sverige samt 50 procent av det norska bolaget Oslo Areal AS som äger handelsfastigheter i främst Oslo-regionen. Under hösten har två förvärv genomförts inom förnybar energi

med havsbaserad vindkraft med placering i Storbritannien. Det är dels satsningar i en fond, UK Green Investment Bank Offshore Wind Fund, dels en direktinvestering på 49 procent i det brittiska bolaget Ormonde Energy Limited.

Ny försäkringsgivare för AMFs riskaffär

I AMFs arbete med att fokusera på kärnverksamheten och för att bli ett ännu bättre tjänstepensionsbolag har bolaget valt att renodla verksamheten och inte längre tillhandahålla riskförsäkringar i egen regi. Under 2015 har ett arbete pågått med att lägga över AMFs riskförsäkringar till Bliwa. De berörda försäkringarna är riskförsäkringarna i AMFs tjänstepensionslösning för företag utanför kollektivavtal och i det privata pensionssparandet.

Utveckling av AMFs hållbarhetsarbete

AMF har under året fortsatt att utveckla hållbarhetsarbetet. I början av 2015 började AMF tillämpa så kallad positiv screening för de utländska aktieinvesteringarna i livportföljen. Det innebär att AMF förutom att välja bort bolag som missköter sig, aktivt söker lönsamma investeringar bland de bolag inom respektive bransch som är mest hållbara. Mot den bakgrunden infördes i början av 2015 ett hållbart referensindex (MSCI ESG ACWI) för AMFs utländska aktieportföljer.

Ny metod att fastställa utbetald pension

Från och med 1 januari 2016 tillämpar AMF samma metod för att beräkna utbetald pension för kollektiv 3 som för övriga kollektiv (se vidare stycke Överskottsfördelning på sidan 32 för AMFs olika kollektiv). Den ändrade utbetalningsmodellen innebär att tilläggsbeloppet, utöver det garanterade pensionsbeloppet,

beräknas utifrån hela pensionskapitalet med gällande prognosantagande. Tidigare beräknades tilläggsbeloppet inom kollektiv 3 utifrån försäkringens överskott. Genom den ändrade utbetalningsmodellen minskar risken för större variationer i utbetalningsbeloppen inom kollektiv 3.

Ny prognosränta

Från och med 1 januari 2015 sänktes prognosräntan inom kollektiv 1 från 3,00 procent till 2,25 procent. Till följd av fortsatt låga marknadsräntor sänktes prognosräntan ytterligare till 1,75 procent från och med 1 januari 2016.

Ändring av garantiräntan och pensionstillägg

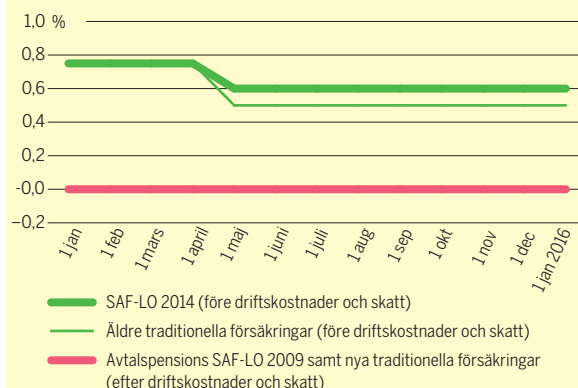
1 maj 2015 sänktes garantiräntan från 0,75 procent till 0,50 procent för kollektiv 1 respektive 0,60 procent för Avtalspension SAF-LO 2014. Från och med 1 januari 2016 är garantiräntan 0,60 procent för samtliga försäkringar inom kollektiv 3. Räntorna ovan avser före avdrag för driftkostnader och skatt.

För Avtalspension SAF-LO 2009 är garantiräntan oförändrat 0 procent efter avdrag för driftkostnader och skatt. För 2016 lämnas förmånsbestämda pensionsutbetalningar oförändrade trots att prisbasbeloppet minskade med 0,45 procent. De var även oförändrade 2015.

Garantiförstärkningsräntan

1 oktober 2015 sänktes garantiförstärkningsräntan till minus 1 procent. Garantiförstärkningsräntan används inom kollektiv 3 i samband med garantiförstärkning inför utbetalning där en del av preliminärt fördelat överskott kan tilldelas i form av högre garanterade belopp. AMF har sänkt denna ränta för att minska garantiförstärkningen och därmed möjliggöra en högre avkastning.

GARANTIRÄNTANS UTVECKLING 2015

Urban Escape Stockholm

Det enskilt största innehavet i AMFs fastighetsbestånd är kvarteret Trollhättan (Gallerian) där AMF Fastigheter har tagit ett större grepp om kvarterets utveckling i ett projekt under namnet Urban Escape Stockholm. Urban Escape Stockholm innebär en omdaning av kvarteret mellan Hamngatan, Brunkebergstorg och Regeringsgatan. Projektet kommer att pågå fram till 2019.

Ekonomisk översikt och årets resultat

AMFs intäkter utgörs av erhållna premier, avgifter från investeringsavtal, avkastning på placeringstillgångarna samt minskning av livförsäkringsavsättningarna. Kostnaderna består av lämnade försäkringsersättningar, ökning av livförsäkringsavsättningar, driftkostnader, kostnader för kapitalförvaltningen och skatt.

Koncernens totalresultat uppgick till 29,5 (21,4) miljarder kronor. Moderbolagets resultat uppgick till 26,0 (19,9) miljarder kronor. Resultatet inom koncernen har främst påverkats av avkastningen på placeringstillgångarna vilket har bidragit med 24,5 (52,4) miljarder kronor. Den ökade värderingsräntan har medfört en minskning av de försäkringstekniska avsättningarna inom tradi-

tionell försäkring vilket har bidragit till en positiv resultatpåverkan med 3,3 miljarder kronor.

2014 ökade försäkringstekniska avsättningarna vilket gav en negativ resultateffekt med -30,1 miljarder kronor. För ytterligare information om förändringen i Livförsäkringsavsättningar se not 26 Livförsäkringsavsättning samt avsnitt Överskottsfordelning för fördelning av årets resultat på sidan 32.

Premieinkomst

Premieinkomsten för traditionell försäkring uppgick 2015 till 16,2 (14,6) miljarder kronor. Premieökningen förklaras främst av högre intäkter inom Avtalsområde SAF-LO.

Premier för fondförsäkring redovisas som insättningar till investeringsavtal i balansräkningen. Dessa uppgick till 3,1 (3,1) miljarder kronor.

Kapitalavkastning – Traditionell försäkring

Den totala avkastningen på placeringstillgångarna uppgick till 21,3 (46,1) miljarder kronor, vilket motsvarar en totalavkastning på 5,3 (12,7) procent. Den genomsnittliga totalavkastningen för de senaste 5, 10, 15 och 20 åren uppgår därmed till 7,5; 6,7; 5,8 respektive 8,9 procent. Totalavkastningstabellen återfinns på sidan 50.

Den globala tillväxten var måttlig under 2015 samtidigt som den globala inflationen var relativt låg. Centralbankerna har fortsatt haft ett betydande inflytande över de finansiella marknadernas utveckling där den amerikanska centralbanken i slutet av året genomförde den första räntehöjningen på nästan tio år. Den svenska kronan har under året försvagats med cirka åtta procent mot den amerikanska dollarn men stärkts cirka tre procent mot euron. Aktiemarknaden globalt har gett en måttlig avkastning med amerikanska aktier upp cirka nio procent och europeiska aktier upp cirka fem procent uttryckt i svenska kronor. Räntenivåer på längre statsobligationer har varierat kraftigt under året men slutade på ungefär samma nivå som vid början av året. Under året har

oljepriset fallit med cirka 35 procent, uttryckt i amerikanska dollar, vilket sänker intäkterna för oljeproducerande länder och företag. Sammantaget de senaste två åren har oljepriset sjunkit med cirka två tredjedelar, uttryckt i amerikanska dollar, vilket medför en lägre inflation men även möjlighet till ökad konsumtion av andra varor vilket kan påverka tillväxten positivt på sikt. Avkastningen på den svenska fastighetsmarknaden var god med en väsentlig värdeuppgång utöver direktavkastningen.

Svenska räntebärande placeringar

Avkastningen på svenska räntebärande placeringar uppgick till 0,8 (6,0) procent och resultatet i den svenska ränteportföljen uppgick till 921 (6 640) miljoner kronor.

Utländska räntebärande placeringar

Avkastningen på utländska räntebärande placeringar inklusive valutasäkringar uppgick till 0,1 (8,6) procent och resultatet i den utländska räntebärande portföljen uppgick till 3 914 (6 732) miljoner kronor.

Svenska aktier

Avkastningen i den svenska aktieportföljen uppgick till 9,0 (16,1) procent. Resultatet uppgick till 7 124 (9 803) miljoner kronor.

Utländska aktier

Avkastningen i den utländska aktieportföljen uppgick till 4,9 (25,9) procent och resultatet i den utländska aktieportföljen uppgick till 4 894 (21 121) miljoner kronor.

Fastigheter

Totalavkastningen för fastighetsportföljen uppgick till 15,6 (8,2) procent efter orealiserad värdeförändring om 11,9 (4,0) procent. Resultatet, inklusive orealiserade värdeförändringar, uppgick till 6 664 (3 126) miljoner kronor.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar består av utbetalningar till kunder, återköp samt flytt.

Traditionell försäkring

Under året utbetalades totalt 19,1 (15,7) miljarder kronor till de försäkrade, där 9,6 (7,9) miljarder kronor utgjordes av garanterade pensionsbelopp och 9,5 (7,8) miljarder kronor av återbäring (vinstmedel).

Under 2015 uppgick extern flytt från AMFs traditionella försäkring till 3,3 (1,2) miljarder kronor, inklusive återbäring.

Fondförsäkring

För AMFs äldre fondförsäkringar sker normalt ingen utbetalning direkt till den försäkrade. Istället sker vanligtvis en successiv månatlig överföring av kapital till en traditionell försäkring i bolaget och utbetalningen sker därmed från den försäkringen. Överföringen startar drygt fem år före pensionsåldern. Även i samband med dödsfall sker i de flesta fall en överföring av kapitalet till traditionell försäkring inför utbetalningen till efterlevande. Under 2015 har 1,6 (1,4) miljarder kronor överförts till traditionell försäkring. Under 2015 uppgick extern flytt från AMFs fondförsäkring till 1,0 (0,4) miljarder kronor.

Utbetalda ersättningar för fondförsäkring redovisas som utbetalningar från investeringsavtal i balansräkningen.

Förändring i försäkringstekniska avsättningar

Traditionell försäkring

Livförsäkringsavsättningar är bolagets reservavsättning avseende de garanterade pensionsbelopp som har utlovats till de försäkrade. Årets förändring av avsättningarna har medfört en resultatpåverkan med 3,3 (-30,1). Minskningen av reserven förklaras huvudsakligen av ökad värderingsränta.

Fondförsäkring

Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk utgörs av fondförsäkringstagarnas fondandelar samt medel som inte är placerade i fondandelar på grund av pågående handel. Årets förändring av avsättningarna har medfört en resultatpåverkan -3,3 (-5,9) miljarder kronor har redovisats i årets resultat.

Driftskostnader

Driftskostnaderna i moderbolaget minskade med 25 miljoner kronor till 732 (757) miljoner kronor. Avskrivningar på immateriella tillgångar har gjorts med 45 (48) miljoner kronor. Bland övriga kostnadsförändringar syns bland annat minskade kostnader för kapitalförvaltning samt för anskaffning av ny affär.

Förvaltningskostnadsprocenten för traditionell försäkring sjönk främst till följd av minskade kostnader. Förvaltningskostnadsprocenten uppgick till 0,12 (0,13) procent av placeringstillgångarna. Detta är bland de lägsta i branschen. Även kapitalförvaltningskostnaderna var fortsatt låga 0,03 (0,03) procent.

Moderbolagets totala åtaganden

Traditionell försäkring

Med bolagets totala åtaganden avses dels värdet av de garanterade pensionsbelopp som har utlovats till de försäkrade, dels värdet av återbäringsmedel som inte garanterats, men som fördelats preliminärt på enskilda försäkringar.

Den 31 december 2015 uppgick de totala åtagandena avseende premiebestämda traditionella försäkringar till 405,3 (378,8) miljarder kronor. Av dessa medel avser 190,8 (191,1) miljarder kronor värdet av de garanterade pensionsbeloppen medan 214,5 (187,8) miljarder kronor avser värdet av ej garanterade åtaganden. I de premiebestämda försäkringarna ingår också försäkringar enligt Övergångsregler som avser personer födda 1935–1967 som före 1996 tjänade in tid i STP-systemet. Av totalvärdet av ej garante-

rade åtaganden, avser 96,9 (93,0) miljarder kronor försäkringar enligt Övergångsregler. Detta då pensionsförmåner för denna försäkring, efter styrelsebeslut, garanteras först vid 60 års ålder. Den 31 december 2015 uppgick de totala åtagandena avseende förmånsbestämda försäkringar till 8,7 (10,6) miljarder kronor. Av dessa medel avser 5,6 (6,8) miljarder kronor värdet av garanterade pensionsbelopp, medan 3,1 (3,8) miljarder kronor avser värdet av ej garanterade åtaganden. De förmånsbestämda försäkringarna utgörs till den allra största delen av STP-försäkringar, inklusive försäkringar enligt Övergångsbestämmelser som avser personer födda 1932–1934 som har tjänat in tid i det gamla STP-systemet.

Fondförsäkring

Bolagets totala åtagande för fondförsäkring motsvaras av försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagarna bär risk. Dessa åtaganden utgörs av värdet av försäkringstagarnas fondandelar samt ett belopp som inte är placerat i fondandelar. Den 31 december 2015 uppgick dessa avsättningar till 44,6 (40,9) miljarder kronor.

Överskottsfordelning

AMF meddelar försäkring enligt ömsesidiga principer. Försäkringstagarna, de försäkrade samt övriga ersättningsberättigade har därför den slutgiltiga rätten till AMFs överskott, och anspråk på eget kapital, trots att de inte är delägare i bolaget. Överskott uppkommer om värdeutveckling på tillgångarna överstiger värdeutvecklingen av skulderna. Överskott tillförs preliminärt försäkringstagarna eller de försäkrade och tilldelas i samband med utbetalningen. Detta sker på olika sätt för premiebestämda traditionella försäkringar, förmånsbestämda försäkringar och fondförsäkringar. AMF delar in de olika försäkringarna i olika återbäringskollektiv för att bedöma vilket överskott som de primärt ska vara med och ta del av. Försäkringarna inom återbäringskollektivet har gemensam tillgångsförvaltning och riskresultatet fördelas inom respektive kollektiv. AMF har fyra återbäringskollektiv - kollektiv 1

där förmånsbestämda försäkringar och äldre premiebestämda försäkringar ingår, kollektiv 2 där premiebestämda försäkringar med gemensam avkastningsränta och nollprocentig garantiränta ingår samt kollektiv 3 där försäkringar med individualiserad avkastningsränta ingår. Fondförsäkringskollektivet utgör det fjärde återbäringskollektivet. Slutlig tilldelning av överskott sker först i samband med pensionsutbetalningen, vid utbetalning av flyttkapital, vid garantiförstärkning eller i samband med premiereduktion.

Styrelsen föreslår årsstämman 2016 att bemyndiga styrelsen att med avseende på verksamhetsåret 2016 använda upp till 15,0 (16,0) miljarder kronor för slutlig tilldelning i samband med pensionsutbetalningar och flytt. Styrelsen föreslår därutöver också årsstämman att bemyndiga styrelsen att använda upp

till 19 miljarder kronor avseende garantiförstärkning – varav 18 miljarder kronor är hänförliga till de tilldelningar av garantier som sker för försäkringar under utbetalning i samband med villkorsomläggning inom Avtalspension SAF-LO – att använda upp till 13,0 (3,0) miljarder kronor avseende definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO, att använda upp till 1,0 (2,4) miljarder kronor av det avskilda STP-kapitalet i syfte att reducera premien avseende Avtalspension SAF-LO.

2015 tilldelades 9,5 (9,6) miljarder kronor i slutlig tilldelning avseende pensionsutbetalning. 1,9 (1,7) miljarder kronor tilldelades i samband med garantiförstärkning. 3,5 (0,1) miljarder kronor utbetalades ur SPM, se not 39 Närliggande. För premiebestämda traditionella försäkringar tillförs försäkringen preliminärt överskott

Överskott, mkr	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Fondförsäkring
Ingående överskott 2015–01–01	13 657	184 228	324
+ Kapitalbidrag kunder (premie utöver livavsättning)		6 042	
–Utbetalning överskott kunder	–717	–8 819	
–Garantiförstärkning		–1 860	
–Utbetalning till försäkringstagare (arbetsgivare)	–2 180		
+Riskvinster	10	107	–5
+Avgifter försäkrade (avgifter som belastar FTA)	15	846	66
=Nettobidrag Kapital kunder	–2 872	–3 684	61
+Kapitalavkastning (utöver räntekostnad FTA, inklusive förvaltningsarvode)	590	16 525	239
+Övrig omvärdering FTA	88	–216	
–Driftskostnader	–5	–483	–83
–Utbetald skatt	–42	–918	–98
=Kundernas vinst före förändring av marknadsräntan	631	14 909	58
+Omvärdering FTA på grund av ändringar i marknadsränta		3 156	
=Kundernas vinst efter förändring av marknadsräntan	631	18 065	58
Utgående överskott 2015–12–31	11 416	198 609	443

och underskott genom avkastningsräntor som bestäms varje månad. Det överskott som uppstår inom respektive återbäringskollektiv och som inte behövs för förlusttäckning fördelas till de försäkringar som ingår i kollektivet. För återbäringskollektiv 1 och 2 sker fördelningen utifrån respektive försäkrings andel av återbäringskollektivets pensionskapital. För återbäringskollektiv 3 tas hänsyn till respektive försäkrings individuella förhållande mellan värdet av garanterat åtagande och pensionskapital (retrospektivreserv). För förmånsbestämda försäkringar (STP, ÖGB, UTP och Utland) fördelas bolagets kapitalavkastning på respektive produkt. Det överskott som då uppkommer tillförs konsolideringen för denna produkt. Om denna konsolidering inte behövs för förlusttäckning ska den i första hand användas för höjning av pensionsförmåner motsvarande förändringen av prisbasbeloppet. Det som inte behövs för dessa ändamål ska som regel återbetalas till försäkringstagarna som omfattas av Avtalspension SAF-LO till exempel genom premiereduktion. Eventuellt överskott som uppkommer inom AMFs fondförsäkringsverksamhet ska tillfalla de försäkrade om det inte behövs för förlusttäckning i bolaget. Detta kan ske antingen genom sänkta avgifter eller genom fördelning av överskott i form av tilldelning av fondandelar. Överskottet i fondförsäkringsverksamheten förräntas med avkastningen för återbäringskollektiv 1.

Moderbolagets resultat var 26,0 (18,2) miljarder kronor varav 6,0 (6,5) miljarder kronor av resultatet uppstod genom att kunderna bidrog med överskott i samband med premieinbetalningar. Förändringar av diskonteringsräntan (omvärdering av åtagandena) påverkade årets resultat positivt uppgående till 3,2 miljarder kronor. Motsvarande förändring föregående år gav en negativ resultatpåverkan uppgående till -29,7 miljarder kronor.

Kollektiv konsolidering i moderbolaget

Den kollektiva konsolideringsgraden beräknas som förhållandet mellan bolagets tillgångar, värderade till marknadsvärde och bolagets totala åtaganden. Vid värderingen av åtaganden har

även allokerad återbärning räknats in, det vill säga det överskott som preliminärt har fördelats på enskilda försäkringar, men där beloppet inte är garanterat.

För premiebestämda försäkringar tillämpas en direktutdelande överskottsmodell med målnivå av konsolideringen på 100 procent. Den kollektiva konsolideringsgraden för förmånsbestämda försäkringar var vid årets ingång 161 (161) procent och vid årets utgång 160 (161) procent. För analys av koncernens eget kapital, se sidan 56.

Solvens i moderbolaget

Enligt försäkringsrörelselagen ska försäkringsbolagen ha en kapitalbas som minst uppgår till en erforderlig solvensmarginal. Solvensmarginalen ska minst motsvara fyra procent av livförsäkringsavsättningarna och en procent av fondförsäkringsåtagandena. För AMF uppgår solvensmarginalen per 31 december 2015 till 8,3 (8,3) miljarder kronor. Kapitalbasen uppgår till 219 (206) miljarder kronor.

Solvenskvoten är relationen mellan kapitalbasen och solvensmarginalen. Som nämnts ovan måste kapitalbasen minst vara lika stor som solvensmarginalen i kronor. AMFs kapitalbas var vid utgången av året 26,3 (24,7) gånger större än solvensmarginalen i kronor.

Det förekommer inom traditionell försäkring även ett annat solvensbegrepp, solvensgrad. Solvensgraden, som uttrycks som en procentsats, utgörs av relationen mellan bolagets totala tillgångar avseende traditionell försäkring och värdet av bolagets garanterade åtaganden för samma försäkringar. Solvensgraden den 31 december 2015 uppgick till 211 (204) procent, vilket är den högsta bland jämförbara bolag. I samband med utbetalningen av SPM minskade solvensgraden med 1,8 procentenheter. För mer information om hur de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) påverkar solvensgraden, se Risker och riskhantering på sidan 40 ff. Nya och förändrade redovisningsstandarder under 2015 har inte haft någon effekt på bolagets solvens.

Dotterbolag

AMF äger 100 procent av de verksamhetsdrivande bolagen AMF Fonder och AMF Fastigheter. Därutöver äger AMF ett antal bolag som framgår i not 15 Placeringar i koncernföretag. För organisationsschema, se not 39 Närstående.

AMF Fastigheter AB

AMF Fastigheter utvecklar och förvaltar AMF-koncernens helägda fastigheter i syfte att skapa avkastning till pensionsspararna. Fastigheterna är huvudsakligen kontors- och handelsfastigheter i Stockholm. Bland handelsfastigheterna finns bland annat Gallerian på Hamngatan, Mood Stockholm och gallerierna Fältöversten, Ringen och Västermalmsgallerian, samtliga i centrala Stockholm. Värdet av det helägda fastighetsbeståndet uppgår till 43,4 (36,7) miljarder kronor.

Bolaget har under året tillträtt fastigheten Mentorn 1 med adressen Kungsbron 2-20, beläget i Västra City i Stockholm samt frånträtt fastigheten Marievik 15 där försäljning blev klar i slutet av 2014. I början av december 2015 blev det klart att bolaget förvärvar fastigheten Fatburssjön 10 på Södermalm. En fastighet som omfattar totalt 46 000 kvm. Tillträde av fastigheten sker per 1 april 2016.

Under året har det varit ett fortsatt intensivt arbete med projektet Urban Escape Stockholm, omvandlingen av Galleriakvarteret. I arbetet med förverkligandet av Urban Escape Stockholm invigdes i januari Stockholms första innovationshus, Epicenter som är lokaliserat i AMFs fastighet på Malmskillnadsgatan 32. Ett samarbete med Liljevalchs Vårsalong har initierats där 2016 års Vårsalong presenteras på Gallerians tak. I mitten av maj skedde lanseringen av Rooftop, som innebär startpunkten för processen att öppna upp och omvandla kvarterets tak till ett nytt stadsrum med utsikt över Stockholms takåsar. Under året har flertalet hyresgäster kontrakterats till de omvandlade fastigheterna som successivt växer fram. Projektet kommer att pågå fram till och med början av 2019.

AMF Fonder AB

AMF Fonder är ett helägt dotterbolag till AMF. AMF Fonder erbjuder egenförvaltade fonder med låga avgifter. Fonderna är skapade för att tillhandahålla ett långsiktigt pensionssparande. De är också tillgängliga för direkt fondsparande för privatkunder och återfinns inom premiepensionssystemet. Under 2015 överträdde tio av tolv fonder sina jämförelseindex. I juni 2015 sänkte Fondbolaget avgiften för AMF Räntefond Lång från 0,15 till 0,10 procent.

Under 2015 har Fondbolaget haft ett positivt nettoinflöde i fonderna med 0,4 (3,2) miljarder kronor. Av dessa står AMFs fondförsäkringar för 0,3 (1,2) miljarder kronor. Den 31 december 2015 uppgick det förvaltade kapitalet till 110,5 (102,4) miljarder kronor. Årets resultat efter skatt var 44,3 (29,8) miljoner kronor. Under 2015 gjordes ingen utdelning till moderbolaget.

Regelverksförändringar

Regelverksförändringar Solvens II samt övergångsregler för tjänstepensionsverksamhet

Vid årsskiftet 2015/2016 trädde Solvens II i kraft som syftar till att stärka försäkringstagarnas skydd.

Som en del av införandet av Solvens II i svensk rätt har ändringar gjorts i Försäkringsrörelselagen (2010:2043) vilken trädde i kraft 1 januari 2016. Reglerna i Solvens II ska följas fullt ut för försäkringsrörelse och till vissa delar enligt övergångsregler avseende tjänstepensionsverksamhet. I den nya försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om övergångsregler avseende tjänstepensionsverksamhet vilka blir tillämpliga för AMF. Finansinspektionen har även gett ut föreskrifter som komplement till lagen. Av övergångsreglerna framgår att Solvens II-regelverket ska tillämpas när det gäller regler om företagsstyrning och associationsrätt. Utöver de regler som inkorporeras i nationell lagstiftning ska kommissionens delegerade förordning samt tekniska standarder utgivna av EIOPA följas i tillämpliga delar när det gäller företagsstyrning. Detta innebär också att den nya föreskriften *FFFS 2015:8 Föreskrifter och allmänna råd om försäkringsrörelse*

ska tillämpas avseende de områden som avser Företagsstyrning samt Lämplighetsprövning. I övrigt ska de regler och föreskrifter som gällde den 31 december 2015 tillämpas. Detta innebär att AMF för övriga delar även fortsättningsvis kommer att tillämpa den äldre lydelsen av Försäkringsrörelselagen, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd avseende försäkringsrörelse inklusive kapitalkrav och tillsynsrapportering.

Övergångsreglerna får endast tillämpas till och med 31 december 2019 då tjänstepensionsdirektivet (IORP) ska vara infört som en särskild lag i nationell rätt. Tjänstepensionsföretagsutredningen lämnade i augusti 2014 sitt slutbetänkande *En ny reglering för tjänstepensionsföretag*. Där föreslås att en ny lag införs, Tjänstepensionsrörelselagen. Den ska gälla för svenska företag som enbart tillhandahåller pensionsförmåner eller kompletterande förmåner som har sin grund i överenskommelser eller avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Finansdepartementet har angett att de i början av februari 2016 kommer att återuppta arbetet med frågan om den framtida regleringen av tjänstepensionsverksamhet, baserat på Tjänstepensionsbolagsutredningens betänkande.

IFRS 4 Försäkringskontrakt (Fas II ännu ej utgiven)

Arbetet med att ta fram en enhetlig internationell redovisningsstandard för försäkringsavtal har fortsatt under året och IASB (International Accounting Standards Board) beräknar ha en färdig standard utgiven under 2016. Den befintliga redovisningsstandarden IFRS 4 Försäkringsavtal kommer då att ersättas med den omarbetade standarden enligt fas II. Den nya standarden innebär att en ny metod för att värdera och presentera försäkringskontrakt införs vilken har sin utgångspunkt i beräkning av försäkringskontraktens vinstmarginaler vilka ska periodiseras över kontraktens löptid. Datum för ikraftträdande beräknas till tre år efter det att den färdiga standarden har publicerats. Detta kommer att påverka AMFs värdering av försäkringskontrakt samt presentation av resultat av försäkringskontrakt. AMF följer utvecklingen av den

omarbetade standarden och analyserar effekter på moderbolagets och koncernens redovisning.

Vinstdisposition av 2015 års resultat

För disposition av 2015 års resultat se sidan 112, Förslag till vinstdisposition.

AMFs styrning

Bolagsstyrning

AMF är ett livförsäkringsaktiebolag som ägs till lika delar av LO och Svenskt Näringsliv och som drivs enligt ömsesidiga principer. Eftersom kunderna står för riskkapitalet i bolaget och bolaget inte får dela ut vinst till aktieägarna är bolagets styrning av särskild betydelse.

Regelverk

De viktigaste regelverken för bolagets styrning är Solvens II-regelverket, försäkringsrörelselagen och aktiebolagslagen.

I enlighet med försäkringsrörelselagen slår bolagsordningen fast att AMF inte får dela ut vinst till aktieägarna. I bolagsordningen anges att bolagsstämman är AMFs högsta beslutande organ och att bolagsstämman utser styrelsen samt bolagets revisorer. Bolagsordningen innehåller också bestämmelse om att LO respektive Svenskt Näringsliv ska utse varsin ledamot i styrelsen att särskilt bevaka de försäkrades intressen. Dessa är Torbjörn Johansson (LO) och Marie Rudberg (Svenskt Näringsliv). Bolagsstämman utser styrelsens ordförande. Stämman hålls före utgången av juni varje år.

AMF omfattas inte formellt av Svensk kod för bolagsstyrning. Bolaget har dock valt att i vissa relevanta avseenden beakta koden. Styrelsen uppfyller kraven om ledamöters oberoende gentemot bolaget och bolagsledningen enligt koden, men inte avseende ledamöters oberoende i förhållande till större aktieägare. Då ägarna ska vara lika representerade i bolagets styrelse och därmed har full insyn i styrelsens arbete, har AMF även bedömt att det saknas behov av bolagsstyrningsrapport och intern kontrollrapport i kodens mening. Ägarna har vidare valt att avstå från att inrätta en valberedning för val av styrelse och revisorer.

Styrelsen utvärderar årligen sin kompetens och lämplighet i enlighet med en fastlagd process. Processen är utvecklad i linje med Solvens II-direktivet. Resultatet av utvärderingen ska kommuniceras till ägarna för att utgöra underlag vid ny- och omval till styrelsen. Kompetensutvärderingen syftar till att säkerställa styrelsens samlade kompetens. Lämplighetsprövningen avser varje ledamot och omfattar bland annat andra uppdrag, ekonomisk redbarhet och mediabild. Kartläggning av eventuella intressekonflikter görs årligen samt vid behov.

Styrelsen och dess arbete

Det är styrelsen som har det yttersta ansvaret för att AMFs verksamhet bedrivs i enlighet med tillämpliga lagar och föreskrifter. Styrelsen beslutar om AMFs strategiska inriktning, utser VD och fastställer riktlinjer och instruktioner. Styrelsen ska se till att det finns lämpliga interna regelverk för riskhantering och internkontroll. Styrelsen följer löpande bolagets verksamhet och dess ekonomiska resultat. Till sin hjälp har styrelsen en oberoende internrevision som rapporterar direkt till styrelsen. Styrelsen får även regelbundet särskild risk- och regelrapportering, se vidare Risker och riskhantering, sidan 46.

Inför årsstämman har styrelsen i början av 2016 gjort en utvärdering av styrelsens arbete 2015 enligt fastlagd process. Bedömningen är att styrelsen uppfyller AMFs krav på kompetens och lämplighet samt att de identifierade intressekonflikterna kan hanteras.

Styrelsen består av nio ordinarie ledamöter utan suppleanter. På styrelsesammanträden deltar två representanter för personalen. Styrelsen sammanträder minst sju gånger per år, och hade tio protokollförda sammanträden under 2015.

Styrelsen har inrättat tre utskott, revisionsutskott, finansut-

skott och ersättningsutskott, som alla är beredande organ utan beslutsrätt.

Revisionsutskottet består av tre styrelseledamöter med ledamoten Marie Rudberg som ordförande. Utskottet följer övergripande bolagets arbete med framtagande av lagstadgad finansiell rapportering samt system för den interna kontrollen. Det innefattar hantering av operativa risker, regelefterlevnad samt beredning av relevanta delar hänförliga till styrelsens egna risk- och solvensbedömning. Utskottet tar även del av rapporter från AMFs internrevision, compliance och funktion för riskhantering. På utskottets möten deltar normalt bolagets externa revisorer och chef för Internrevision.

Finansutskottet består av tre styrelseledamöter med ledamoten Ola Pettersson som ordförande. Utskottet följer placeringsverksamheten och att de åtgärder som vidtas av kapitalförvaltningen sker med iakttagande av gällande regler och anvisningar. I utskottets uppgifter ingår att bereda och till styrelsen föreslå placeringsplan för kapitalförvaltningen och löpande följa upp denna samt bereda de investeringsbeslut som kräver styrelsens godkännande. I utskottets uppgifter ingår vidare att löpande bevaka att risken i bolagets tillgångsportfölj anpassas mot gällande solvensrestriktioner enligt vad som följer av styrelsens regler om riskhantering samt med avseende på placeringsrisker bereda styrelsens egna risk- och solvensbedömning. Utskottet följer även upp och bereder det arbete som utförs inom ramen för den av styrelsen beslutade ägarpolicyn i AMF.

Ersättningsutskottet består av tre styrelseledamöter med ledamoten Pär Nuder som ordförande. Utskottet bereder bolagets ersättningsprinciper, ersättningar och förmåner för VD, vice VD, ledande befattningshavare samt chef för Internrevision. Utskottet

bereder även utvärderingen av dessa personers och styrelsens kompetens och lämplighet samt intressekonflikter. Utskottet bereder även principiella frågor rörande förmåner för bolagets anställda.

Två av styrelsens ledamöter har, tillsammans med VD och vice VD, utgjort valberedning för tillsättning av styrelser i dotterbolagen AMF Fastigheter och AMF Fonder. Från och med 2016 ankommer det på koncernens VD att till respektive bolagsstämma föreslå styrelser till dotterbolagen.

Styrning av dotterbolag

De verksamhetsdrivande dotterbolagen utgörs av AMF Fonder AB (AMF Fonder) och AMF Fastigheter AB (AMF Fastigheter). Verksamheten och arbetet i dotterbolagen regleras i respektive bolagsordning och interna styrdokument, såsom arbetsordning för styrelse och instruktion för VD. AMF Fonders verksamhet regleras även av en separat lagstiftning, lagen om värdepappersfonder, som styr hur verksamheten ska bedrivas. Styrelsen i moderbolaget utfärdar ägardirektiv till dotterbolagen som närmare anger de krav moderbolaget ställer på dotterbolagen ur ett koncernperspektiv och hur uppföljning av dotterbolagens verksamhet sker.

Dotterbolaget AMF Fonder hade vid utgången av 2015 en styrelse som bestod av sex ledamöter där ordförande samt två övriga ledamöter är att betrakta som oberoende från AMF eller AMFs ägare. Styrelsen bestod av Per Bardh (ordförande, oberoende), Anders Bergström (oberoende), Peder Hasslev (vice VD och tillika chef Kapitalförvaltning AMF), Camilla Larsson (chef Försäkring AMF), Anders Torstensson (anställd Svenskt Näringsliv) och Gunilla Wikman (oberoende). Anders Bergström har under januari 2016 lämnat styrelsen.

Dotterbolaget AMF Fastigheter har en styrelse med sju ledamöter där tre är att betrakta som oberoende från AMF eller AMFs ägare. Styrelsen består av Peder Hasslev (ordförande, vice VD och tillika chef Kapitalförvaltning AMF), Agneta Jacobsson (oberoende), Per-Erik Karlsson (chefjurist AMF), Per-Olov Karlsson

(oberoende), Susanne Lindh (oberoende), Monica von Schmalensee (oberoende) och Lars-Åke Bokenberger (chef svenska aktier AMF).

Dotterbolagen hanterar sådan verksamhet där AMF funnit ett mervärde i att den bedrivs i egen regi eller där så krävs i lag. Delar av verksamheten där det finns samordnings- och skalfördelar med övriga delar i koncernen hanteras i så hög grad som möjligt gemensamt. Mellan bolagen finns avtal där dotterbolagen köper tjänster från moderbolaget enligt fastställda ekonomiska villkor som följer AMFs regelverk för närståendetransaktioner.

Styrelsen för AMF 2015

	Pär Nuder	Renée Andersson	Torbjörn Johansson	Per Ljungberg	Annika Lundius
	Ordförande Ordförande ersättningsutskott	Ledamot Ledamot revisionsutskott	Ledamot Ledamot ersättningsutskott	Ledamot Ledamot finansutskott	Ledamot Ledamot finansutskott och ersättningsutskott
Befattning	Senior Counselor Albright Stonebridge Group	Utredare LO	Avtalssekreterare LO	Vice VD Lancelot Holding AB	
Utbildning	Jur. kand.	Fil. kand.	Gymnasieutbildning	Civilekonom DHS och gymnasieingenjör	Jur.kand.
Invalid år	2015	2010	2013	2014	2012
Född	1963	1965	1963	1957	1951
Andra väsentliga uppdrag	Ordförande i Tredje AP-fonden, Hemsö Fastighets AB och Öbergs Färghus AB. Ledamot i Fabege AB, SkiStar AB, IP-Only AB, Beijerinvest AB och Cleanergy AB.	Ledamot i AFA Livförsäkring. Suppleant i AFA Trygghetsförsäkring i LO-TCO Rättsskydd AB. Ledamot i Pensionsnämnden Avtalspension SAF-LO.	Ledamot i AFA Sjukförsäkring.	Ledamot i Ljungberg & Co FIRM AB, Lancelot Asset Management AB, Lancelot Holding AB och Xeric AB.	Ledamot i SSAB AB, Industrivärden AB, Kvinvest AB, Svenskt Näringslivs valberedning, SSABs revisionsutskott och Industrivärdens ersättningsutskott.
Bakgrund	1994–2009 riksdagsledamot 2004–2006 finansminister 2002–2004 samordningsminister 1998–2002 statsministerns statssekreterare	2006– Utredare med ansvar för pensions- och försäkringsfrågor på LO.	2010–2012 Avtalssekreterare i Byggnads.	2004– Rådgivningsansvarig Lancelot Holding AB. 1998–2003 VD Lancelot Asset Management AB.	2007–2015 Vice VD i Svenskt Näringsliv. Tidigare hovrättsassessor i Svea Hovrätt, Rättschef i Finansdepartementet, VD i Försäkringsförbundet, numera Svensk Försäkring och Försäkringsbranschens arbetsgivarorganisation.
Styrelse närvaro	4/4 ²⁾	9/10	10/10	10/10	10/10
Revisionsutskott närvaro		5/5			
Finansutskott närvaro				7/7	7/7
Ersättningsutskott närvaro	1/1		2/2		2/2

För arvoden och ytterligare information se not 37 Personal.

¹⁾ Ledamot tillträdde i styrelsen i samband med årsstämma 2015-03-25.²⁾ Ledamot tillträdde i styrelsen i samband med extrastämma 2015-09-14.

Styrelsen för AMF 2015

	Marie Nilsson	Ola Pettersson	Marie Rudberg	Caroline af Ugglas
	Ledamot	Ledamot Ordförande finansutskott Ledamot revisionsutskott	Ledamot Ordförande revisionsutskott	Ledamot
Befattning	Vice förbundsordförande IF Metall	Chefsekonom LO	Administrativ direktör Svenskt Näringsliv	Vice VD, ansvarig för den samhällspolitiska verksamheten på Svenskt Näringsliv.
Utbildning	Gymnasieutbildning	M Sc Economics	Civilekonom DHS	Ekonom
Invald år	2015	2011	2010	2015
Född	1964	1973	1962	1958
Andra väsentliga uppdrag	Ordförande i Dagens Arbete Media AB, Dagens Arbete AB och i Ideella föreningen LOs folkhögskola Runö, Runö Kursgård.	Ledamot i Arbetsförmedlingens styrelse.	Ordförande i Ratio, vice ordförande i Fora AB och ledamot Zenicor Medical Systems AB .	Ledamot i Beijer Alma AB och Acando AB och ledamot Kollegiet för svensk bolagsstyrning.
Bakgrund	2013–2014 Enhetschef Organisationsenheten IF Metalls förbunds-kontor. 1982–2012 Drifttekniker Borealis AB.	2008 LO och sedan 2011 chefs-ekonom. Tidigare Regeringskansliet (Näringsdepartementet och Statsrådsberedningen) och Sveriges riksbank.	2006 – Administrativ direktör Svenskt Näringsliv. 2000–2006 Sveriges riksbank.	1984–2015 Aktiechef och ansvarig för ägarstyrningsfrågor på Skandia kapitalförvaltning.
Styrelse närvaro	8/9 ¹⁾	10/10	9/10	3/4 ²⁾
Revisionsutskott närvaro		5/5	4/5	
Finansutskott närvaro		7/7		
Ersättningsutskott närvaro				

För arvoden och ytterligare information se not 37 Personal.

²⁾ Ledamot tillträdde i styrelsen i samband med extrastämma 2015-09-14.

¹⁾ Ledamot tillträdde i styrelsen i samband med årsstämma 2015-03-25.

Medarbetare och organisation

Koncernen hade vid årsskiftet 2015 totalt 357 (344) anställda. Kön- och åldersfördelning framgår på sidan 13. AMFs verksamhetsstyrning sker med stöd av övergripande verksamhetsmål. Alla medarbetare ska ha individuella utvecklingsplaner som följs upp kvartalsvis. AMF jobbar aktivt med kompetensutveckling, såsom utvecklingssamtal och att uppmuntra till intern rörlighet där bolaget strävar efter att 20 procent av alla tjänster ska tillsättas internt. Varje år utser Jobtip Sveriges mest spännande företag att göra karriär på. Efter att ha nominerats och undersökts bland cirka 2 000 bolag utsågs AMF våren 2016 återigen till ett av 100 Karriärföretag. Utvärderingen baseras bland annat på karriär- och utvecklingsmöjligheter och medarbetarengagemang.

AMF arbetar med medarbetarskapet och ledarskapet. Medarbetarskapet innebär ett ansvar för såväl de egna arbetsuppgifterna som relationen till övriga medarbetare bland annat genom att engagera sig i AMFs och kollegornas framgång, att bidra till ett öppet och konstruktivt arbetsklimat samt att ta ansvar för den egna utvecklingen. Ledarskapet ska stötta medarbetarskapet, vilket bland annat innebär delegering av ansvar och befogenheter, löpande återkoppling och uppföljning, samt bred förankring av koncernens strategiska mål. AMF har en chefsgrupp där ledare med personalansvar ingår och arbete pågår kontinuerligt i syfte att förbättra ledarskapet. Vid rekrytering eftersträvar AMF blandade grupper. Det är viktigt för AMF att medarbetarna uppskattar företagets värderingar och vill arbeta med att förverkliga företagets affärsidé.

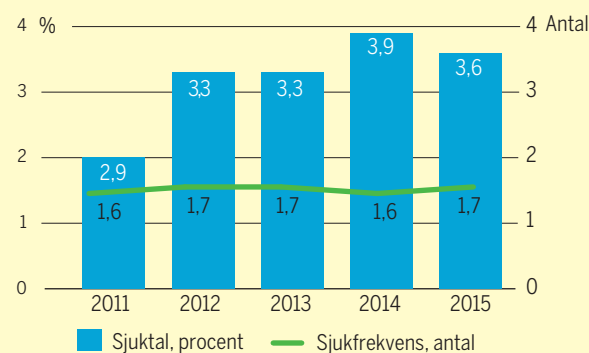
AMFs kultur präglas av att bolaget drivs med det enda syftet att skapa värde för kunderna. Det finns ett genuint engagemang och uppslutning kring AMFs syfte bland medarbetarna. Det visar bland annat 2015 års mätning inom AMF och AMF Fonder av medarbetarnas syn på AMFs arbetssätt och styrning där 81 procent svarade att de stödjer AMFs strategi. 83 procent svarade att bolaget alltid har kunderna i fokus. Svarsfrekvensen var 92 procent. AMF har internt ett kontinuerligt kommunikativt arbete

kring förståelsen för uppdraget och om kunderna.

AMF följer upp utvecklingen av sjukfrånvaro och personalomsättning. Som arbetsgivare är AMF angelägen om att varje medarbetare har god hälsa och mår bra både på jobbet och på fritiden. Bolaget arbetar därför aktivt med arbetsmiljöfrågor och friskvård.

Principer för att bestämma ersättningar och förmåner till nyckelpersoner i ledande ställning samt berednings- och beslutsprocesser framgår i not 37 Personal, se sidan 100 ff.

SJUKFREKVENNS

Sjukfrekvens = antal sjuktillfällen per årsarbetare.
Sjuktal = antal sjuktimmars i förhållande till tillgängliga timmar.

AMFs företagsledning

Företagsledningen i AMF består av sex personer. Under året har Informationschef Stina Sandell lämnat AMF. En person har under delar av året suttit i företagsledningen som tillförordnad informationschef.

AMFs företagsledning		
Johan Sidenmark (f 1965)	VD	Anställd i AMF sedan 2012
Peder Hasslev (f 1963)	Vice VD och Chef Kapitalförvaltning	Anställd i AMF sedan 2007
Tomas Flodén (f 1973)	Stabs- och Riskchef	Anställd i AMF sedan 2009
Per-Erik Karlsson (f 1958)	Chefjurist	Anställd i AMF sedan 1995
Camilla Larsson (f 1971)	Chef Försäkring	Anställd i AMF sedan 2004
Cecilia Rosendahl Lavén (f 1971)	Chef Marknad & Kommunikation	Anställd i AMF sedan 2000

Risker och riskhantering

Målsättningen med AMFs riskhantering är att undvika oväntade ekonomiska eller andra förluster för koncernen och dess kunder. Riskhanteringen ska långsiktigt bidra till koncernens goda anseende, starka varumärke och konkurrenskraftiga resultat. Det innebär i moderbolaget att aktivt risktagande ska ske på ett balanserat och kontrollerat sätt med beaktande av att bolaget alltid ska kunna uppfylla garanterade åtaganden gentemot de försäkrade. Bolagets uppdrag och därmed riskhantering ska primärt ses utifrån kundens perspektiv med fokus på kundens totala tillgodohavande (pensionskapitalet).

De viktigaste riskelementen för AMF är:

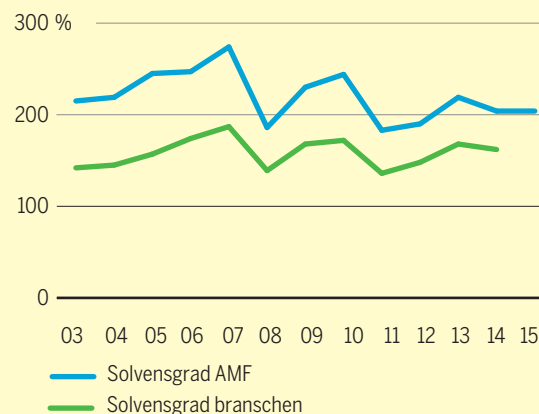
- Solvensrisk – att AMF inte kan uppfylla garanterade åtaganden.
- Placeringsrisk – att värdet av AMFs tillgångar och skulder förändras på grund av prisändringar på de finansiella marknaderna.

- Försäkringsrisk – att AMFs försäkringsfall (framförallt utbetalningar av garanterade belopp) avviker från vad AMF har antagit.
- Affärsrisk – att AMFs intäkter inte täcker dess kostnader.
- Operativ risk – att fel uppstår eller begås i driften av bolaget.

Solvensrisk

Solvensen är avgörande för ett försäkringsbolags möjlighet att betala ut de pensioner som spararna blivit garanterade. Solvensrisken är risken för att bolaget inte kan infria garanterade åtaganden. Solvensrisken är den överordnande risken och en funktion av övriga risker. Solvensgraden är det mått som visar hur stora bolagets tillgångar är i förhållande till värdet av de garanterade åtagandena. Dominerande risker förknippade med bolagets solvens är förändringar i aktiekurser, marknadsräntor och livslängdsantaganden (placeringsrisker och försäkringsrisker).

SOLVENSGRAD

AMFs tillgångar jämfört med AMFs utställda löften. Överskottet återbetalas över tiden till våra kunder.

Effekter på solvensen vid vissa händelser

	Påverkan på resultat/eget kapital miljarder kronor		Påverkan på solvensgrad procentenheter	
	Tillgångar	Skulder ¹⁾		
Marknadsräntorna faller med 1 procentenhet	7,2	18,9	-15	(-13)
Aktiekurserna faller 10 procent	-16,7		-8	(-8)
Fastighetsvärdena faller 10 procent	-7,0		-3	(-2)
Den svenska kronan stärks med 10 procent ²⁾	-6,9		-3	(-4)
Antagen livslängd ökar med 1 år		5,0	-5	(-5)
10 procent av alla kunder som får, flyttar ut	-19,4	-10,9	2	(3)

¹⁾ Positivt värde innebär att skulderna ökar.

²⁾ Varav -5,9 miljarder SEK i USD och -1,0 miljarder SEK i GBP.

Tabellen visar hur solvensgraden påverkas av förändringar av värden på de finansiella marknaderna, antaganden om livslängd och kundernas återköp (flyttar) av pensionsförsäkringar. Beräkningarna av räntor, aktier och fastigheter utgår från att förändringarna är lika stora för alla marknader. Vid beräkningen antas att underliggande marknadsräntor faller med 1 procentenhet. Förändringen av räntekurvan vid värdering av skulderna följer FFFS 2013:23. Ränteförändringarna påverkar värdet av både räntebärande tillgångar och försäkringstekniska avsättningar vilket framgår av tabellen. AMF investerar huvudsakligen i instrument som handlas utan optionsinslag varför en viss marknadsförändring får motsvarande genomslag på AMFs portfölj. Samtliga förändringar av tillgångar och skulder bokförs via årets resultat förutom rörelsefastigheten vars omvärdering redovisas i övrigt totalresultat.

Andra typer av risker, som till exempel risker förknippade med flytträtt och korta kontraktstider för upphandlade tjänstepensioner, innehåller affärsmässiga riskelement som kräver överväganden men utgör mindre risk ur ett solvensperspektiv.

Solvensgraden får inte understiga 104 procent. Den 31 december 2015 var den för AMF 211 (204) procent, vilket är högst bland jämförbara bolag.

För att AMFs produkter ska kunna skapa hög kundnytta krävs att bolaget har en solvens som möjliggör såväl hög säkerhet att uppfylla de garanterade åtagandena som ett tillräckligt högt risktagande i placeringarna för att ge möjlighet till hög avkastning. Ju högre solvensgrad desto större handlingsfrihet har AMF i tillgångsförvaltningen.

Styrelsen i AMF fastställer de överordnade reglerna för bolagets riskhantering. Ett centralt krav är att sannolikheten för en solvensgrad under 110 procent inom fem år ska vara lägre än 1 procent. Solvensriskkravet avspeglar sig bland annat i placeringsriktlinjerna och placeringsplanen som fastställs av styrelsen.

AMF genomför regelbundna framåtriktade simuleringar av solvensen med en ALM-modell (Asset Liability Management) för att säkerställa att solvenskravet är uppfyllt. Modellen förses med uppgifter om förväntad avkastning, risker och korrelationer för såväl åtaganden som tillgångar. Uppgifterna baseras på 15 års historiska data.

Utifrån dessa data görs simuleringar som skapar ett stort antal möjliga scenarier. Med hjälp av utfallet beräknas sannolikheten för olika framtida solvensgrader för att säkerställa att till exempel den aktuella placeringsstrategin uppfyller solvensriskkraven. Det som inverkar mest på möjligheten att klara solvensriskkraven är värdet av de utställda garantierna och andelen tillgångar med högre risk, det vill säga främst andelen aktier. Kravet på solvensgrad har satts så att bolaget även efter stora negativa marknadsrörelser ska ha handlingsfrihet att placera tillgångarna utifrån spararnas intresse av hög avkastning. Den ovan beskrivna modellen bygger på antagandet att tillgångsportföljerna löpande viktas om till de ursprungliga andelar som bestämts för tillgångsfördelningen. I verkligheten minskas normalt sett riskerna successivt i takt med att solvensen faller. Därför är den reella risken för låg solvens lägre än vad testerna anger.

Utöver simuleringarna av solvens över tiden följer AMF solvensen regelbundet och genomför känslighetsanalyser för olika händelser.

Placeringsrisk

Målet för AMFs kapitalförvaltning var till och med 2015 främst att skapa en uthållig real avkastning, utan att äventyra fullgörandet av de garanterade åtagandena. Ambitionen var därtill att avkast-

ningen skulle vara den högsta, sett över tid, jämfört med relevanta portföljer hos konkurrenterna. Från och med 2016 är målsättningen att över tid avkasta bättre än en referensportfölj bestående av aktier och räntebärande värdepapper. I syfte att öka kapitalförvaltningens långsiktiga självständighet.

Placeringsriskerna inom kapitalförvaltningen är aktierisker, ränterisker, valutarisker och fastighetsrisker. Till fastighetsrisker räknas även investeringar i vindkraft. Bolagets tillåtna placeringsrisker styrs av AMFs placeringsriktlinjer. Marknadsrisk är risken för att priset på aktier, räntebärande värdepapper, valutor och fastigheter förändras. Inom respektive tillgångsslag samt för totalportföljen beräknas den sannolika förlustrisken baserad på historisk volatilitet. Kontroll och uppföljning av marknadsrisk underlättas genom att AMF, med få undantag utöver investeringarna i fastigheter, investerar i instrument som handlas på aktiva marknader.

Ränteportföljen består huvudsakligen av stats- och bostadsobligationer. Den viktigaste marknadsrisken i ränteportföljen är duration (genomsnittlig räntebindningstid).

Valutaexponering uppstår genom investeringar i utländska värdepapper, fastigheter och infrastrukturinvesteringar. AMF har fastighetsexponering i Sverige, Norge och i Finland. Exponeringen är koncentrerad till de respektive huvudstäderna, samt att det i Sverige även finns exponering i ett antal tillväxtregioner. Exponeringen hanteras aktivt med hjälp av valutaterminer. Huvuddelen

Förlustrisk

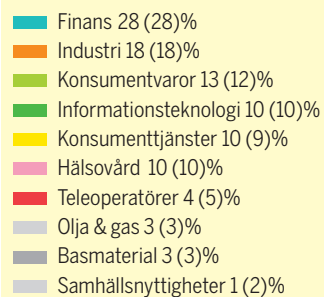
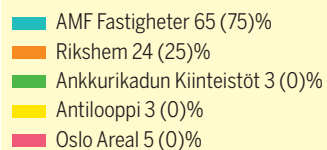
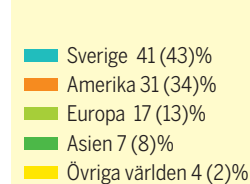
	Tillgångar				Ett år av sex är sannolikt förlusten större än följande				Ett år av hundra är sannolikt förlusten större än följande			
	2015		2014		2015		2014		2015		2014	
	Mkr	Andel %	Mkr	Andel %	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Räntebärande	178 944	43,0	190 357	47,0	3 886	2,2	4 250	2,2	9 054	5,1	9 902	5,2
Aktier	167 486	40,2	165 330	40,8	25 380	15,2	24 558	14,9	59 135	35,3	57 220	34,6
Fastigheter	69 876	16,8	49 343	12,2	5 188	7,4	4 277	8,7	12 089	17,3	9 965	20,2
Totalt	416 306	100,0	405 030	100,0	26 680	6,4	24 813	6,1	62 164	14,9	57 814	14,3

Valutaexponering efter valutakurssäkring

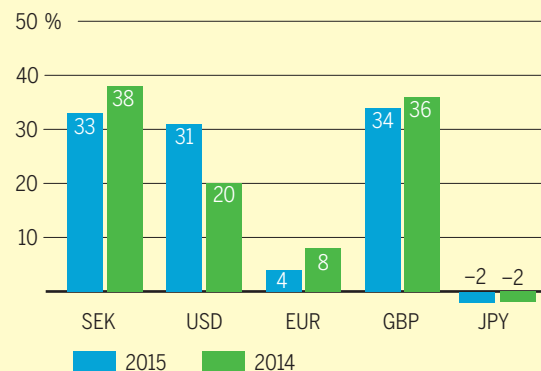
Andel av portföljen, %		
Valuta	2015	2014
USD	14,2	13,9
EUR	-1,3	0,0
GBP	2,3	3,3
JPY	0,6	0,0
CHF	0,0	0,4
KRW	0,1	0,1
AUD	-0,4	-0,5
CAD	-0,9	-0,1
HKD	0,7	0,7
TWD	0,1	0,1
SGD	0,2	0,2
NOK	1,2	1,2
NZD	-0,7	0,0
DKK	0,2	0,1
MYR	0,0	0,0
BRL	0,1	0,0
MXN	0,2	-
ZAR	0,0	-
IDR	0,0	-
INR	0,0	-
THB	0,0	-
Summa	16,6	19,4

av handeln med derivatinstrument består av valuta- och ränteterminer. I den räntebärande portföljen används ränteterminer för att effektivisera hanteringen av ränterisker.

Dessutom används standardiserade derivatinstrument såsom indexterminer inom aktieförvaltningen för att effektivisera förvaltningen. Risker i fastighetsplaceringarna är främst beroende av hyresnivåer, vakansgrader och marknadens direktavkastningskrav.

AKTIEPORTFÖLJENS
BRANSCHFÖRDELNING 2015-12-31FASTIGHETSPORTFÖLJENS EXPONERING
FÖRDELAD PER BOLAG 2015-12-31AKTIEPORTFÖLJENS
REGIONSFÖRDELNING 2015-12-31FASTIGHETSPORTFÖLJENS EXPONERING
FÖRDELAD GEOGRAFISKT 2015-12-31

FÖRDELNING AV RÄNTEPORTFÖLJENS UNDERLIGGANDE RISK ¹⁾

¹⁾ Inklusive terminspositioner i ränteportföljen.

Marknadsrisken i fastighetsportföljen styrs därför genom val av fastighetstyp och geografisk placering. AMFs fastighetsexponering finns huvudsakligen i Stockholm och andra tillväxtregioner i Sverige.

Risken i AMFs vindkraftsinvesteringar är huvudsakligen kopplade till den brittiska regleringen av vindkraft.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisken, i betydelsen att inte kunna betala åtaganden i tid, är försumbar i det korta perspektivet. AMFs placeringstillgångar består med få undantag av tillgångar handlade på aktiva marknader, vilket innebär att de är lätta att realisera på kort sikt, se vidare not 21 Löptidsanalys för finansiella skulder och not 36 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder. De stora betalningsflödena i verksamheten uppstår inom kapitalförvaltningen. Andra flöden är inbetalningar av premier och utbetalningar av pensioner och skatt, se not 2 Premieinkomst efter

Kreditexponering 2015

	Räntebärande ¹⁾		Valutaderivat		Aktiederivat		Totalt	
	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel
	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Rating Aaa/AAA	92168	46,6	–	–	–	–	92168	46,5
Rating Aa/AA	60282	30,4	0	–	–	–	60282	30,4
Rating A/A	20283	10,2	141	53,6	–	–	20424	10,3
Rating Baa/BBB	8257	4,2	122	46,4	–	–	8379	4,2
Rating Ba/BB	–	–	–	–	–	–	–	–
Rating B/B	–	–	–	–	–	–	–	–
Utan rating ²⁾	16928	8,6	–	–	–	–	16928	8,6
	197918	100,0	263	100,0	0	0,0	198181	100,0

Kreditexponering 2014

	Räntebärande ¹⁾		Valutaderivat		Aktiederivat		Totalt	
	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel
	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Rating Aaa/AAA	90769	44,1	–	–	–	–	90769	44,1
Rating Aa/AA	74105	36,0	–	–	–	–	74105	36,0
Rating A/A	23356	11,3	–	–	–	–	23356	11,3
Rating Baa/BBB	3738	1,8	–	–	–	–	3738	1,8
Rating Ba/BB	–	–	–	–	–	–	–	–
Rating B/B	–	–	–	–	–	–	–	–
Utan rating ²⁾	14063	6,8	–	–	–	–	14063	6,8
	206031	100,0	0	0,0	0	0,0	206031	100,0

¹⁾ Motsvaras av Obligationer och andra räntebärande värdepapper och Investerade säkerheter för värdepapperslån i balansräkningen. Även upplupna ränteintäkter om 2 012 (2 157) Mkr ingår. Räntederivat är avräknade och därför är kreditrisken noll.

²⁾ Av detta belopp utgör 11 514 (8 726) Mkr värdepapper som saknar officiell rating men där AMFs interna utvärdering gett en bedömd kreditvärdighet motsvarande BBB eller högre.

avgiven återförsäkring, not 10 Utbetalda försäkringsersättningar och not 12 Skatt. I syfte att ha kontroll över samtliga flöden upprättas lång- och kortsiktiga likviditetsprognoser. De osäkra flöden som uppstår avser flyttar ut från bolaget. Information om betalningsflöden till följd av flyttar erhålls dock i god tid innan de ska genomföras. De finansiella skulder som AMF har hänförs sig till repor, erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper och orealiserade förluster avseende valutaderivat. Både repor och värdepapperslån omsätts löpande med kort löptid, normalt kortare än en månad, se not 21 Löptidsanalys för finansiella skulder. De finansiella skulderna är små i förhållande till de likvida tillgångarna, därför uppstår ingen väsentlig likviditetsrisk. För AMFs del finns även risken i turbulent marknadslägen att ett finansiellt instrument inte kan säljas utan merkostnad. Då bolaget huvudsakligen investerar i marknadsnoterade värdepapper med hög kreditvärdighet är denna risk begränsad.

Kreditrisk

Kreditrisk är risken att en motpart inte kan fullfölja sina åtaganden gentemot AMF. I placeringsriktlinjerna föreskrivs att räntebärande placeringar huvudsakligen ska ske med låg kreditrisk (så kallad investment grade). Emittenters, låntagares och motparter kreditvärdighet fastställs med hjälp av en extern eller intern kreditbedömning. Kreditrisker begränsas genom limiter per ratingkategori. När det gäller hyresgäster sker alltid en intern kreditbedömning.

Försäkringsrisk

Generellt kan försäkringsrisker delas upp i finansiella risker och risker som rör dödlighet, lång levnad, sjuklighet och kundens ändringar i försäkringen. AMFs produkter utgörs av ren ålderspensionsförsäkring, med eller utan återbetalningsskydd, i huvudsak med livsvariga utbetalningar. Bolaget har även i mindre omfattning tilläggsprodukter i form av premiebefrielseförsäkring och efterlevandeskydd som är att betrakta som rena riskprodukter.

Stora exponeringar 2015¹⁾

	Räntebärande, Mkr	Aktier, Mkr	Summa, Mkr	Andel, %
Swedbank	14 822	4 459	19 281	4,6
SEB	12 355	3 301	15 656	3,8
Nordea	11 074	4 070	15 144	3,6
SHB	12 363	1 698	14 061	3,4
Totalt	50 614	13 528	64 142	15,4

Stora exponeringar 2014¹⁾

	Räntebärande, Mkr	Aktier, Mkr	Summa, Mkr	Andel, %
Swedbank	15 653	5 307	20 960	5,2
SHB	15 401	2 514	17 915	4,4
Nordea	12 729	4 484	17 213	4,3
SEB	13 656	3 042	16 698	4,1
Totalt	57 439	15 347	72 786	18,0

¹⁾ Exponeringar större än 3 procent av de totala placeringstillgångarnas marknadsvärde.

Ränterisk

Mkr/år	2015-12-31		2014-12-31	
	Marknadsvärde	Duration	Marknadsvärde	Duration
Utländskt räntebärande, totalt	84 860	5,8	92 852	5,6
<i>varav utländska statspapper</i>	60 516	7,3	69 290	6,9
<i>varav utländska kreditobligationer</i>	24 344	2,0	23 562	1,5
Svenskt räntebärande, totalt	110 987	2,2	112 030	2,8
<i>varav svenska statspapper</i>	30 935	2,0	25 850	5,1
<i>varav svenska kreditobligationer</i>	80 052	2,2	86 180	2,1
Räntebärande, totalt	195 847	3,7	204 882	4,0

Repor och värdepapperslån nettopåverkar inte duration.

Den finansiella risken inom försäkringsrisken avser bolagets åtagande att göra framtida garanterade pensionsutbetalningar. Beloppen fastställs vid premieinbetalning baserat på en antagen framtida avkastning. De försäkringstekniska avsättningarna är de garanterade pensionsutbetalningarna värderade utifrån de räntekurvor som definierats i Finansinspektionens föreskrift 2013:23. När marknadsräntorna sjunker, sjunker även de av myndigheten definierade räntekurvorna, och värdet på AMFs åtaganden stiger och solvensen försvagas.

För AMF är den största rena försäkringsrisken att den genomsnittliga livslängden bland spararna ökar mer än vad som har antagits i beräkningarna. AMF använder generationsbaserade livslängdsantaganden baserade på DUS 2006, se not 26 Livförsäkringsavsättning, från 2007 samt analyser av egen statistik. Det innebär att den förväntade livslängden, förutom den försäkrades ålder, även beror på födelseår. För vissa försäkringsprodukter används även kollektivavtalstillhörighet för att bestämma den förväntade livslängden. Kön används endast vid bestämmandet av den förväntade livslängden på avtalsnivå inom förmånsbestämd tjänstepension och icke kollektivavtalad avgiftsbestämd tjänstepension. För samtliga produkter där könsneutral dödlighet tillämpas används andelen kvinnor respektive män inom kollektivet för att bestämma den förväntade livslängden. Kundens ändringar i försäkringen påverkar värdet av AMFs åtaganden endast för en mindre del av AMFs försäkringsavtal, vilket medför en begränsad risk till följd av oförutsedda ändringar. Inom tilläggsprodukterna premiebefrielse, familjeskydd och efterlevandeskydd täcker AMF risken för sjuk- och dödsfall. Dessa produkter utgör en marginell del av bolagets utbud med en premieinkomst på 10 (13) miljoner kronor under året. För att hantera denna typ av produkter har AMF valt att samarbeta med externa partners som har specialistkompetens inom dessa områden. Samarbetet omfattar riskdelning, produktutveckling, prissättning, riskbedömning och skadereglering. För samtliga dessa produkter tillämpas riskdelning i form av proportionell återförsäkring.

AMFs pensionskapital 2015, mkr

Produktgrupper	Verksamhetsgrenar Tjänstepensionsförsäkring				Verksamhetsgrenar Övrig livförsäkring		Summa
	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd traditionell	Fondförsäkring	Premiebefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell	Individuell fondförsäkring	
	Kärnaffär	Kärnaffär					
		Kryssval	Kryssval				
		Företag	Företag				
	8 710	401 421	43 282	0	3 644	1 305	458 362

AMFs kärnaffär består av kunder inom Avtalsområde SAF-LO traditionell försäkring. Produktgruppen Kryssval innehåller övriga kollektivavtalade avtalsområden samt fondaffären inom SAF-LO.

Affärsrisk

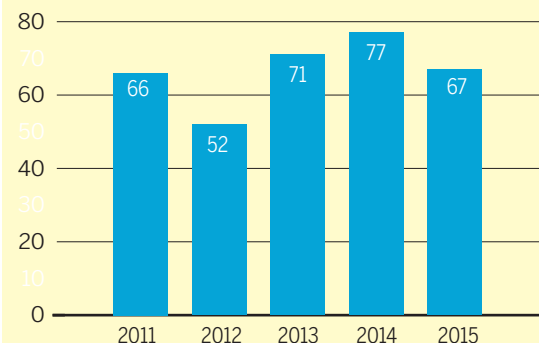
Affärsrisken är risken att koncernens avgiftsintäkter inklusive den volymbaserade fondrabatten inte täcker driftkostnaderna. AMFs produkter har lång löptid och ger upphov till kostnader från det att de säljs till dess att de är slutligt utbetalda. Prissättningen sker normalt sett i samband med att produkten säljs och AMF har i praktiken små möjligheter att under avtalets löptid höja avgifterna. Förändringar i till exempel kostnadsnivåer eller lägre volymer än beräknat utgör därför de största affärsriskerna för AMF. Ändrade marknadsförhållanden de senaste åren där tjänstepensioner upphandlas och en ökad utbredning av flytträtt är andra utvecklingar som innebär ökade affärsrisker. Det är extra angeläget att säkerställa en hållbar utveckling av intäkter och kostnader i ett bolag drivet enligt ömsesidiga principer som AMF, där alla vinster och förluster tillhör kunderna. Grundprincipen som AMF följer är att avkastningen på inbetalda pensionspremier ska hänföras till avkastningen då de utgör förvaltad kapital, medan inbetalda avgifter ska täcka de kostnader som uppstår i bolagets förvaltning. Enligt gällande regelverk ska resultatet för respektive verksamhetsgren inom bolaget vara i balans. Detta för att följa den så kallade kontributionsprincipen, det vill säga att säkerställa

att det sker en rättvis fördelning av kostnaderna mellan spararna. AMFs verksamhetsgrenar är inom tjänstepensionsförsäkring: förmånsbestämd, avgiftsbestämd traditionell, fondförsäkring samt premiebefrielse- och sjukförsäkring. Inom övrig försäkring är verksamhetsgrenarna individuell traditionell försäkring och individuell fondförsäkring.

Operativ risk

Med operativa risker menas risken för kvalitativa och kvantitativa förluster till följd av interna eller externa misstag, bristande hantering, olyckor, sabotage eller liknande händelser. Gemensamt för de operativa riskerna är att de dels kan medföra en oförutsedd ökning av koncernens driftkostnader eller en minskning av dess intäkter, dels resultera i ett minskat anseende och förtroende hos spararna och marknaden. AMF genomför årligen en självutvärdering av de operativa riskerna i koncernen. Modellen för självutvärdering omfattar sex kategorier med sammanlagt 23 potentiella risktyper. Identifierade risker med för hög risknivå enligt utvärdering ska åtgärdas. Varje verksamhetschef har ett ansvar för att åtgärda och löpande kontrollera identifierade risker. Incidenter eller allvarliga avvikelser från normala förhållanden och rutiner i

ANTAL RAPPORTERADE INCIDENTER

koncernens verksamhet rapporteras till avdelningen för Operativa risker. Avdelningen följer upp att lämpliga åtgärder vidtas av verksamhetsansvarig, för att återställa ett normalt förhållande samt eliminera eller minska risken för att händelsen upprepas. Av avgörande betydelse för förtroendet för AMF är att koncernens samtliga medarbetare alltid arbetar i en anda av hög kvalitet och god etik.

Riskhantering och internkontroll

AMFs styrelse har fastställt övergripande regler kring riskhantering och internkontroll för moderbolaget. Motsvarande regler finns i övriga koncernbolag, beslutade av respektive styrelse. Beredning av finansiell rapportering och intern kontroll sker i revisionsutskottet, se vidare AMFs styrning sidan 35. Utifrån styrelsens övergripande regler utfärdar VD instruktioner för hur arbetet med riskhantering och intern kontroll ska bedrivas operativt. Den löpande hanteringen och uppföljningen av koncernens risker sker i den operativa verksamheten på respektive enhet. Därutöver finns ett antal funktioner som följer upp de olika riskerna. Avdelningen för operativa risker bistår verksamheten i arbetet med operativa

risker. Avdelningen ansvarar för att löpande analysera och sammanställa den samlade operativa riskbilden i verksamheten, samt att följa upp hur verksamheten tar om hand identifierade risker. Compliancefunktionen stödjer verksamheten i att följa gällande lagstiftning, regler och god sed, samt följer upp att så sker. Ekonomifunktionen följer att affärsrisken ligger inom de av styrelsen beslutade intervallen. Aktuarietfunktionen följer försäkringsriskernas utveckling samt att de försäkringstekniska riktlinjerna efterlevs. Affärsstöd inom Kapitalförvaltningen följer placeringsriskerna och kontrollerar att placeringsriktlinjerna efterlevs. Även i dotterbolagen återfinns i relevanta delar motsvarande riskfunktioner. Funktionerna ovan rapporterar till Riskchefen som är ansvarig för riskhanteringsfunktionen och för att bedöma och sammanställa

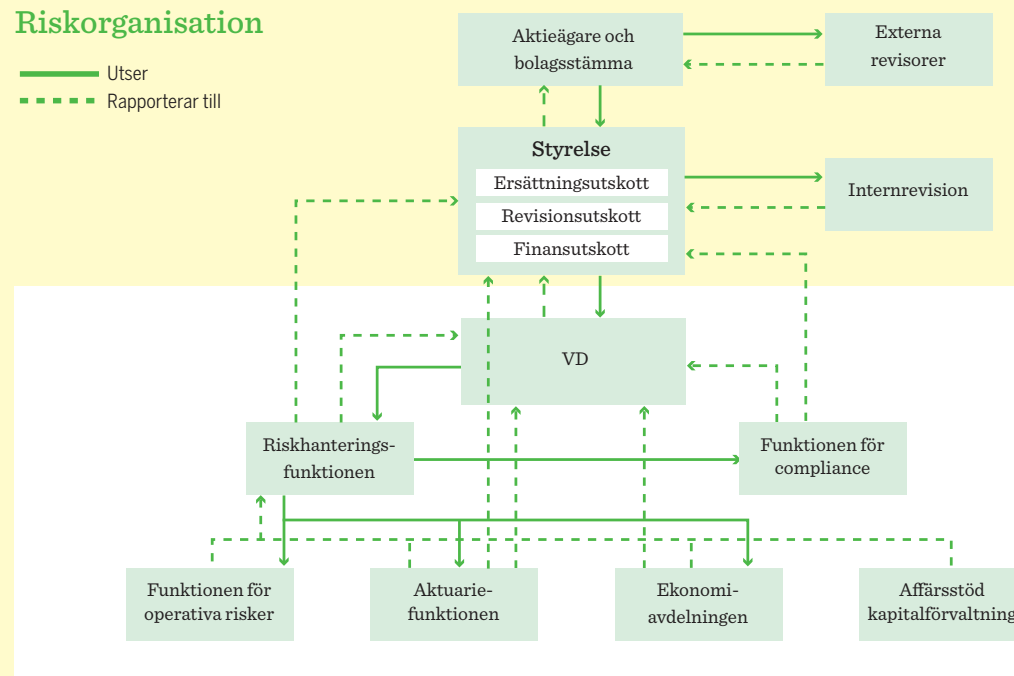
den samlade riskbilden i koncernen. Riskchefen rapporterar den samlade riskbilden till VD och till styrelsen. Compliancefunktionen rapporterar därutöver i frågor rörande regelefterlevnad direkt till VD och styrelsen.

Även Aktuarietfunktionen har en direktrapportering till VD och styrelsen avseende försäkringstekniska avsättningar och försäkringsrisker.

Internrevision

Internrevisionen är en fristående funktion direkt underställd AMFs styrelse. Internrevisionen är en oberoende, objektiv säkrings- och rådgivningsaktivitet med uppgift att tillföra värde och förbättra verksamheten. Internrevisionen ska hjälpa bolaget att nå sina mål

Riskorganisation

genom att på ett systematiskt och strukturerat sätt värdera och öka effektiviteten inom riskhantering, styrning och kontroll samt ledningsprocesser.

Internrevisionsfunktionen genomför och rapporterar revisioner enligt styrelsens fastställda internrevisionsplan som är baserad på en riskanalys. Internrevisionen följer även upp tidigare granskningar för att säkerställa att samtliga rekommendationer har omhändertagits av verksamheten.

Internrevisionen har under 2015 genomfört ett antal granskningar av bolagets verksamhet. Resultatet av Internrevisionens granskningar har löpande rapporterats till VD, revisionsutskott och styrelse. Därutöver har styrelsen fått en årsrapport innehållande iakttagelser, status på genomförandet och vidtagna åtgärder.

Femårsöversikt, koncernen

	2015	2014	2013	2012	2011
Resultat, mkr					
Premieinkomst	16 243	14 633	15 931	15 312	14 447
Intäkter investeringsavtal	66	56	59	55	51
Kapitalavkastning, netto	24 527	52 386	37 238	26 480	4 564
Övriga tekniska intäkter	98	109	70	94	100
Försäkringsersättningar	-9 588	-7 751	-7 974	-8 083	-7 758
Livförsäkringsavsättning ¹⁾	49	-35 982	5 628	-6 691	-39 107
Driftskostnader	-690	-690	-754	-687	-612
TEKNISKT RESULTAT	30 705	22 761	50 198	26 480	-28 315
Skatt	-1 360	-1 336	-862	-1 383	-1 405
ÅRETS RESULTAT	29 345	21 425	49 336	25 097	-29 720
Årets övriga totalresultat	144	-6	100	6	52
ÅRETS TOTALRESULTAT	29 489	21 419	49 436	25 103	-29 668
Ekonomisk ställning, mkr					
Placeringstillgångar till marknadsvärde, traditionell försäkring	416 306	405 030	363 842	335 084	311 171
Investeringsavtalstillgångar	44 434	40 773	33 702	26 558	22 041
Försäkringstekniska avsättningar	-196 638	-198 205	-166 356	-175 874	-169 223
Försäkringsteknisk avsättning för investeringsavtal	-44 587	-40 939	-33 871	-26 712	-22 171
Konsolideringskapital ²⁾	218 848	206 210	195 932	158 320	140 816
Kollektivt konsolideringskapital, förmånsbestämda försäkringar ³⁾	5 231	6 518	7 397	7 855	6 779
Kapitalbas ⁴⁾	218 848	206 210	193 227	156 152	139 014
Erforderlig solvensmarginal	8 315	8 341	6 995	7 305	6 993

¹⁾ Från och med 1 januari 2015 redovisas inte garantiförstärkning i årets resultat utan direkt mot eget kapital. Detta inkluderar även garantiförstärkning avseende produkten Pension enligt definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO. Jämförelsesiffrorna är ändrade. Effekten av ändringen är att resultatposten Livförsäkringsavsättningar har justerats och medfört en positiv effekt på årets resultat med 1 740 miljoner kronor avseende 2014, 1 794 miljoner kronor avseende 2013, 1 581 miljoner kronor avseende 2012 och 1 675 miljoner kronor avseende 2011. Motsvarande belopp har justerats mot

Eget kapital, se Förändring i eget kapital - koncernen sidan 56 och Förändring i eget kapital - moderbolaget sidan 62.

²⁾ Konsolideringskapitalet inkluderar övervärden hänförliga till dotterbolag samt innehav i joint ventures. Övervärdena redovisas utan att beakta uppskjuten skatt vilken är hänförlig till uppskjuten skatt i fastighetsägande aktiebolag i koncernen och uppgår till 514 (231) miljoner kronor.

³⁾ För premiebestämda försäkringar redovisas inte kollektivt konsolideringskapital och kollektiv konsolideringsgrad då det för dessa tillämpas en direktutdelande överskottsmodell med målnivå 100 procent.

⁴⁾ Från och med 2014 inkluderas övervärden i koncernen i kapitalbasen. Tidigare har här inte omräknats eftersom dessa övervärden inte ingått i bolagets solvensdeklaration.

	2015	2014	2013	2012	2011
Nyckeltal, ekonomisk ställning					
Solvenskvt, procent	26,3	24,7	27,6	21,4	19,9
Solvensgrad procent (traditionell försäkring)	211	204	219	190	183
Kollektiv konsolideringsgrad, förmånsbestämda försäkringar, procent ¹⁾	160	161	161	155	142
Nyckeltal, livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent trad inklusive driftskostnader i kapitalförvaltningen	0,15	0,17	0,20	0,20	0,19
Förvaltningskostnadsprocent exklusive driftskostnader i kapitalförvaltningen	0,13	0,14	0,17	0,17	0,16
varav traditionell försäkring	0,12	0,13	0,16	0,16	0,15
Administrationskostnadsprocent för sparprodukter, traditionell försäkring	0,12	0,13	0,14	0,13	0,12
Anskaffningskostnadsprocent, traditionell försäkring ²⁾	0,06	0,16	0,60	0,64	0,58
Nyckeltal, placeringstillgångar i traditionell försäkring					
Direktavkastning, procent	3,0	3,4	3,4	3,5	3,6
Totalavkastning, procent	5,3	12,7	9,3	8,0	2,4
Nyckeltal, AMF Fonder AB					
Förvaltad kapital, mkr	110 527	102 378	85 821	69 858	60 630

Nyckeltalen i tabellen ovan redovisas för moderbolaget AMF eftersom nästan hela balansräkningen består av traditionell försäkring och fondförsäkringsverksamhet som enbart förekommer i moderbolaget och på vilka nyckeltalen beräknas.

¹⁾ För premiebestämda försäkringar redovisas inte kollektivt konsolideringskapital och kollektiv konsolideringsgrad då det för dessa tillämpas en direktutdelande överskottsmodell med målnivå 100 procent.

²⁾ Med anledning av den stängda provisionsaffären minskar nyckeltalet mot 2013 och tidigare år.

Totalavkastning

	Marknadsvärden, mkr			Totalavkastning, % ¹⁾				Snittavkastning 5 år, %
	2015-12-31	2014-12-31	2015	2014	2013	2012	2011	2011-2015
Räntebärande värdepapper	195847	204882	0,5	7,1	-0,1	4,1	8,5	4,0
<i>varav svenska</i>	110987	112030	0,8	6,0	1,2	4,1	5,5	3,5
<i>varav utländska</i>	84860	92852	0,1	8,6	-2,2	4,3	11,2	4,3
Aktier	164171	163823	6,6	21,7	18,3	10,7	-5,8	9,9
<i>varav svenska</i>	68621	71450	9,0	16,1	26,2	18,2	-13,0	10,4
<i>varav utländska</i>	95550	92373	4,9	25,9	14,0	7,0	-1,6	9,6
Fastigheter	54332	40653	15,6	8,2	8,4	7,5	9,0	9,7
Valutabidrag	1956	-4328	0,3	-0,4	0,8	1,0	-0,4	
Totalt	416306	405030	5,3	12,7	9,3	8,0	2,4	7,5
<i>varav Kollektiv 1</i>	346626	350747	5,1	12,4	8,9	7,8	2,6	7,3
<i>varav Kollektiv 2</i>	44359	43437	6,6	14,8	13,4	10,0	-0,7	8,7
<i>varav Kollektiv 3</i>	25321	10846	5,2	12,3	8,6	8,0	-	-

Totalavkastningstabellen är upprättad i enlighet med Svensk Försäkrings rekommendationer. Se vidare Svensk Försäkrings Totalavkastningstabell - Rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning.

Räntederivat ingår som en del av de räntebärande placeringarna. På motsvarande sätt ingår aktiederivat som en del av aktier. När det gäller valutaderivat ingår dessa i raden utländska räntebärande när syftet är säkring av utländska räntebärande placeringar och motsvarande gällande utländska fastigheter. Utöver dessa säkringar görs det ytterligare valutaderivat med avsikten att ta aktiva valutapositioner. Dessa ingår i raden Valutabidrag.

Marknadsvärdet för AMF Fonder inkluderas i moderbolagets Totalavkastningstabell (under svenska aktier). Modellen som används för värdering av AMF Fonder är en Discounted Cash Flow-modell där kassaflöde baseras på framtida vinster.

Innehav i fastighetsägande dotterbolag samt joint ventures redovisas under Fastigheter. Fastigheterna i dessa innehav är värderade till marknadsvärde.

En beskrivning av de olika kollektiven återfinns i stycke Överskottsfördelning på sidan 32.

¹⁾ För de olika kollektiven visas endast siffror över hela kalenderår.

2015

Finansiella rapporter

Innehåll finansiella rapporter

AMF – koncernen

Rapport över totalresultatet	53
Balansräkning	54
Förändringar i eget kapital	56
Kassaflödesanalys	57

AMF – moderbolaget

Resultaträkning	58
Resultatanalys	59
Balansräkning	60
Förändringar i eget kapital	62
Kassaflödesanalys	63

Noter

Not 1	Redovisningsprinciper	65
Not 2	Premieinkomst efter avgiven återförsäkring	74
Not 3	Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder	75
Not 4	Kapitalförvaltningskostnader	75
Not 5	Hysesintäkter	75
Not 6	Kapitalavkastning, intäkter	75
Not 7	Kapitalavkastning, kostnader	76
Not 8	Värdeförändring på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	76
Not 9	Värdeförändring på övriga placeringstillgångar	76
Not 10	Utbetalda försäkringsersättningar	77
Not 11	Driftskostnader	78
Not 12	Skatt	79
Not 13	Immateriella tillgångar	79
Not 14	Förvaltningsfastigheter/ Byggnader och mark	80

Not 15	Placeringar i koncernföretag - aktier och andelar	82
Not 16	Aktier och andelar i joint ventures och intresseföretag	83
Not 17	Finansiella instrument	84
Not 18	Hierarki för verkligt värde	86
Not 19	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller som omfattas av ett ramavtal för kvittning eller liknande avtal – koncernen och moderbolaget	89
Not 20	Derivatinstrument – koncernen och moderbolaget	90
Not 21	Löptidsanalys för finansiella skulder - koncernen	91
Not 22	Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	92
Not 23	Övriga fordringar	93
Not 24	Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	93
Not 25	Materiella tillgångar	93
Not 26	Livförsäkringsavsättning	94
Not 27	Avsättning för oreglerade skador	94
Not 28	Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	95
Not 29	Övriga skulder	95
Not 30	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	95
Not 31	Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser	95
Not 32	Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter	96
Not 33	Överförda tillgångar	96
Not 34	Ansvarsförbindelser	96
Not 35	Avstämning totalavkastningstabell (TAT)	97
Not 36	Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder - koncernen	99
Not 37	Personal	100
Not 38	Pension	106
Not 39	Närstående	109
Not 40	Händelser efter balansdagen	111

Rapport över totalresultatet för koncernen

Mkr	Not	2015	2014
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	2		
Premieinkomst före avgiven återförsäkring		16 236	14 643
Premier för avgiven återförsäkring		7	- 10
		16 243	14 633
Intäkter från investeringsavtal		66	56
Resultat av kapitalförvaltning			
Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder	3	23 268	50 976
Hysesintäkter	5	2 019	2 190
Provisionsintäkter fondförvaltning		301	251
Kapitalförvaltningskostnader	4	-298	-290
Driftskostnader fastigheter		-763	-741
		24 527	52 386
Övriga tekniska intäkter		98	109
Försäkring ersättningar			
Utbetalda försäkring ersättningar	10		
Före avgiven återförsäkring		-9 600	-7 920
Återförsäkrarens andel		1	6
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		30	155
Återförsäkrarens andel		-19	8
		-9 588	-7 751
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för egen räkning			
Livförsäkringsavsättning	26		
Före avgiven återförsäkring		3 325	-30 086
Återförsäkrarens andel		-	-
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	28	-3 276	-5 896
		49	-35 982
Driftskostnader	11, 37, 38	-690	-690
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		30 705	22 761
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		30 705	22 761
Avkastningsskatt och kupongskatt	12	-1 067	-1 242
Inkomstskatt	12	-293	-94
		-1 360	-1 336
ÅRETS RESULTAT		29 345	21 425
Övrigt totalresultat			
Komponenter som inte kommer att omklassificeras till årets resultat			
Omvärdering av materiella anläggningstillgångar	25	121	49
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	38	22	-54
Andel av övrigt totalresultat i joint ventures	16	1	-1
Årets övriga totalresultat		144	-6
ÅRETS TOTALRESULTAT		29 489	21 419

2014 års resultat och totalresultat har justerats med anledning av att garantiförstärkning redovisas som en omföring från eget kapital istället för i årets resultat. Se vidare Femårsöversikt, koncernen sidan 48 samt not 26 Livförsäkringsavsättning sidan 94.

Balansräkning – koncernen

Mkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
IT-system	13	256	283
Placeringstillgångar			
Förvaltningsfastigheter	14	42 388	35 846
Placeringar i joint ventures och intresseföretag			
Aktier och andelar i joint ventures och intresseföretag	16	9 976	2 297
Lån till joint ventures och intresseföretag	16	3 845	1 569
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	17, 18	156 682	160 707
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	17, 18	149 319	149 194
Pantsatta finansiella placeringstillgångar	17, 18	42 132	42 391
Derivat	17, 18, 19, 20	2 916	770
Övriga finansiella placeringstillgångar	17, 18, 19	33 836	35 043
		441 094	427 817
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Investeringsavtalstillgångar	17, 18, 22	44 434	40 773
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning		1	1
Avsättning för oreglerade skador		0	19
		1	20
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring			
Fordringar hos försäkringstagare		–	–
Övriga fordringar	17, 23	689	5 214
		689	5 214
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	25	1 001	897
Kassa och bank	17	8 315	9 910
Övriga tillgångar		11	7
		9 327	10 814
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		2 172	2 182
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24	231	184
		2 403	2 366
SUMMA TILLGÅNGAR		498 204	487 287

Balansräkning – koncernen

Mkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Aktiekapital (300 aktier à 10 000 kronor)		3	3
Balanserade vinstmedel		274	14 052
Omvärderingsreserv		251	107
Summa		528	14 162
Preliminärt fördelat kapital		217 613	191 601
Totalt eget kapital		218 141	205 763
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	26	196 367	197 833
Avsättning för oreglerade skador	27	271	372
		196 638	198 205
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	17, 18, 28	44 587	40 939
Avsättning för andra risker och kostnader			
Avsättning för pensioner	38	10	41
Avsättning för uppskjuten skatt	12	514	231
Depåer från återförsäkrare		1	1
Andra skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		2	32
Skulder avseende återförsäkring		0	2
Derivat	17, 18, 19, 20	962	5 100
Övriga skulder	17, 18, 19, 29	36 709	36 582
Summa andra skulder		37 673	41 716
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	640	391
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		498 204	487 287

Förändringar i eget kapital - koncernen

2014	Mkr	Aktiekapital	Balanserade vinstmedel	Omvärderings-reserv ²⁾	Preliminärt fördelat kapital ¹⁾	
					Förmånsbestämda	Avgiftsbestämda
Ingående eget kapital		3	11 595	113	4 446	180 097
Årets resultat			21 425			
Övrigt totalresultat				-6		
Årets totalresultat			21 425	-6		0
Ökning av fördelat kapital till de försäkrade ³⁾			-16 440			16 440
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp					-833	-7 006
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ⁴⁾						-1 740
Omvärdering av ej garanterade åtagande ⁵⁾			-197		197	
Transaktioner med närstående ⁶⁾			-2 331			
Utgående eget kapital		3	14 052	107	3 810	187 791

2015	Mkr	Aktiekapital	Balanserade vinstmedel	Omvärderings-reserv ²⁾	Preliminärt fördelat kapital ¹⁾	
					Förmånsbestämda	Avgiftsbestämda
Ingående eget kapital		3	14 052	107	3 810	187 791
Årets resultat			29 345			
Övrigt totalresultat				144		
Årets totalresultat			29 345	144	0	0
Ökning av fördelat kapital till de försäkrade ³⁾			-37 421			37 421
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp					-717	-8 819
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ⁴⁾						-1 860
Omvärdering av ej garanterade åtagande ⁵⁾			13		-13	
Transaktioner med närstående ⁶⁾			-5 727			
Övrigt			12			
Utgående eget kapital		3	274	251	3 080	214 533

Inom Balanserade vinstmedel redovisas övrigt riskkapital. Balanserade vinstmedel kan användas till följande: fördelning till försäkrade, utbetalning till försäkringstagare efter beslut av styrelsen eller förlusttäckning. Balanserade vinstmedel består av följande delar:

- Balanserat resultat från fondförsäkring och riskförsäkring
- Balanserat resultat från dotterföretag
- Kollektiv konsolidering som är skillnaden mellan den traditionella försäkringsrörelsens tillgångar värderade till verkligt värde och åtagandena inom försäkringsrörelsens tillgångar värderade till verkligt värde och åtagandena inom den traditionella försäkringsrörelsen, garanterade och ej garanterade.

Preliminärt fördelat kapital och balanserade vinstmedel utgör tillsammans konsolideringsfond och årets resultat enligt ÅRFL.

¹⁾ Preliminärt fördelat kapital, se Definitioner sidan 116 ff.

²⁾ Omvärderingsreserven avser omvärdering av rörelsefastighet till marknadsvärde 279 (157) miljoner kronor, se vidare not 25 Materiella tillgångar, omvärdering förmånsbestämda pensionsplaner -29 (-51) miljoner kronor, se not 38 Pension, samt andel av övrigt totalresultat i joint venture 1 (-1), se not 16 Placeringar i joint venture och intresseföretag.

³⁾ Andelen preliminärt fördelat kapital ökar i huvudsak till följd av preliminärt fördelat avkastning.

⁴⁾ Garantiförstärkning sker genom tilldelning av återbäring och redovisas som en omföring från eget kapital till försäkringstekniska avsättningar. Tidigare år redovisades denna post i årets resultat. Jämförelsesiffrorna är justerade. Se vidare Femårsöversikt sida 48 ff.

⁵⁾ Omvärdering av tilldelade pensionstillägg görs med motsvarande ränta som för de garanterade beloppen och påverkar därmed storleken på det preliminärt fördelade kapitalet inom förmånsbestämd försäkring.

⁶⁾ Avser utbetalning av STP-överskott 2 180 (2 223) miljoner kronor, se vidare not 39 Närstående, samt utbetalning av Särskilda Pensionsmedel (SPM) se nedanstående tabell. SPM har ingått i moderbolagets konsolideringsfond och förvalts fram till 10 december 2015 av AMF för att enligt förhandlingsöverenskommen mellan LO och Svenskt Näringsliv täcka garantikostnader för Avtalspension SAF-LO samt kostnader för parternas informationsverksamhet. Därefter överfördes dessa medel till en från AMF fristående stiftelse.

Specifikation Särskilda Pensionsmedel, Mkr	2015	2014
Ingående balans	3343	3089
Utbetalningar	-114	-108
Övriga förändringar	204	362
Utbetalning till Stiftelse för Särskilda Pensionsmedel	-3 433	-
Utgående balans	0	3343

Kassaflödesanalys – koncernen

Mkr	2015	2014
Den löpande verksamheten		
Resultat före skatt	30 705	22 761
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet		
Värdeförändringar i placeringstillgångar ¹⁾	-12 994	-20 846
Värdeförändringar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	-3 275	-5 896
Kursdifferenser	-5 166	-9 768
Avsättningar	-151	36 005
Övrigt ²⁾	84	42
Insättningar/utbetalningar investeringsavtal	531	1 333
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp från preliminärt fördelat kapital	-9 536	-7 839
Transaktioner med närstående	-5 727	-2 331
Betald skatt	-1 296	-1 430
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	-6 825	12 031
Förändring placeringstillgångar, netto ³⁾	-910	-4 324
Förändring av investeringsavtalstillgångar, netto	-545	-1 336
Förändring övriga rörelsefordringar	4 420	-2 852
Förändring övriga rörelseskulder	2 283	-248
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-1 577	3 271
Investeringsverksamheten		
Investering i immateriella och materiella tillgångar, netto	-18	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-18	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0
ÅRETS KASSAFLÖDE	-1 595	3 271
Förändring i likvida medel		
Likvida medel vid årets början	9 910	6 639
Årets kassaflöde	-1 595	3 271
Kursdifferens i likvida medel	0	0
Likvida medel vid årets slut	8 315	9 910

Mkr	2015	2014
¹⁾ Värdeförändringar placeringstillgångar		
Värdeförändringar förvaltningsfastigheter	-4 394	-872
Värdeförändringar aktier och andelar	-4 627	-15 876
Värdeförändringar på obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 311	-9 289
Derivat	-6 284	5 191
Värdeförändringar placeringstillgångar	-12 994	-20 846
Mkr	2015	2014
²⁾ Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet		
Avskrivningar	61	63
Nedskrivningar	0	0
Övrigt	23	-21
Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet	84	42
Mkr	2015	2014
³⁾ Förändring placeringstillgångar, netto		
Förvaltningsfastigheter	-2 148	-31
Placering i joint ventures och intresseföretag	-8 960	-150
Placering i aktier och andelar	9 577	19 580
Placering i obligationer och andra räntebärande värdepapper	9 001	-7 582
Placering i derivat	-7 931	-6 944
Övriga finansiella placeringstillgångar	-449	-9 197
Förändring placeringstillgångar, netto	-910	-4 324
Mkr	2015	2014
Upplysning om betalda och erhållna räntor		
Under perioden betald ränta	-907	-250
Under perioden erhållen ränta	6 603	6 584
Upplysning om erhållna utdelningar		
Under perioden erhållna utdelningar	4 942	4 740

Resultaträkning – moderbolaget

Mkr	Not	2015	2014
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	2		
Premieinkomst före avgiven återförsäkring		16 236	14 643
Premier för avgiven återförsäkring		7	-10
		16 243	14 633
Intäkter från investeringsavtal		66	56
Kapitalavkastning, intäkter	6	24 657	48 155
Orealiserade vinster på placeringstillgångar			
Värdeökning på placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	8	12 832	6 989
Värdeökning på övriga placeringstillgångar	9	1 882	6 380
		14 714	13 369
Övriga tekniska intäkter		233	222
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	10		
Före avgiven återförsäkring		-9 600	-7 920
Återförsäkrarens andel		1	6
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		30	155
Återförsäkrarens andel		-19	8
		-9 588	-7 751
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för egen räkning			
Livförsäkringsavsättning	26		
Före avgiven återförsäkring		3 325	-30 086
Återförsäkrarens andel		-	-
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	28	-3 276	-5 896
		49	-35 982
Driftskostnader	11, 37	-575	-586
Kapitalavkastning, kostnader	7	-1 522	-886
Orealiserade förluster på placeringstillgångar			
Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	8	-9 556	-1 093
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	9	-7 600	-8 959
Övriga tekniska kostnader		-12	-2
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		27 109	21 176
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		27 109	21 176
Skatt	12	-1 068	-1 242
ÅRETS RESULTAT ¹⁾		26 041	19 934

¹⁾ Årets resultat är tillika totalresultat.

2014 års resultat och totalresultat har justerats med anledning av att garantiförstärkning redovisas som en omförföring från eget kapital istället för i årets resultat. Se vidare Femårsöversikt, koncernen sidan 48 samt not 26 Livförsäkringsavsättning sidan 94.

Resultatanalys – moderbolaget

MODERBOLAGET Mkr	Tjänstepension				Tjänsteanknuten pbf och sjuk- försäkring			Övrig försäkring	
	Total	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Fondförsäkring				Individuell traditio- nell försäkring	Individuell fondförsäkring
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT									
Premieinkomst	16 243	0	16 157	0	16		70		0
Avgifter investeringsavtal	66	0	0	55	0		0		11
Kapitalavkastning, intäkter	24 657	936	23 483	17	1		219		1
Orealiserade vinster på placeringstillgångar									
Vardeökning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	12 832	0	0	12 418	0		0		414
Vardeökning på övriga placeringstillgångar	1 882	72	1 794	0	0		17		0
Övriga tekniska intäkter	233	0	0	223	2		0		7
Försäkringsersättningar									
Utbetalda försäkringsersättningar	-9 599	-1 120	-8 314	0	-1		-164		0
Förändring i avsättning för oreglerade skador	11	20	5	0	-13		0		0
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar									
Livförsäkringsavsättning	3 325	1 141	2 046	0	0		138		0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	-3 276	0	0	-3 144	0		0		-132
Återbäring och rabatter									
Driftskostnader	-575	-5	-474	-79	-2		-10		-4
Kapitalavkastning, kostnader	-1 522	-58	-1 451	0	0		-14		0
Orealiserade förluster på placeringstillgångar									
Vardeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-9 556	0	0	-9 275	0		0		-282
Vardeminskning på övriga placeringstillgångar	-7 600	-289	-7 244	0	0		-68		0
Övriga tekniska kostnader	-12	0	0	-12	0		0		0
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	27 109	699	26 002	203	3		188		15
ICKE-TEKNISK REDOVISNING									
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	27 109	699	26 002	203	3		188		15
Skatt	-1 068	-42	-917	-95	-1		-9		-3
Årets resultat	26 041	656	25 085	107	2		179		12
Försäkringstekniska avsättningar									
Livförsäkringsavsättningar	196 368	5 630	188 302	0	0		2 436		0
Avsättning för oreglerade skador	271	-5	253	4	17		3		0
Summa försäkringstekniska avsättningar	196 639	5 625	188 555	4	17		2 439		0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk									
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	-44 587	0	0	-43 282	0		0		-1 305
Summa	-44 587	0	0	-43 282	0		0		-1 305
Konsolideringsfond	184 457	10 760	172 719	345	28		626		-21

Balansräkning – moderbolaget

Mkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
IT-system	13	256	283
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	14	19 333	16 460
Placeringar i joint ventures och intresseföretag			
Aktier och andelar i joint ventures och intresseföretag	16	7 570	886
Lån till joint ventures och intresseföretag	16	3 845	1 569
Placeringar i koncernföretag			
Aktier och andelar i koncernföretag	15	9 181	9 366
Lån till koncernföretag	15	8 872	8 086
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	17, 18	156 680	160 705
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	17, 18	149 228	149 102
Pantsatta finansiella placeringstillgångar	17, 18	42 132	42 391
Derivat	17, 18, 19, 20	2 916	770
Övriga finansiella placeringstillgångar	17, 18, 19	33 836	35 043
		433 592	424 378
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Investeringsavtalstillgångar	17, 18, 22	44 434	40 773
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning		1	1
Avsättning för oreglerade skador		0	19
		1	20
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring			
Fordringar hos försäkringstagare		-	-
Övriga fordringar	17, 23	1 027	5 461
		1 027	5 461
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	25	1	2
Kassa och bank	17	8 146	9 777
Övriga tillgångar		2	2
		8 149	9 781
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		2 172	2 182
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24	96	88
		2 268	2 270
SUMMA TILLGÅNGAR		489 728	482 966

Balansräkning – moderbolaget

Mkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Aktiekapital (300 aktier à 10 000 kronor)		3	3
Konsolideringsfond		184 457	181 646
Årets resultat		26 041	19 934
		210 501	201 583
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	26	196 367	197 833
Avsättning för oreglerade skador	27	271	372
		196 638	198 205
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	17, 18, 28	44 587	40 939
Avsättning för andra risker och kostnader			
Avsättning för pensioner		3	6
Depåer från återförsäkrare		1	1
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		2	32
Skulder avseende återförsäkring		0	2
Derivat	17, 18, 19, 20	962	5 100
Övriga skulder	17, 18, 19, 29	36 752	36 935
		37 716	42 069
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	282	163
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		489 728	482 966
POSTER INOM LINJEN			
Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser	31	239 876	249 750
Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter	32	4 722	8 487
Ansvarsförbindelser	34	4 627	1 229

Förändringar i eget kapital – moderbolaget

2014	Aktiekapital	Konsolider- ingsfond	Årets resultat	Totalt
Mkr				
Ingående eget kapital enligt föregående års årsredovisning	3	147 323	46 233	193 559
Justering på grund av rättelse avseende garantiförstärkning ¹⁾		-1 794	1 794	0
Justerat ingående eget kapital	3	145 529	48 027	193 559
Föregående års vinstdisposition		46 233	-46 233	0
Årets resultat ²⁾			19 934	19 934
Pensionstillägg/Individuell återbäring ³⁾		-7 839		-7 839
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ¹⁾		-1 740		-1 740
Transaktioner med närstående ⁴⁾		-2 331		-2 331
Utgående balans moderbolaget	3	181 646	19 934	201 583

2015	Aktiekapital	Konsolider- ingsfond	Årets resultat	Totalt
Mkr				
Ingående eget kapital enligt föregående års årsredovisning	3	181 646	19 934	201 583
Föregående års vinstdisposition		19 934	-19 934	0
Årets resultat ²⁾			26 041	26 041
Pensionstillägg/Individuell återbäring ³⁾		-9 536		-9 536
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ¹⁾		-1 860		-1 860
Transaktioner med närstående ⁴⁾		-5 727		-5 727
Utgående balans moderbolaget	3	184 457	26 041	210 501

¹⁾ Från och med 1 januari 2015 redovisas inte garantiförstärkning i årets resultat vilket även inkluderar garantiförstärkning avseende produkten Pension enligt definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO. Jämförelsesiffrorna är ändrade. Se vidare Femårsöversikt sida 48 ff. Garantiförstärkning sker genom tilldelning av återbäring och redovisas som en omföring från eget kapital till försäkringstekniska avsättningar.

²⁾ Årets resultat överensstämmer med årets totalresultat.

³⁾ Se vidare not 10 Utbetalda försäkringsersättningar.

⁴⁾ Se vidare Förändringar i eget kapital - koncernen sidan 56 samt not 39 Närstående.

Kassaflödesanalys – moderbolaget

Mkr	2015	2014
Den löpande verksamheten		
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	27 109	21 176
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet		
Värdeförändringar i placeringstillgångar ¹⁾	-9 424	-19 590
Värdeförändringar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	-3 275	-5 896
Kursdifferenser	-5 166	-9 768
Avsättningar	-151	36 005
Övrigt ²⁾	61	38
Inbetalningar/utbetalningar investeringsavtal	531	1 333
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp från konsolideringsfond	-9 536	-7 839
Transaktioner med närstående	-5 727	-2 331
Betald skatt	-996	-1 372
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	-6 574	11 756
Förändring placeringstillgångar, netto ³⁾	-418	-4 199
Förändring investeringsavtalstillgångar, netto	-545	-1 336
Förändring övriga rörelsefordringar	4 364	-2 320
Förändring övriga rörelseskulder	1 560	-509
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-1 613	3 392
Investeringsverksamheten		
Investering i immateriella och materiella tillgångar, netto	-18	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-18	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0
ÅRETS KASSAFLÖDE	-1 631	3 392
Förändring i likvida medel		
Likvida medel vid årets början	9 777	6 385
Årets kassaflöde	-1 631	3 392
Likvida medel vid årets slut	8 146	9 777

Mkr	2015	2014
1) Värdeförändringar placeringstillgångar		
Värdeförändringar byggnader och mark	-1 816	-300
Värdeförändringar aktier och andelar	-3 635	-15 192
Värdeförändringar obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 311	-9 289
Derivat	-6 284	5 191
Värdeförändringar placeringstillgångar	-9 424	-19 590
Mkr	2015	2014
2) Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet		
Avskrivningar	45	49
Nedskrivningar	0	0
Övrigt	16	-11
Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet	61	38
Mkr	2015	2014
3) Förändring placeringstillgångar, netto		
Byggnader och mark	-1 056	701
Placering i joint ventures och intresseföretag	-8 960	-150
Placering i koncernföretag	-601	-649
Placering i aktier och andelar	9 578	19 623
Placering i obligationer och andra räntebärande värdepapper	9 001	-7 582
Placering i derivat	-7 931	-6 944
Övriga finansiella placeringstillgångar	-449	-9 198
Förändring placeringstillgångar, netto	-418	-4 199
Mkr	2015	2014
Upplysning om betalda och erhållna räntor		
Under perioden betald ränta	-916	-287
Under perioden erhållen ränta	6 941	6 888
Upplysning om erhållna utdelningar		
Under perioden erhållna utdelningar	4 947	4 740

2015

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

1. Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2015 och avser räkenskapsåret 2015 för AMF Pensionsförsäkring AB med organisationsnummer 502033-2259. AMF är ett svenskt livförsäkringsaktiebolag med säte i Stockholm, Sverige. Adressen till huvudkontoret är Klara Södra Kyrkogata 18, 113 88 Stockholm. Koncernredovisningen och årsredovisningen för det räkenskapsår som slutar den 31 december 2015 har godkänts för publicering av styrelsen den 10 mars 2016 och kommer att föreläggas årsstämman för fastställande den 31 mars 2016.

2. Redovisningsprinciper i koncernen

2.1. Grund för rapporternas upprättande

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) så som de har godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU. Vidare tillämpas Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2008:26 samt Rådet för finansiell rapportering, RFR, rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner. Merparten av tillgångarna redovisas till verkligt värde via årets resultat. Övriga poster, såsom Immateriella tillgångar, Fordringar, Andra tillgångar, Förutbetalda kostnader, Upplupna intäkter samt Andra skulder redovisas till historiska anskaffningsvärden. Försäkringstekniska skulder nuvärdesberäknas utifrån aktuariella metoder. Rörelsefastighet redovisas enligt omvärderingsmetoden. Aktier i joint ventures och intresseföretag redovisas med tillämpning av kapitalandelsmetoden.

2.2. Nya och framtida redovisningsprinciper

2.2.1. Ändrade och nya standarder från IASB att tillämpas från den 1 januari 2015

IFRIC 21 Avgifter

En ny tolkning utkom 2013 från IFRS Interpretations Committee (IFRIC) enligt vilken skatter och avgifter som tas ut av staten, myndigheter eller liknande organ enligt lagstiftning, ska skuldföras då företaget har en befintlig förpliktelse. Redovisningsregeln tillämpas från och med 1 januari 2015. För AMFs del avser detta tolkningsuttalande fastighetsskatt. Effekten för AMF är att en skuld för fastighetsskatt redovisas vid ingången av året. Eftersom fastighetsskatten ingår i hyran som faktureras hyresgästerna innebär det att AMF bokar en upplupen intäkt med motsvarande belopp. Den del av fastighetsskatten som avser fastigheter som AMF bedriver egen verksamhet i redovisas som en kostnad periodiserad under året. Ändringen innebär inte någon ökad kostnad för AMF utan effekten är att tillgångar och skulder ökar med samma belopp i början av perioden. Vid årets slut innebär den nya principen ingen förändring jämfört med tidigare redovisning.

2.2.2. Framtida redovisningsprinciper

2.2.2.1. Framtida förändringar i årsredovisningslagarna

Som en följd av att redovisningsdirektiv på EU-nivå har slagits samman kommer nationell rätt uppdateras. Detta kommer att påverka årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag samt normgivande instansers föreskrifter och vägledningar. För att införa det nya redovisningsdirektivet i svensk lag har detta behandlats av Redovisningsutredningen vilken har hanterat ärendet i två faser. Den första fasen har behandlats i Propositionen "Tydligare redovisningsregler och nya rapporteringskrav för utvinningsindustrin" Proposition 2015/16:3. De nya reglerna gäller från och med 1 januari 2016. De föreslagna ändringarna avser bland annat nya och

ändrade rubriceringar avseende gemensamt styrda företag och ägarintressen samt omföring av värdet av aktiverade utvecklingsutgifter för immateriella tillgångar till en separat fond inom eget kapital. Den andra fasen har utretts i SOU 2015:8 "En översyn av årsredovisningslagarna", vilken föreslår att årsredovisningslagarna förändras med avseende på språk och form, bland annat med en separat lag för upprättande av delårsrapport. Ändringarna i fas II föreslås träda i kraft under räkenskapsår 2017. AMF bedömer att de föreslagna ändringarna inte kommer att innebära några väsentliga förändringar för den finansiella rapporteringen.

2.2.2.2. Nya och ändrade standarder från IASB att tillämpas från den 1 januari 2016 eller senare

Av de nya standarder och tolkningar som träder i kraft efter 2015 har följande bedömts kunna påverka AMFs framtida redovisning.

IFRS 9 Finansiella Instrument (ännu ej godkänd av EU)

IFRS 9 är en ny standard avseende Finansiella instrument som kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden består av tre delar; klassificering och värdering, nedskrivning samt säkringsredovisning. Standarden kommer att innebära en minskning av antalet värderingskategorier för finansiella tillgångar. AMFs preliminära bedömning är att den nya standarden inte kommer att medföra väsentliga förändringar eftersom merparten av finansiella instrument idag värderas inom kategorin verkligt värde via årets resultat. Eftersom AMF inte tillämpar säkringsredovisning innebär denna del i standarden ingen påverkan på AMF. Standarden träder i kraft för räkenskapsår som inleds 1 januari 2018 eller senare. EU planerar att godkänna standarden första halvåret 2016.

IFRS 15 Intäkter från kund (ännu ej godkänd av EU)

IFRS 15 är en ny standard som kommer att innebära att alla regler

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

för intäktsredovisning samlas i en enda standard (omfattar dock ej försäkringskontrakt). Standarden definierar en modell för hur och när olika intäkter ska redovisas. Standarden publicerades i maj 2014 och ska tillämpas från och med 1 januari 2018. Standarden förväntas godkännas av EU under andra kvartalet 2016. Försäkringskontrakt är undantagna denna standard eftersom försäkringskontrakt regleras i IFRS 4. Dock kan standarden komma att påverka redovisning av intäkter avseende investeringsavtal samt dotterbolagens intäktsredovisning vid upprättandet av koncernredovisningen. AMF har påbörjat analys av den nya standarden under 2015 och den initiala bedömningen är att den inte kommer att påverka AMF väsentligt.

2.3. Väsentliga uppskattningar och bedömningar

I koncernen görs uppskattningar och bedömningar för att fastställa redovisade värden på vissa tillgångar och skulder. Dessa uppskattningar baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer inklusive förväntningar på framtida händelser som anses rimliga under rådande förhållanden. Väsentliga uppskattningar och bedömningar har gjorts inom nedanstående områden med hänvisning till detaljerad information.

2.3.1 Uppskattningar

- Uppskattningar vid värdering av förvaltningsfastigheter återfinns under avsnitt 2.8 samt i not 14 Förvaltningsfastigheter.
- Uppskattningar avseende aktuariella beräkningar återfinns i stycke 2.12.3 samt i not 26 Livförsäkringsavsättning.
- Uppskattning av antaganden vid beräkning av Pensionsförpliktelse återfinns i not 38 Pension.

2.3.2 Bedömningar

- Bedömning har gjorts att samtliga traditionella försäkringsavtal har betydande försäkringsrisk och redovisas i enlighet med IFRS 4, Försäkringsavtal.

- Bedömning har gjorts att fondförsäkringsavtal inte medför någon betydande försäkringsrisk, se vidare avsnitt 2.12 Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal.
- Diskretionära delar i försäkringsavtal har valts att redovisas inom eget kapital, återfinns under 2.12 Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal samt 2.12.2 Redovisning av preliminärt fördelat överskott.
- Bedömning av värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna återfinns under avsnitt 2.9 Finansiella tillgångar och skulder.
- Bedömning av klassificering av rörelsefastighet återfinns i not 25 Materiella tillgångar.
- Bedömning att inte konsolidera egna fonder respektive innehav i joint ventures och intresseföretag återfinns i avsnitt 2.5 Koncernredovisning.

2.4. Upplysningar om risker och kapital

Upplysningar om hantering av finansiella risker, försäkringsrisker och kapital framgår av avsnittet Risker och riskhantering på sidan 40 och framåt, i not 26 Livförsäkringsavsättning samt i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

2.5. Koncernredovisning

Koncernen omfattar moderbolaget AMF samt de bolag där AMF har bestämmande inflytande (kontroll). För att bestämmande inflytande ska föreligga ska följande kriterier vara uppfyllda:

- 1) AMF har inflytande över investeringsobjektet.
- 2) AMF exponeras för eller har rätt till rörlig avkastning från investeringsobjektet.
- 3) AMF kan använda sitt inflytande över investeringsobjektet för att påverka sin avkastning.

De tre kriterierna är uppfyllda för AMFs helägda dotterbolag som framgår av not 15 Placeringar i koncernföretag - aktier och andelar. Samtliga dessa dotterbolag ägs till 100 procent.

AMFs innehav i joint ventures bedöms inte uppfylla samtliga kriterier för bestämmande inflytande då AMF inte har större möjlighet att styra verksamheten än samägarna i dessa investeringar. I det intresseföretag som AMF äger är det samägaren som har det bestämmande inflytandet. AMF redovisar innehav i joint ventures och intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden, se 2.5.1 Aktier i joint ventures och intresseföretag.

Fondförsäkringstagarna i AMF väljer att investera i olika fonder. AMF köper andelar i de av kunderna valda fonderna. AMF kan därigenom, för sina kunders räkning komma att stå som ägare till mer än 50 procent av andelarna i fonder som förvaltas i koncernen. På grund av de legala regelverk som omgärdar fondverksamhet anser AMF att AMF inte har rätt att utforma fondernas finansiella och operativa strategier i syfte att påverka avkastningen från fonderna. Detta gäller oavsett om AMF äger mer eller mindre än 50 procent av andelarna i fonderna. Försäkringstagarna erhåller därmed den avkastning reducerad med skatter och avgifter som fonderna genererar. AMF erhåller enbart avgifter, till marknads-mässiga villkor, för förvaltningen av fonderna. AMF gör därför den samlade bedömningen att fonder som förvaltas i koncernen inte ska konsolideras. De andelar som koncernen, för sina kunders räkning, innehar i dessa fonder redovisas dock i balansräkningen som tillgång respektive skuld för investeringsavtalsåtaganden.

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att vid förvärv värderas tillgångar och skulder i ett dotterbolag till verkligt värde på transaktionsdagen. Om anskaffningskostnaden överstiger de identifierbara nettotillgångarnas verkliga värde redovisas denna del som goodwill. Om anskaffningskostnaden är lägre redovisas mellanskillnaden direkt i resultaträkningen. Resultat från verksamheten i dotterbolag som förvärvats eller avyttrats under året tas upp i koncernredovisningen från förvärvstidpunkten respektive fram till den tidpunkt när moderbolaget upphör att ha ett bestämmande inflytande. Alla koncerninterna transaktioner, balansposter, intäkter och kostnader elimineras vid konsolidering.

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

2.5.1. Aktier i joint ventures och intresseföretag

AMF äger aktier i ett antal bolag som klassificeras som joint ventures respektive intresseföretag, se 2.5 Koncernredovisning. I koncernredovisningen redovisas innehaven enligt kapitalandelsmetoden. Initialt redovisas innehavet till anskaffningsvärde. Därefter redovisas koncernens andel av resultatet i joint venture respektive intresseföretaget i årets resultat som nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder samt som ett ökat respektive minskat bokfört värde av aktierna. Vid utdelning från joint venture-företagen respektive intresseföretaget minskar det redovisade värdet på andelarna i innehavet. När koncernens andel av redovisade förluster i joint ventureföretagen respektive intresseföretaget eventuellt överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot ägarlån. Uppkommer vinster därefter redovisas dessa i AMF som resultatandel först när de ackumulerat uppgår till samma belopp som de oredovisade vinsterna. Inför varje balansdag görs en bedömning om nedskrivningsbehov av det bokförda värdet föreligger. Om det bokförda värdet överstiger återvinningsvärdet redovisas mellanskillnaden i årets resultat. Samtliga joint ventures och intresseföretag redovisar enligt IFRS i sin rapportering till AMF, varför inga justeringar behöver göras för att redovisningen ska överensstämma med koncernens redovisningsprinciper.

2.6. Omräkning av utländsk valuta

De finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor, vilken är koncernens rapporteringsvaluta och även funktionell valuta för moderbolaget. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor med den valutakurs som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen räknas tillgångar och skulder i utländsk valuta om till svenska kronor till balansdagskursen. Valutakursresultat som uppstår vid omräkningarna redovisas i årets resultat under Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder.

2.7. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara ickemonetära tillgångar utan fysisk form. För att redovisa en immateriell tillgång ska kontroll över tillgången kunna påvisas, vilket innebär att man har förmågan att säkerställa att framtida ekonomiska fördelar från den kommer företaget till del. De immateriella tillgångarna i AMF består av förvärvad och egenutvecklad programvara som bedöms ha ett ekonomisk värde under kommande år. Internt upparbetade immateriella tillgångar som avser egenutvecklad programvara redovisas endast om samtliga av följande villkor uppfylls:

- Det finns identifierbara tillgångar.
- Det är troligt att de tillgångar som upparbetats kommer att genererar framtida ekonomiska fördelar.
- Tillgångarnas anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Vid första redovisningstillfället värderas immateriella tillgångar till anskaffningsvärde och därefter till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar. Avskrivningstiden bedöms utifrån förväntad nyttjandeperiod. De immateriella tillgångarna skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning och skrivs av linjärt över den fastställda nyttjandeperioden. Nyttjandeperioderna omprövas minst årligen. Immateriella tillgångar som ännu inte är färdiga att användas provas för nedskrivningsbehov årligen samt dessutom så snart indikationer uppkommer som tyder på att tillgången i fråga har minskat i värde. Den bedömda nyttjandeperioden uppgår i AMF till mellan tre och tio år. Nyttjandeperioden för det system som redovisas som immateriell tillgång har bedömts vara minst tio år baserat på den förväntade nyttan som det nya systemet medför.

De delar i det nya IT-systemet som avser webbplats har bedömts ha en nyttjandeperiod på tre år.

Vid en indikation att tillgångsvärde kan ha minskat fastställs tillgångens återvinningsvärde. Om detta värde bedöms understiga det bokförda värdet redovisas tillgången till det lägre värdet. Ned-

skrivning redovisas i årets resultat. Vid varje bokslutstillfälle görs en individuell prövning av värdet för respektive tillgång och dessutom provas nyttjandeperioden för tillgångarna. Redovisade värden för immateriella tillgångar finns i not 13 Immateriella tillgångar.

2.8. Förvaltningsfastigheter

Samtliga fastigheter i koncernen, förutom den egna kontorsfastigheten, redovisas enligt IAS 40 och klassificeras som förvaltningsfastigheter då de innehas i syfte att generera hyresintäkter eller värdestegring eller en kombination av dessa. Förvaltningsfastigheter redovisas vid förvärvstillfället till anskaffningsvärdet inklusive utgifter direkt hänförliga till förvärvet. Efter förvärvstillfället redovisas förvaltningsfastigheter till verkligt värde enligt IFRS 13. För att bedöma marknadsvärdet görs en extern värdering av samtliga fastigheter vid årsskiftet. Vid indikation på väsentlig förändring under året görs intern eller extern värdering. Värderingarna utförs i enlighet med utgivna riktlinjer av MSCI Svenskt Fastighetsindex, se not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark. Värderingshandledningen baseras på tillämpning av International Valuation Standard (IVS). Den externa marknadsvärderingen genomförs av auktoriserade värderare och vid värdebedömningen tillämpas normalt en kombination av ortsprismetod och avkastningsbaserad metod (kassaflödesmetod). Inom ramen för värderingsarbetet sker avstämning mot genomförda transaktioner av likartade objekt. Vid beräkning av kassaflöden som används vid värdering av fastigheter görs flera antaganden och bedömningar. De omfattar parametrar som hyres- och kostnadsutveckling, inflation, direktavkastningskrav vid restvärdeberäkningar och kalkylränta. En förändring i någon av dessa parametrar exempelvis på grund av förändringar i vakansgrad, marknadsvillkor eller liknande påverkar de beräknade kassaflödena och därmed värdet på fastigheterna. Värderingsutlåtandena innehåller regelmässigt känslighetsanalyser och det enskilda fastighetsvärdet är behäftat med viss osäkerhet. Tillkommande utgifter aktiveras då det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar förknippade med

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

tillgången kommer att erhållas och att utgiften kan fastställas med tillförlitlighet. Mer omfattande åtgärder avseende utbyte av befintlig eller införande av ny identifierad komponent aktiveras medan utgifter för reparationer och underhåll resultatförs löpande i den period de uppstår. Nettot av värdeförändringar, såväl realiserade som orealiserade, redovisas på raden Nettoresultat från förvaltade tillgångar och skulder. Fastigheternas hyresintäkter och driftkostnader redovisas på separata rader i Rapport över totalresultatet för koncernen. Fastighetsköp och fastighetsförsäljningar redovisas i samband med att risker och förmåner som förknippas med äganderätten övergår till köparen eller säljaren, vilket normalt sker på tillträdesdagen.

2.9. Finansiella tillgångar och skulder

2.9.1. Inledning

Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller egetkapitalinstrument i ett annat företag. Finansiella instrument klassificeras i olika kategorier, beroende på avsikten med förvärvet av den finansiella tillgången eller skulden.

AMF använder kategorierna:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet.
- Lån och fordringar.
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen.
- Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Klassificeringen bestäms vid den ursprungliga anskaffningstidpunkten. Affärsdagsredovisning tillämpas för samtliga finansiella tillgångar och skulder. AMF tillämpar inte säkringsredovisning. Genom redovisning till verkligt värde kan dock ekonomisk säkring återspeglas i redovisningen. Eftersom AMF tillämpar affärsdagsredovisning uppkommer fordringar och skulder relaterade till ej likviderade värdepappersaffärer. När AMF säljer värdepapper tas värdepappret bort från balansräkningen på affärsdagen och vinst/

förlust redovisas i årets resultat. Från affärsdag till likviddag bokas en fordran upp på köparen under Övriga fordringar. När AMF köper värdepapper redovisas värdepappret i balansräkningen på affärsdagen och mellan affärsdagen och likviddagen bokas en skuld upp till säljaren, under Övriga skulder.

2.9.2. Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultatet

AMF identifierar och klassificerar vid första redovisningstillfället merparten av alla finansiella tillgångar och skulder som Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultatet. Denna klassificering är baserad på att AMFs kapitalförvaltning utvärderas utifrån verkligt värde i enlighet med de av styrelsen beslutade placeringsriktlinjerna (riskhanterings- och investeringsstrategi). Uppföljning sker i ledningen och i styrelsen baserat på verkligt värde. Derivatinstrument klassificeras alltid i denna kategori i underkategorin finansiella instrument innehavda för handel. Samtliga finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde omvärderas löpande med värdeförändringar och bokförs via årets resultat. I denna kategori ingår kassa, banktillgodohavanden, penningmarknadsinstrument, räntebärande värdepapper, aktier och andelar, derivat, repor, värdepapperslån, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk samt övriga finansiella placeringstillgångar, skulder till försäkringstagare och investeringsavtal. Värderingsmetod för finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde specificeras i den värderingshierarki som presenteras i not 17 Finansiella instrument samt i not 18 Hierarki för verkligt värde. Finansiella instrument i nivå 1 värderas till noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder som företaget har tillgång till vid värderingstidpunkten. Samtliga aktier, aktiederivat samt huvuddelen av de räntebärande instrument som handlas av AMF handlas på aktiva finansmarknader. I nivå 2 värderas dagslån, återköpstransaktioner och valutaderivat med en värderingsteknik för analys av diskonterade kassaflöden allmänt använd av marknadsaktörer. Certifikat, vissa

obligationer samt investerade säkerheter för värdepapperslån värderas baserat på noteringar hos mäklare där liknande kontrakt handlas på en aktiv marknad och kurserna speglar faktiska transaktioner på jämförbara instrument. I nivå 3 värderas obligationer och räntebärande värdepapper utifrån en avkastningskurva för den tillämpliga löptiden med olika påslag beroende på värdepapprets kreditvärdighet. Aktier och andelar värderas utifrån en kassaflödesmodell. Poster som rör förändring av tillgångarnas värde avseende investeringsavtal redovisas i Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder.

2.9.2.1. Aktier

Aktier värderas till anskaffningsvärde då de första gången redovisas i balansräkningen. Anskaffningsvärdet motsvarar det verkliga värdet av den ersättning som lämnats exklusive transaktionskostnader. Efter det att en aktie tagits upp i redovisningen första gången sker värdering till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder.

2.9.2.2. Räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper värderas till anskaffningsvärde då de första gången redovisas i balansräkningen. Anskaffningsvärdet motsvarar det verkliga värdet av den ersättning som lämnats exklusive transaktionskostnader. Efter det att ett räntebärande värdepapper tagits upp i redovisningen första gången sker värdering till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder.

2.9.2.3. Derivat

För att hantera finansiella risker använder AMF huvudsakligen valutaterminer, aktie- och räntederivat. Derivat tas upp i redovisningen på affärsdagen till verkligt värde, vilket också utgör anskaffningsvärdet. Samtliga derivat omvärderas sedan löpande till

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

verkligt värde och värdeförändringen redovisas som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder. Samtliga derivat redovisas brutto i balansräkningen. Derivat med positiva verkliga värden redovisas som Placeringsstillgångar medan derivat med negativa verkliga värden redovisas som Derivat under Andra skulder.

2.9.2.4. Återköpstransaktioner (repor) och värdepapperslån

Repor är transaktioner som inte kvalificerar för borttagning från balansräkningen därför att AMF inte har överfört all risk och avkastning till motparten. I de fall AMF ingår avtal om placeringsrepas inte värdepappret upp i balansräkningen då det endast kan finnas en part som innehar risk och avkastning. Handel förekommer med både finansierings- och placeringsrepor avseende obligationer. Vid finansieringsrepor säljer AMF obligationer, samtidigt som motparten förbinder sig att sälja tillbaka obligationerna på en förutbestämd dag till ett förutbestämt pris. Finansieringsrepor är ett sätt att låna pengar mot säkerhet. Obligationer som säljs i en finansieringsrepa ligger kvar i redovisningen under posten Obligationer och andra räntebärande värdepapper och värderas till verkligt värde. Värdet av överenskommen köpeskilling redovisas som skuld under posten Övriga skulder och värderas till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder. Vid placeringsrepor köper AMF obligationer samtidigt som motparten förbinder sig att köpa tillbaka obligationerna på en förutbestämd dag till ett förutbestämt pris. Placeringsrepor är ett sätt att låna ut pengar mot säkerhet. Obligationer som köps i en placeringsrepa redovisas inte i balansräkningen. Överenskommen köpeskilling redovisas som fordran under posten Övriga finansiella placeringsstillgångar och värderas till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder. Värdepapperslån innebär att värdepapper (aktier och räntebärande värdepapper) lånas ut mot ersättning och mot erhållande av säker-

het. Ersättningen periodiseras över löptiden och redovisas som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder. Värdepapper som lånats ut redovisas även därefter i balansräkningen till verkligt värde, eftersom detta är en transaktion där AMF inte har överfört all risk och avkastning till motparten. Om säkerhet erhålls i form av likvida medel placeras dessa i räntebärande värdepapper och redovisas till verkligt värde i balansräkningen under Övriga finansiella placeringsstillgångar samtidigt som skulden redovisas under Övriga skulder värderat till verkligt värde. Värdet av de värdepapper som lånats ut mot kontantsäkerhet anges under Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder. Om den erhållna säkerheten är värdepapper redovisas den inte i balansräkningen utan anges separat under Övriga ställda panter och Jämförliga säkerheter. Där anges även värdet av de värdepapper som lånats ut mot värdepapperssäkerhet.

2.9.2.5. Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Dessa tillgångar består av försäkringstagarnas investeringar i investeringsavtal och redovisas på en egen rad i balansräkningen. Investeringar till förmån för försäkringstagare som själva bär placeringsrisken för investeringen redovisas till verkligt värde. Investeringsavtalstillgångarna värderas till senaste NAV-kurs. Försäkringstagarnas insättningar investeras i fonder valda av försäkringstagaren, och ett åtagande gentemot försäkringstagarna redovisas som skuld. Skuldens storlek står i direkt förhållande till fondernas värdeutveckling och summan av premier som betalas in, uttagna skatter och avgifter samt utbetalningar som gjorts. Se 2.12.3.2. Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka livförsäkringstagaren bär risk.

2.9.3. Lån och fordringar

Lån och fordringar är finansiella tillgångar med fasta betalningar eller med betalningar som går att fastställa till belopp och som inte är noterade. Värdering görs till upplupet anskaffningsvärde.

Bolagets fordringar har endera rörlig ränta eller kort förväntad löptid, och värderas därför till nominellt belopp utan diskontering. I denna kategori ingår kundfordringar, ej likviderade värdepappersaffärer och övriga fordringar.

2.9.4. Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

I denna kategori redovisas räntebärande och ej räntebärande finansiella skulder som inte är derivat. Värdering görs till upplupet anskaffningsvärde. De finansiella skulder i denna kategori som har kort förväntad löptid värderas till anskaffningsvärde utan diskontering. I kategorin ingår ej likviderade värdepappersaffärer, leverantörsskulder och övriga skulder.

2.10. Materiella tillgångar

2.10.1. Inventarier

De materiella tillgångarna redovisas till anskaffningsvärde och skrivs av enligt plan över nyttjandeperioden. Avskrivningstiden för de materiella anläggningstillgångarna är mellan tre och fem år. Nedskrivningsprovning sker vid indikation på värdenedgång. Nedskrivning sker om det bokförda värdet överstiger tillgångens beräknade återvinningsvärde.

2.10.2. Rörelsefastigheter

AMF redovisar den fastighet som används i den egna verksamheten som rörelsefastighet. Rörelsefastigheten redovisas enligt IAS 16 till anskaffningsvärde vid första redovisningstillfället. Det antagna anskaffningsvärdet motsvarar verkligt värde vid ingången av räkenskapsår 2011. AMF tillämpar omvärderingsmetoden, vilket innebär att när rörelsefastighetens verkliga värde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, ska tillgången redovisas till omvärderat belopp. Rörelsefastigheten ingår i den externa omvärdering som AMF låter genomföra för hela fastighetsbeståndet varför det verkliga värdet fastställs årligen. Omvärderingsbeloppet utgörs av skillnaden mellan rörelsefastighetens bokförda värde efter årets

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

avskrivningar och det fastställda verkliga värdet. Omvärderingsbeloppet redovisas mot övrigt totalresultat i de fall värdet är positivt. Värdet redovisas på separat rad i eget kapital under benämningen Omvärderingsreserv. Löpande utgifter aktiveras om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna som är förknippade med tillgången kommer att komma till del och att anskaffningskostnaden kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. I annat fall kostnadsförs utgiften och redovisas i årets resultat. Avskrivning sker enligt komponentmetoden vilket innebär att rörelsefastigheten delas in i komponenter med olika nyttjandeperioder. Mark bedöms ha obegränsad nyttjandeperiod varför ingen avskrivning görs för denna komponent. Övriga komponenter (stomme, stomkompletteringar, väggar, installationer, yttre och inre ytsikt) bedöms ha en nyttjandeperiod på 25 år. Nedskrivningar görs efter behov enligt IAS 36. Avskrivningar och nedskrivningar redovisas i årets resultat. I det fall tidigare nedskrivningar är gjorda redovisas positiva omvärderingar mot årets resultat och överskjutande belopp redovisas mot övrigt totalresultat. Om omvärderingsbeloppet är negativt redovisas detta i första hand mot eventuell Omvärderingsreserv i eget kapital och överskjutande belopp redovisas i resultaträkningen. Skillnaden mellan avskrivningen baserat på det omvärderade värdet och avskrivning enligt ursprungligt anskaffningsvärde överförs från omvärderingsreserven till balanserade vinstmedel.

2.11. Likvida medel

Likvida medel avser banktillgodohavanden och redovisas till verkligt värde. Ränta på likvida medel redovisas i den takt den intjänas som Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder i årets resultat.

2.12. Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal

2.12.1. Definitioner försäkringsavtal och investeringsavtal

Begreppet försäkringsavtal definieras i IFRS 4. Avtal som medför betydande försäkringsrisk för den försäkrade och därmed uppfyller definitionen av försäkringsavtal ska redovisas enligt IFRS 4. Avtal som inte uppfyller definitionen ska redovisas som finansiella kontrakt enligt IAS 39 alternativt som serviceavtal enligt IAS 18. AMFs bestånd av traditionella försäkringar med därtill hörande tilläggsförsäkringar i form av riskprodukter är avtal i vilka AMF åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att kompensera försäkringstagaren eller annan förmånstagare om en förutbestämd försäkrad händelse inträffar. Dessa produkter redovisas som försäkringsavtal och redovisas enligt IFRS 4. AMFs bestånd av fondförsäkringar klassificeras som finansiella avtal (investeringsavtal) då de inte överför någon betydande försäkringsrisk från innehavaren till AMF och redovisas i enlighet med IAS 39. Investeringsavtal är finansiella förbindelser vars verkliga värde är beroende av de underliggande finansiella tillgångarnas verkliga värde. De underliggande tillgångarna och tillhörande skulder värderas till verkligt värde via resultatet. Det verkliga värdet på de finansiella skulderna fastställs med hjälp av de aktuella värden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångarna till vilka de finansiella skulderna är länkade på balansdagen. Belopp som erhållits från och betalas till innehavare av investeringsavtalen redovisas över balansräkningen som insättning eller uttag. Avgifter som debiteras för förvaltning av investeringsavtal intäktsförs som Intäkter från investeringsavtal. Se vidare stycke 2.9 Finansiella tillgångar och skulder.

2.12.2. Redovisning av preliminärt fördelat överskott (Diskretionära delar i försäkringsavtal)

Huvuddelen av försäkringsavtalen innehåller en diskretionär del, så kallad återbäring, som innebär att den försäkrade kan erhålla

ytterligare ersättning om det uppstår ett överskott i försäkringsrörelsen. Detta överskott består dels av pensionstillägg för förmånsbestämd försäkring och dels av preliminärt fördelat återbäring för avgiftsbestämd försäkring, inklusive Definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO (se Livförsäkringsavsättning nedan). Fördelning av överskott är reglerat i bolagets konsolideringspolicy i de försäkringstekniska riktlinjerna. Överskottet tilldelas efter beslut av årsstämman och i enlighet med bolagsordning och de regelverk som är fastställda av styrelsen. Då överskottet är preliminärt fördelat och ej garanterat, betraktas detta som riskkapital och ingår i moderbolagets egna kapital som en del av konsolideringsfonden. Bolaget har valt att använda den valmöjlighet som IFRS ger att redovisa det som en separat post inom eget kapital. Överskottet tilldelas den försäkrade i samband med utbetalning, flytt eller garantiförstärkning och redovisas direkt mot eget kapital.

2.12.3. Försäkringstekniska avsättningar

2.12.3.1. Livförsäkringsavsättning

De försäkringstekniska avsättningarna utgörs av livförsäkringsavsättning och avsättning för oreglerade skador. Då samtliga åtaganden är i svensk valuta är de försäkringstekniska avsättningarna upptagna i svenska kronor. Livförsäkringsavsättningarna motsvarar det förväntade kapitalvärdet av bolagets garanterade förpliktelser. Kapitalvärdet beräknas med beaktande av antaganden om framtida ränta, dödlighet och andra riskmått, driftskostnader och skatter. Bolaget har tillämpat ett ränteantagande i enlighet med Finansinspektionens gällande föreskrift (FFFS 2013:23). Livslängdsantagandet bygger dels på bolagets egna erfarenheter och dels på försäkringsbranschens samlade erfarenhet i form av branschgemensamma analyser. Generationsanpassad modell tillämpas från och med bokslutet 2008-12-31. Driftskostnadsantagandet utgörs av ett antagande om kostnad som är proportionell mot de försäkringstekniska avsättningarna. I livförsäkringsavsättningen ingår endast garanterade åtaganden

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

och därmed ingår ej värdet av beslutade pensionstillägg eller preliminärt fördelat återbäring. I livförsäkringsavsättningen ingår inte heller AMFs beräknade åtagande för personer som är under 60 år avseende pensionsbelopp enligt Definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO. För dessa personer kan tilldelning av garanterat pensionsbelopp och livförsäkringsavsättning ske den månad då 60 års ålder uppnås och tilldelas efter styrelsebeslut. Skuldtillläcklighetstest är tillämpat på den del av portföljen som avser traditionell försäkring.

2.12.3.2. Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka livförsäkringstagaren bär risk

Avsättning för investeringsavtal redovisas under Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagare bär risk. Dessa försäkringstekniska avsättningar motsvaras av värdet av försäkringstagarnas fondandelar inklusive medel i svenska kronor som ej är placerat i andelar.

2.12.3.3. Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för investeringsavtal redovisas under Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagare bär risk. Dessa försäkringstekniska avsättningar motsvaras av värdet av försäkringstagarnas fondandelar inklusive medel i svenska kronor som ej är placerat i andelar.

2.13. Avsättning för andra risker och kostnader

2.13.1. Avsättning för pensioner

AMF har både förmåns- och avgiftsbestämda planer. En avgiftsbestämd plan är en pensionsplan för ersättning efter avslutad anställning enligt vilken ett företag betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon legal eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Följaktligen redovisas ingen pensionsskuld för en avgiftsbestämd plan. För den förmånsbestämda delen av FTP-planen, vilken enligt IAS 19 klassificeras som en plan som omfattar flera arbetsgivare (så kallad multiem-

ployer plan), beräknas kostnaden för förpliktelsen enligt Projected Unit Credit Method, där en aktuariell beräkning görs årligen.

Metoden innebär i korthet en mer linjär kostnadsfördelning mellan tiden för anslutning till planen och pensionsåldern. Förpliktelsen värderas till nuvärdet av de förväntade framtida utbetalningarna. De aktuariella långsiktiga antagandena som ligger till grund för beräkningarna fastställs årligen i anslutning till balansdagen.

Antaganden görs bland annat om diskonteringsränta, inflation och löneökning. Den räntesats som ska användas för att diskontera förpliktelsen ska enligt IAS 19 fastställas baserat på marknadsmässig avkastning på förstklassiga företagsobligationer. I avsaknad av en fungerande marknad för detta i Sverige används statsobligationer eller bostadsobligationer istället. Diskonteringsräntan fastställs således utifrån räntorna för statsobligationer eller bostadsobligationer med hänsyn tagen till beräknad återstående löptid för respektive åtagande. AMF har valt att använda bostadsobligationer som grund för diskontering. Avkastning på förvaltningstillgångar beräknas baserat på samma diskonteringsränta som används vid beräkning av förpliktelsen och redovisas som en räntekostnad/intäkt i årets resultat. Skillnaden mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångarna och den beräknade avkastningen redovisas i övrigt totalresultat. Övriga antaganden baseras på förväntad utveckling under förpliktelsens löptid. Förändringar i aktuariella antaganden och erfarenhetsbaserade justeringar av förpliktelsen och av det verkliga värdet på förvaltningstillgångar ger upphov till aktuariella vinster eller förluster. Dessa vinster eller förluster redovisas omedelbart i övrigt totalresultat. Avsättningar för förmånsbestämda pensioner i AMF, vilka motsvarar förpliktelsens nuvärde på balansdagen med avdrag för verkligt värde av tillhörande förvaltningstillgångar, redovisas i balansräkningen under posten Avsättningar för pensioner. I koncernens resultat utgörs kostnaden för de förmånsbestämda pensionerna av summan av kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period samt ränta på förpliktelsen. Kostnaden redovisas under posten Driftkostnader i resultaträkningen. Löneskatt har beaktats

i justeringar för förmånsbestämda pensionsplaner i balans- och resultaträkningen. Kostnader för premiebestämda pensionsplaner inklusive löneskatt redovisas direkt i resultaträkningen. Koncernens övriga totalresultat utgörs av aktuariella vinster och förluster samt skillnad mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångarna och den beräknade avkastningen. Se även not 38, Pension.

2.14. Redovisning av intäkter

2.14.1. Premier

För premiebetalningar tillämpas kontantprincipen. Kontantprincipen innebär att inbetalda premier intäktsförs när de inkommer oavsett vilken period de avser. Förskottsbetalda premier inkluderas där gällande avtal finns. Premierna redovisas som en intäkt i årets resultat men ingår samtidigt som en ökning vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

2.14.2. Intäkter från investeringsavtal

Avgiftsuttaget för investeringsavtallstillgångar beräknas på försäkringstagarnas tillgodohavande. Avgifter som debiteras för förvaltning av investeringsavtal intäktsförs. Dessa tjänster tillhandahålls under avtalens löptid.

2.14.3. Nettoresultat av förvaltrade tillgångar och skulder

Nettoresultat av förvaltrade tillgångar och skulder består av värdeförändringar samt realiserade vinster och förluster avseende fastigheter, nettoresultat av aktier och andelar, nettoresultat av räntebärande tillgångar och skulder, nettoresultat av investeringsavtallstillgångar samt nettoresultat av derivat. Nettoresultat av aktier och andelar består av utdelningsintäkter samt realiserad och orealiserad värdeförändring på aktier och andelar. Nettoresultat av räntebärande tillgångar och skulder består av ränteintäkter på bankmedel, räntebärande värdepapper, värdepapperslån och repor samt orealiserad och realiserad värdeförändring på dessa. Nettoresultat av aktierelaterade derivat består av realiserad och orealiserad värdeförändring på optioner och valutaderivat

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

avsedda att valutasäkra aktier och andelar. Avkastning på ränterelaterade derivat består av realiserad och orealiserad värdeförändring på ränteterminer samt valutaderivat avsedda att valutasäkra räntebärande tillgångar. Ränteintäkter inkluderar periodiserade belopp av eventuella rabatter, premier och andra skillnader mellan det ursprungliga värdet av fordran och det belopp som erhålls vid förfall. Ränteintäkter redovisas i takt med att de intjänas. Beräkningen sker på basis av underliggande tillgångs avkastning enligt effektivräntemetoden. Utdelningsintäkt redovisas när rätten att erhålla betalning fastställts.

2.14.4. Provisionsintäkter fondförvaltning

Provisionsintäkter avser avgifter för fondförvaltning (volymbase-erade fondrabatter, även kallad kickback). Intäkten redovisas i den period som tjänsten utförs.

2.15. Redovisning av kostnader

2.15.1. Försäkringsersättning

All utbetalning till kund avser försäkringsersättning i samband med försäkringsfall. Utbetalning till kund sker huvudsakligen via en traditionell försäkring i samband med pension eller dödsfall. Utbetalningarna utgörs av garanterade pensionsbelopp och eventuell tilldelad återbäring. Utbetalning av garanterade belopp redovisas som Försäkringsersättning i resultaträkningen medan utbetalning av tilldelad återbäring redovisas direkt mot preliminärt fördelat kapital inom eget kapital.

2.15.2. Förändring i livförsäkringsavsättning

Förändring i avsättningen speglas av faktiska händelser under perioden i form av premieinbetalningar, garantiförstärkning, utbetalningar i samband med försäkringsfall, återköp, flytt samt överföringar mellan försäkringsgrenar. Under perioden belastas också avsättningen med uttagna avgifter och tillförd ränta och arvsvinster. Utöver detta påverkas avsättningen av justerade antaganden om framtida ränta, dödlighet och driftskostnad.

Förändringen i livförsäkringsavsättningen redovisas i årets resultat förutom den del som avser garantiförstärkning, vilken redovisas direkt mot eget kapital.

2.15.3 Driftskostnader

Med begreppet driftskostnader avses summan av de kostnader som AMF har för administration och anskaffning, kapitalförvaltning och skadereglering. Dessa kostnader redovisas under tre separata rubriker i koncernens resultaträkning och i särskild not till resultaträkningen. Posten Driftskostnader i resultaträkningen motsvarar kostnader för administration och anskaffning. Med administration menas de kostnader AMF har för att löpande administrera sina försäkringsavtal samt kostnader för stabsfunktioner, exempelvis ekonomi och juridik. Med anskaffningskostnad menas de kostnader koncernen ådrar sig i syfte att inskaffa och administrera nya försäkringsavtal. AMF aktiverar inte anskaffningskostnader. Driftskostnader för kapitalförvaltning redovisas tillsammans med transaktionskostnader för värdepappershandel i posten Kapitalförvaltningskostnader. Driftskostnader för kapitalförvaltning består av direkta kostnader såsom löner, information, systemkostnader och depåavgifter samt indirekta kostnader såsom andel av hyra och fördelade kostnader för koncernövergripande stabsfunktioner. Transaktionskostnader utgörs huvudsakligen av courtage och avgifter för terminer. Med skadereglering avses koncernens kostnader för utbetalning av pensioner. Dessa redovisas tillsammans med utbetalda pensionsmedel och återköp under rubriken Utbetalda försäkringsersättningar. Skaderegleringskostnaderna inkluderar även ett pålägg för täckande av koncernövergripande kostnader avseende staber och VD. I not 11 Driftskostnader redovisas bolagets samlade driftskostnader indelade efter funktion och kostnadsslag.

2.15.3.1. Pensionskostnad

AMF har både förmåns- och avgiftsbestämda planer, se även 2.13.1. Avsättning för pensioner. Avgifter till dessa planer samt beräkning

av pensionskostnaden i koncernen enligt IAS 19 redovisas som en driftskostnad i resultatet. Kostnaden för de förmånsbestämda pensionerna består av summan av kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period samt ränta på förpliktelsen.

2.15.3.2. Avgångsvederlag

Ersättningar vid uppsägning utgår när en anställd anställning sagts upp före normal pensionstidpunkt eller då en anställd accepterar frivillig avgång från anställning i utbyte mot sådana ersättningar. Koncernen redovisar avgångsvederlag när den bevisligen är förpliktad endera att säga upp anställda enligt en detaljerad formell plan utan möjlighet till återkallande, eller att lämna ersättningar vid uppsägning som resultat av ett erbjudande som gjorts för att uppmuntra frivillig avgång från anställning.

2.15.3.3. Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

2.15.4. Skatt

I årets skattekostnad ingår avkastningsskatt, kupongskatt och inkomstskatt. Skattekostnaden består huvudsakligen av avkastningsskatt som baseras på standardberäkning av avkastningen på nettotillgångarna som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Kupongskatt erläggs på viss kapitalavkastning från utlandet. Den kupongskatt som erläggs redovisas som en fordran i balansräkningen eftersom denna skatt upp till en viss nivå är avräkningsbar från avkastningsskatten med ett års fördröjning. Inkomster i form av volymbaserade fondrabatter, så kallad kickback, tas upp till beskattning inom den avkastningsbeskattade verksamheten. Den inkomstskatt som uppkommer i koncernen utgör en mycket liten del av koncernens totala skattekostnad. Premiebefrielseförsäkringen är inte att betrakta som pensionsförsäkring och faller därför inom ramen för inkomstskatt enligt inkomstskattelagen (IL). Inkomstskatt förekommer även i dotterbolag som bedriver fond-

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

förvaltning samt fastighetsförvaltning. Uppskjuten skatt redovisas inom dotterbolag som inkomstbeskattas samt på koncernjusteringar avseende dessa bolag. AMF redovisar uppskjuten skatt på skillnader mellan bokfört värde och skattemässigt värde på fastigheter samt skattemässiga underskottsavdrag. Skattesatsen är 22 procent.

2.16. Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod, det vill säga den utgår från resultat före skatt justerat för icke likviditetspåverkande poster samt förändringar i balansräkningen som haft kassaflödespåverkan. Resultat före skatt motsvarar livförsäkringsrörelsens tekniska resultat enligt resultaträkningen. Med likvida medel avses banktillgodohavanden, se definition under rubriken 2.11 Likvida medel. Kassaflödet är uppdelat i tre sektorer:

Löpande verksamhet

Består av flöden från den huvudsakliga verksamheten: premieinbetalningar och utbetalda försäkringsersättningar samt kapitalförvaltning och driftskostnader.

Investeringsverksamhet

Förklarar de kassaflöden som uppkommer på grund av förvärv eller avyttringar av immateriella och materiella tillgångar exklusive förvaltningsfastigheter.

Finansieringsverksamhet

Upplyser normalt om förändringar i upptagna lån samt utdelningar. Sådana transaktioner förekommer inte inom AMF.

3. Redovisningsprinciper i moderbolaget

Den finansiella rapporteringen för moderbolaget följer Lag om årsredovisning i Försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2008:26 samt Rådet för finansiell rap-

portering, rekommendation RFR 2. RFR 2 innebär att standarder och uttalanden utgivna av IASB samt IFRIC så som de godkännts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU ska tillämpas, men där svenska lagbestämmelser omöjliggör detta, skiljer sig rapporteringen avseende juridisk person och koncern åt. Om RFR 2 är av avvikande mening från FFFS så gäller de senare. Då koncernen tillämpar IFRS-standarder såsom de är antagna av EU kommer redovisningsprinciperna i moderföretaget till vissa delar att skilja sig från de redovisningsprinciper som tillämpas i koncernen. Nedan anges de skillnader som är väsentliga för moderföretaget.

3.1. Aktier och andelar i koncernföretag, joint ventures samt intresseföretag

Aktier och andelar i koncernföretag, joint ventures samt intresseföretag värderas enligt anskaffningsvärdemetoden. Inför varje balansdag görs en bedömning om det föreligger en indikation på att en tillgång kan ha minskat i värde. Om så är fallet beräknas tillgångens återvinningsvärde. När det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet skrivs tillgången ned om AMF bedömer att värdenedgången är bestående.

3.2. Byggnader och mark

I moderbolaget redovisas samtliga fastigheter i posten Byggnader och mark till skillnad mot koncernen där fastigheten som används i den egna verksamheten klassificeras som rörelsefastighet.

3.3. Rabatt på förvaltningsavgift

AMF får från AMF Fonder AB en volymbaserad fondrabatt på AMFs fondinnehav. Den redovisas på raden Övriga tekniska intäkter och hänförs till fondförsäkringsgrenen i AMF. AMF erhåller även en fondrabatt på innehavet i traditionell försäkring vilken i moderbolaget redovisas som Kapitalavkastning. Erhållna utdelningar.

3.4. Redovisning av finansiella instrument

I moderbolaget används Finansinspektionens uppställningsformer för de finansiella rapporterna, till skillnad mot koncernen där uppställningen gjorts enligt IFRS-regler. Värdeförändringar och realiserade vinster i moderbolaget presenteras separat med omklassificering. Detta innebär att omvärdering redovisas som orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar och vid försäljning redovisas hela ackumulerade värdeförändringen som kapitalavkastning intäkter samtidigt som det tidigare orealiserade resultatet reverseras. Realisationsvinster respektive förluster definieras som skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För obligationer och andra räntebärande placeringar definieras realisationsresultatet som skillnaden mellan försäljningspris och upplupet anskaffningsvärde. Det finns inga skillnader i värderingsprinciper mellan moderbolaget och koncernen.

3.5. Pensioner

I moderbolaget tillämpas annan redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än vad som anges i IAS 19 eftersom RFR 2 anger att reglerna i IAS 19 avseende förmånsbestämda pensionsplaner inte behöver tillämpas i juridisk person. Till skillnad mot koncernen som redovisar pensionsförpliktelse för samtliga förmånsbestämda planer redovisas i moderbolaget den del som avser personer som har möjlighet att gå i pension vid 62 års ålder. Pensionskostnaderna redovisas som driftskostnader i moderbolagets resultaträkning och en avsättning återfinns under Avsättning för pensioner i moderbolagets balansräkning.

Not 2. Premieinkomst efter avgiven återförsäkring

Uppgifterna avser både koncernen och moderbolaget

Mkr	2015	Tjänstepension			Övrig försäkring
	Total	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Tjänsteanknuten premie-befrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring
Inbetalda premier ¹⁾	16 236	–	16 158	8	70
varav flytt från andra försäkringsbolag	137	–	137	0	0
Avgiven återförsäkring	7	–	–1	8	0
Total	16 243	0	16 157	16	70

Mkr	2014	Tjänstepension			Övrig försäkring
	Total	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Tjänsteanknuten premie-befrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring
Inbetalda premier ¹⁾	14 643	–	14 379	10	254
varav flytt från andra försäkringsbolag	578	–	564	0	14
Avgiven återförsäkring	–10	–	–1	–8	–1
Total	14 633	0	14 378	2	253

Premieinkomsten för 2015 avseende traditionell försäkring uppgick till 16,2 (14,6) miljarder kronor. Av inbetald premie utgör 16,1 (14,4) miljarder kronor periodiska premier och 0,1 (0,3) miljarder kronor engångspremier.

Under 2015 har återbetalning gjorts av återförsäkrade premiebefrielsesreserver vilka har gett en positiv resultatpåverkan.

I balansräkningen har inbetalningar till investeringsavtal bokförts uppgående till 3,1 (3,1) miljarder kronor.

¹⁾ Upplysningar om närstående, se not 39 Närstående.

Not 3. Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
FÖRVALTNINGSFASTIGHETER				
Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark				
Värdeförändringar samt vinst vid försäljning	4395	872	1816	300
Summa förvaltningsfastigheter	4395	872	1816	300
TILLGÅNGAR OCH SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN				
Tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället				
Nettoresultat aktier och andelar	14693	32912	13704	32231
Nettoresultat räntebärande tillgångar och skulder	5552	12355	5882	12609
Nettoresultat investeringsavtalsstillgångar	3267	5894	3267	5894
Tillgångar och skulder innehavda för handel				
Nettoresultat aktierelaterade derivat	-1814	-1031	-1814	-1031
Nettoresultat ränterelaterade derivat	-4094	1246	-4094	1246
Nettoresultat valutarelaterade derivat	1269	-1272	1269	-1272
Summa tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	18874	50104	18214	49 677
Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder	23268	50976	20030	49 977

Not 4. Kapitalförvaltningskostnader

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Driftskostnader i kapitalförvaltningsrörelsen	-121	-139	-121	-139
Transaktionskostnader	-177	-151	-177	-151
Summa kapitalförvaltningskostnader	-298	-290	-298	-290

Not 5. Hyresintäkter

AMFs kontraktspportfölj per årsskiftet förfaller enligt nedan:

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Förfall:				
Inom 1 år	366	270	153	167
Mellan år 2 och 5	1375	1318	532	477
Senare än 5 år	559	360	383	183
Tillsvidarekontrakt lokaler, bostäder, garage/parkering	45	36	26	17
Summa kontrakterad årshyra	2345	1984	1094	844

Belopp avser kontrakterad årshyra som ömsesidigt kan sägas upp inom ovanstående respektive tidsintervall.

Kontraktens löptid är mestadels 3 - 5 år och med en uppsägningstid om nio månader.

Not 6. Kapitalavkastning, intäkter

Mkr	Moderbolaget	
	2015	2014
Hyresintäkter fastigheter	781	984
Resultatandel i handelsbolag och kommanditbolag ¹⁾	481	222
Erhållna utdelningar	4947	4740
Ränteintäkter		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3692	4637
Övriga ränteintäkter	733	443
	4425	5080
Valutakursvinster, netto	5166	9768
Realisationsvinster, netto		
Byggnader och mark	-	79
Aktier och andelar	6925	24151
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1932	3131
	8857	27361
Summa kapitalavkastning, intäkter	24657	48155

¹⁾ Avser resultatandel i Mood Stockholm KB, Oxhammaren 15 KB, Förvaltningsbolaget Marievik HB, Fastighetsbolaget Pukan HB, City Cronan Fastighets KB och Sundbyberg 2:78 HB.

Not 7. Kapitalavkastning, kostnader

Mkr	Moderbolaget	
	2015	2014
Direkta kostnader fastigheter	-308	-309
Räntekostnader		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-877	-243
Övriga finansiella placeringstillgångar	-39	-44
	-916	-287
Valutakursförlust, netto	0	0
Realisationsförluster, netto		
Förvaltningsfastigheter	-	-
Aktier och andelar	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-
	0	0
Kapitalförvaltningskostnader		
Driftskostnader i finansrörelsen	-121	-139
Bank och transaktionskostnader	-177	-151
	-298	-290
Summa kapitalavkastning, kostnader	-1522	-886

Not 8. Värdeförändring på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Mkr	Moderbolaget	
	2015	2014
Orealiserade vinster och förluster		
Orealiserade vinster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	11990	6986
Orealiserade förluster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-9550	-1090
Summa	2440	5896
Realiserade vinster och förluster		
Realiserade vinster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	842	3
Realiserade förluster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-7	-3
Summa	835	0

Not 9. Värdeförändring på övriga placeringstillgångar

Mkr	Moderbolaget	
	2015	2014
Orealiserade vinster på placeringstillgångar		
Byggnader och mark	1816	221
Aktier och andelar	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	66	6159
Summa	1882	6380
Orealiserade förluster på placeringstillgångar		
Byggnader och mark	-	-
Aktier och andelar	-3290	-8959
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-4310	-
Summa	-7600	-8959

Not 10. Utbetalda försäkringsersättningar

Uppgifterna avser både koncernen och moderbolaget

Mkr	2015	Tjänstepension			Övrig försäkring
	Total	Förmåns- bestämd	Avgifts- bestämd	Tjänsteanknuten premiebefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring
Utbetalda ersättningar	-9 563	-1 115	-8 284	-1	-163
varav externa flyttar	-1 881	-	-1 835	-	-46
Återköp	0	-	0	-	0
Driftkostnader för skadereglering	-36	-5	-30	-	-1
	-9 599	-1 120	-8 314	-1	-164

Mkr	2014	Tjänstepension			Övrig försäkring
	Total	Förmåns- bestämd	Avgifts- bestämd	Tjänsteanknuten premiebefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring
Utbetalda ersättningar	-7 875	-1 248	-6 498	0	-129
varav externa flyttar	-653	-	-631	-	-22
Återköp	-7	-	-7	-	0
Driftkostnader för skadereglering	-32	-5	-26	-	-1
	-7 914	-1 253	-6 531	0	-130

Försäkringsersättningar

Traditionell försäkring

Under året betalades 9,6 (7,9) miljarder kronor ut till de försäkrade som avser garanterade pensionsbelopp.

Avtal för vilka placeringstagaren bär placeringsrisken

Från investeringsavtal sker det utbetalningar direkt från avtalen. För vissa produkter sker det även en successiv överföring av kapital till en traditionell försäkring med start drygt fem år före pensionsåldern.

Även i samband med dödsfall sker vanligen en överföring av kapitalet till en traditionell försäkring inför utbetalning till efterlevande.

Utbetalda pensionsbelopp genom tilldelning av återbäring

Mkr		
Uppgifterna gäller både koncernen och moderbolaget	2015	2014
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring genom pensionstillägg/individuell återbäring	-9 536	-7 839
varav Tjänstepension förmånsbestämd	-717	-833
Tjänstepension avgiftsbestämd	-8 723	-6 942
Övrig försäkring, individuell traditionell försäkring	-96	-64

Utbetalning av tilldelad återbäring redovisas mot eget kapital. Se vidare Förändringar i eget kapital - koncernen sidan 56 och Förändringar i eget kapital - moderbolaget sidan 62.

Not 11. Driftskostnader

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Anskaffningskostnader ¹⁾	-9	-25	-9	-25
Administrationskostnader ²⁾	-681	-665	-566	-561
Summa	-690	-690	-575	-586
Specifikation av övriga driftskostnader				
Skadereglering ²⁾	-36	-32	-36	-32
Kapitalförvaltning	-121	-139	-121	-139
Summa övriga driftskostnader	-157	-171	-157	-171
Bolagets totala driftskostnader ³⁾	-847	-861	-732	-757
<i>varav</i>				
Personalkostnader	-331	-320	-302	-295
Lokalkostnader	-18	-18	-13	-16
Avskrivningar	-60	-62	-46	-50
Marknadsföring, IT med mera	-438	-461	-371	-396
Bolagets totala driftskostnader	-847	-861	-732	-757

¹⁾ Se tillämpade värderings- och redovisningsprinciper, driftskostnader sidan 72.

²⁾ Se not 39 Närstående.

³⁾ Eliminering av interna hyror har skett till ett belopp av 14 (14) miljoner kronor.

⁴⁾ Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsen och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Uppdelning i not görs i delarna revisionsuppdrag, revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget, skatterådgivning och övriga tjänster.

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Ersättning till revisionsföretag ⁴⁾				
<i>Revisionsuppdrag</i>				
Ernst & Young AB	-3,0	-2,8	-1,7	-1,6
Summa revisionsuppdrag	-3,0	-2,8	-1,7	-1,6
<i>Revisionsarvoden utöver revisionsuppdraget</i>				
Ernst & Young AB	-0,6	-0,1	-0,4	-0,1
Summa revisionsarvoden utöver revisionsuppdraget	-0,6	-0,1	-0,4	-0,1
<i>Skatterådgivning</i>				
Ernst & Young AB	-0,1	-0,2	-0,1	-
Summa skatterådgivning	-0,1	-0,2	-0,1	-
<i>Övriga tjänster</i>				
Ernst & Young AB	-1,2	-	-1,0	-
Summa övriga tjänster	-1,2	-	-1,0	-
Summa ersättning till revisionsföretag	-4,9	-3,1	-3,2	-1,7

Not 12. Skatt

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Avkastningsskatt	-780	-917	-780	-917
Kupongskatt	-287	-325	-287	-325
Summa	-1067	-1242	-1067	-1242
Aktuell inkomstskatt	-16	-11	-1	0
Uppskjuten skatt	-277	-83	-	-
Skattekostnad	-1360	-1336	-1068	-1242

Moderbolaget AMF erlägger till största delen avkastningsskatt. Inkomstskatt utgår på en obetydlig del av moderbolagets resultat.

Avkastningsskatten bestäms utifrån en schablonberäknad kapitalavkastning på bolagets nettotillgångar som vid räkenskapsårets ingång förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Den schablonberäknade kapitalavkastningen baseras på den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret som för 2014 var 1,62 (2,01) procent. Skattesatsen är 15 (15) procent. Avkastningsskatten reduceras därefter med avräkningsbar utländsk kupongskatt.

För en del av verksamheten inom koncernen, innefattande aktiebolag inklusive fastighetsägande aktiebolag, fondförvaltning och premiefrielseförsäkring, erläggs inkomstskatt på redovisat resultat.

Uppskjuten skatt är hänförlig till dotterbolag som inkomstbeskattas och avser skillnader mellan bokfört värde och skattemässigt värde på fastigheter samt skattemässiga underskottsavdrag.

Utgående balans avseende uppskjuten skatt uppgår till 514 (231) miljoner kronor.

Not 13. Immateriella tillgångar

Koncernen och moderbolaget	2015			2014		
	Immateriella tillgångar under utveckling	Färdigställd utveckling	Summa	Immateriella tillgångar under utveckling	Färdigställd utveckling	Summa
Anskaffningsvärde vid årets början	-	425	425	-	425	425
Årets investeringar	19	-	19	-	-	0
Årets nedskrivningar	-	-	0	-	-	0
Årets omklassificering	-19	19	0	-	-	0
Anskaffningsvärde vid årets slut	0	444	444	0	425	425
Avskrivningar vid årets början	-	-142	-142	-	-94	-94
Årets avskrivningar	-	-46	-46	-	-48	-48
Årets nedskrivningar	-	-	0	-	-	0
Akkumulerade avskrivningar	0	-188	-188	0	-142	-142
Bokfört värde immateriella tillgångar	0	256	256	0	283	283

De immateriella tillgångarna består av investeringar i en ny IT-plattform åren 2009–2015.

Not 14. Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Verkligt värde				
Ingående balans	35 846	34 959	16 460	16 862
Förvärv	1 517	405	0	0
Investering i befintliga fastigheter	1 409	565	1 055	237
Försäljningar	-776	-860	0	-860
Orealiserad värdeförändring	4 392	777	1 816	221
Utgående balans	42 388	35 846	19 331	16 460
Tillkommer restvärde inventarier (övriga tillgångar)	7	8	2	2

Mkr	Moderbolaget	
	2015	2014
Anskaffningsvärde Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark		
Ingående balans	12 173	12 596
Tillkommande tillgångar	1 055	237
Avgående tillgångar	0	-660
Utgående balans	13 228	12 173

I koncernen är definitionen Förvaltningsfastigheter medan den är Byggnader och mark i moderbolaget. Samtliga fastigheter redovisas som förvaltningsfastigheter förutom Svalan 9 som redovisas som rörelsefastighet i koncernen, se vidare not 25 Materiella tillgångar. I moderbolaget redovisas fastigheten Svalan 9 under Byggnader och mark och ingår i ovanstående balanser för moderbolaget. Notan innehåller inte AMFs del av fastighetsinnehav via joint ventures, se vidare not 16 Aktier och andelar i joint ventures och intresseföretag.

Samtliga förvärvade fastigheter inom AMF-koncernen är tillgångsförvärv, i enlighet med kriterierna för tillgångsförvärv i IFRS 3. Förvärv och försäljningar redovisas ovan till verkligt värde.

Under 2015 har tre fastighetstransaktioner genomförts. Per den 14 januari 2015 förvärvades fastigheten Mentorn 1 där ekonomiskt tillträde var per den 1 januari 2015. Fastigheten, som omfattar kvarteret mellan Kungsbron och Östra Järnvägsgatan i Västra City Stockholm, upptar cirka 17 000 kvm och har övervägande kontor. Byggnaden som stod klar 2009 är miljöcertifierad enligt Breeam. I början av december blev det klart att bolaget förvärvade fastigheten Fatburssjön 10, även kallad

Fatburen, och stärker därigenom sin närvaro på Södermalm. Byggnaden som omfattar ca 46 000 kvm innehåller kontor, restauranger och gym, och är centralt belägen på Södermalm nära Medborgarplatsen. Tillträdet av Fatburen sker per den 1 april 2016.

I mars 2015 skede som planerat frånträdet av fastigheten Marievik 15, belägen i Marievik. En försäljning som blev klar redan i slutet av 2014. Genom försäljningen har JM tagit över projektet att genom en ny detaljplan omvandla den nuvarande kontorsfastigheten till bostäder. Marknadsvärderingen av Marievik 15 per årsbokslutet 2014 om 776 miljoner kronor skedde med beaktande av de villkor och åtaganden som förelåg i samband med försäljningen.

Fastighetsinnehavet värderas till verkligt värde och hänförs till nivå 3 i verkligt värde hierarkin som beskrivs i not 1 Redovisningsprinciper under stycket 2.9 Finansiella tillgångar och skulder samt i not 18 Hierarki för verkligt värde. Det har inte förekommit någon förflyttning av fastigheterna mellan olika värderingsnivåer. Värdet på koncernens fastighetsinnehav har bedömts i enlighet med värderingshandledningen upprättad av MSCI Svenskt Fastighetsindex. Värderingshandledningen baseras på

tillämpning av International Valuation Standard (IVS), och beaktar bästa och maximala användningen av fastigheterna. Marknadsvärderingen genomförs av externa värderingsföretag och vid värdebedömningen tillämpas normalt en kombination av ortsprismetod och avkastningsbaserad metod (kassaflödesmetod). Det innebär att fastigheternas värde baseras på nuvärdet av prognostiserade kassaflöden och restvärde under en kalkylperiod om tio år. Värderarna har som underlag till sitt arbete erhållit information om gällande och nytecknade hyreskontrakt, vakanser, löpande drifts- och underhållskostnader samt planerade investeringar. Materialet har innehållit såväl faktiska utfallssiffror som prognoser för de närmast kommande åren. Förändringar under perioden i de icke observerbara indata som används i värderingarna analyseras vid värderingstillfället av ansvarig för respektive fastighet och av bolagets avdelning för Transaktion & Analys. Fastigheterna har under 2015 marknadsvärderats externt av värderingsföretagen Cushman & Wakefield och Forum Fastighetsekonomi AB.

Fastigheternas åsatta marknadsvärden är känsliga för de bedömningar och antaganden som ligger till grund för kassaflödesanalyserna i den avkastningsbaserade värderingsmetoden. Den enskilt största värdepåverkande faktorn vid värderingen är direktavkastningskravet. En variation av direktavkastningskravet med en halv procent nedåt eller uppåt ger en värdeförändring på 5,7 (4,2) miljarder kronor respektive -4,5 (-3,4) miljarder kronor. Årets positiva värdeförändring förklaras främst av sänkta direktavkastningskrav och höjda marknadshyror.

Not 14. Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark, forts.

Fördelning på fastighetskategori (koncernen) exklusive rörelsefastighet	2015	2014
Kontors- och butiksfastigheter		
Verkligt värde, Mkr	42 388	35 846
Verkligt värde per kvm uthyingsbar yta, Kr/kvm ¹⁾	66 647	54 052
Taxeringsvärde, Mkr	18 889	18 977
Direktavkastning, % ²⁾	3,3	4,1
Ytvakansgrad, %	8,0	11,2

Direktavkastningen ovan avser hela fastighetsbeståndet inklusive projektfastigheter. Direktavkastningen för jämförbart bestånd uppgår till 4,5 procent.

¹⁾ Uthyrningsbar yta exklusive garage.

²⁾ Direktavkastning har beräknats i procent med utgångspunkt i det verkliga värdet vid ingången av räkenskapsåret. Vid beräkningen har sedan tillkommande investeringar respektive fastigheternas innehavstid under året beaktats. Driftnetto är inklusive kostnader för centraladministration. Beräkningen är inklusive rörelsefastighet.

Den direktavkastning som är redovisad i ovanstående tabell kan inte direkt jämföras med de direktavkastningskrav som tillämpats i den kassaflödesbaserade avkastningsvärderingen. Fastighetsinnehavets direktavkastning redovisar driftnettot relaterat till verkligt värde vid ingången av räkenskapsåret med hänsyn tagen till tillkommande investeringar viktade utifrån innehavstid. Driftnettot inkluderar såväl centraladministration som vakanser i projektfastigheter. Effekten av det sistnämnda är den främsta förklaringen till årets nedgång. Denna beräkning sker i enlighet med regelverk för rapportering för livförsäkringsbolag utgivet av Svensk Försäkring.

Vid värderingarna har följande avkastningskrav (%) tillämpats:	2015	2014
Stockholms innerstad	3,80–4,75	4,40 – 5,40
Stockholms ytterstad	5,00–6,10	5,20 – 6,50

Tillämpade direktavkastningskrav i värderingarna avser bedömt direktavkastningskrav vid uppskattning av restvärdet i kassaflödesanalyserna. Bland de mest viktiga antaganden som tillämpats i de externa värderingarna kan nämnas följande:

- Viktat direktavkastningskrav vid restvärdesberäkning: 4,34 (4,80) procent
- Kalkylränta: 5,70-8,00 (6,30-8,60) procent
- Drift- och underhållskostnader: 185-1 370 (200-1 390) kr/kvm
- Strukturell vakans: 0,5-12,0 (0,6-7,6) procent

Det förekommer inga begränsningar i rätten att sälja någon av förvaltningsfastigheterna eller att disponera hyresintäkterna och ersättning vid avyttring, undantaget fastigheten Jakob Mindre 5. I samband med förvärvet av Jakob Mindre 5 skedde en villkorad vidareförsäljning till ALM Equity AB. ALM Equitys övertagande och tillträde är villkorat genomförandet av en ny detaljplan innefattandes omvandling till bostäder. Uppfyllnad av villkor måste ha skett senast den 31 december 2017. Detta innebär att för Jakob Mindre 5 gäller att alla periodiska intäkter och kostnader fram till ett eventuellt frånträde tillfaller AMF, som i sin tur ska förvalta fastigheten på sedvanligt sätt fram till denna tidpunkt. Under 2015 och 2014 genererade samtliga förvaltningsfastigheter hyresintäkter.

Avtalsenliga förpliktelser/investeringsåtaganden

Kontrakterade åtaganden på balansdagen, större än 10 miljoner kronor, som ännu inte redovisats i balansräkningen

Avtalsenliga förpliktelser/investeringsåtaganden (koncernen), Mkr	2015-12-31	2014-12-31
Förvaltningsfastigheter	1 695	193

Angivna åtaganden avser investeringar för genomgripande ombyggnad av befintliga byggnader. Efter balansdagen har tillkommande åtaganden ingåtts uppgående till 59 miljoner kronor.

Not 15. Placeringar i koncernföretag – aktier och andelar

Mkr	Org.nr	Antal aktier	Kapitalandel	Eget kapital	Bokfört värde	Bokfört värde
			%		2015	2014
AMF Fonder AB	556549-2922	20000	100	130	10	10
AMF Fastigheter AB ¹⁾	556552-7420	1000	100	975	986	800
Svalungen AB ¹⁾	556337-2647	1000	100	0	–	–
Pappersssvalan AB ^{1) 2)}	556751-9854	1000	100	961	50	50
Stam Ett AB ²⁾	556722-0651	1000	100	16	–	–
Stam Två Västermalm AB ²⁾	556851-2833	500	100	107	–	–
Stam Tre Ringen AB ²⁾	556851-3047	500	100	79	–	–
Stam Fyra Östermalm AB ²⁾	556851-3005	500	100	112	–	–
Stam Fem Gångaren 11 AB ²⁾	556851-3096	500	100	63	–	–
Stam Sex AB ²⁾	556904-5916	500	100	15	–	–
Stam Sex M 23 AB ³⁾	556661-1835	1000	100	29	–	–
Stam Sex M 23 HB ³⁾	916608-8071	–	99,99	92	–	–
Stam Sju AB ²⁾	556904-5825	500	100	8	–	–
Stam Sju M 26 AB ⁴⁾	556684-0897	1000	100	55	–	–
Stam Nio Atleten 5 AB ²⁾	556639-2113	1000	100	38	–	–
Stam Tio Tobaksmonopolet 6 AB ²⁾	556908-4527	50000	100	81	–	–
Stam Sexton M 25 AB ²⁾	556684-0889	1000	100	45	–	–
Jakob Mindre 5 AB ²⁾	556972-6648	50000	100	0	–	–
Stam Sjutton Mentorn 1 AB ^{2) 5)}	556690-0360	1000	100	14	–	–
Fastighetsbolaget Pukan HB ¹⁾	916400-4492	–	99,99	260	804	825
Förvaltningsbolaget Marievik HB ^{1) 6)}	916503-8010	–	99,99	–25	–24	371
CityCronan Fastighets KB ¹⁾	969690-2155	–	99,99	2171	2774	2625
Oxhammaren 15 KB ¹⁾	969694-8729	–	99,99	750	784	806
Mood Stockholm KB ¹⁾	969712-1680	–	99,99	1606	3372	3453
Sundbyberg 2:78 HB ¹⁾	969740-5232	–	99,99	333	425	426
					9181	9366

Säte för samtliga bolag är Stockholm.

Ägda fastigheters resultat ingår på raden fastigheter i totalavkastningstabellen, se sidan 50.

¹⁾ AMF Fastigheter AB är moderbolag till Pappersssvalan AB och Svalungen AB. Svalungen AB är i sin tur kommanditdelägare i ovanstående HB/KB med en ägarandel om 0,01 procent.

²⁾ Pappersssvalan är moderbolag till Stam Ett AB, Stam Två Västermalm AB, Stam Tre Ringen AB, Stam Fyra Östermalm AB, Stam Fem Gångaren 11 AB, Stam Sex AB, Stam Sju AB, Stam Nio Atleten 5 AB, Stam Tio Tobaksmonopolet 6 AB, Stam Sexton M 25 AB, Jakob Mindre 5 AB och Stam Sjutton Mentorn 1 AB.

³⁾ Stam Sex AB är moderbolag till Stam Sex M 23 AB vilket i sin tur är moderbolag till Stam Sex M 23 HB.

⁴⁾ Stam Sju AB är moderbolag till Stam Sju M 26 AB.

⁵⁾ Förvärvet genomfördes under 2014 med tillträde 1 januari 2015.

⁶⁾ Försäljning av den underliggande fastighetstillgången i Förvaltningsbolaget Marievik HB genomfördes under 2014 med frånträde 1 mars 2015. I moderbolagets anskaffningsvärde för aktierna i Förvaltningsbolaget Marievik HB ingick ett förvärvat övervärde avseende fastigheten i bolaget. I samband med försäljningen av fastigheten realiserades övervärdet i Förvaltningsbolaget Marievik HB och ingår som en del i den resultatandel som tillgodosöks i moderbolaget.

Lån till koncernföretag uppgår till 8 872 (8 086) miljoner kronor, se vidare not 39 Närstående.

Det finns inga betydande begränsningar vad gäller dotterbolagens förmåga att överlåta medel till AMF.

Mkr	Moderbolaget	
	2015	2014
Anskaffningsvärde		
Ingående balans	9 383	9 367
Aktieägartillskott	186	119
Resultatandelar HB/KB	722	222
Avgår förvärvat övervärde ⁶⁾	–241	–
Uttagna medel HB/KB	–852	–325
Utgående balans	9198	9383
Akkumulerade nedskrivningar		
Ingående balans	–17	–17
Årets nedskrivningar	–	–
Årets återförda nedskrivningar	–	–
Utgående balans	–17	–17
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	9181	9 366

Not 16. Aktier och andelar i joint ventures och intresseföretag

Mkr	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier	Kapitalandel	Årets resultatandel i koncernen	Koncernens bokförda värde	Moderbolagets bokförda värde	Lämnade lån ¹⁾
Aktier och andelar i joint venture					2015	2015	2015	2015
Rikshem Intressenter AB	556806-2466	Stockholm	250	50%	943	4 902	2 548	–
Ankkurikadun Kiinteistöt Oy	2651362-1	Helsingfors	3 300 000	33,3%	25	126	101	514
Antilooppi Ky	2701987-9	Helsingfors	–	50%	–24	265	289	1 872
Antilooppi GP Oy	2613745-1	Helsingfors	2 500	50%	–	–	–	–
Antilooppi Management Oy	2613796-1	Helsingfors	2 500	50%	–	–	–	–
Oslo Areal AS	959100063	Oslo	23 000 000	50%	51	1 738	1 687	1 459
Aktier och andelar i intresseföretag								
Ormonde Energy Ltd	4874027	London	100	49%	–	2 945	2 945	–
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE					995	9 976	7 570	3 845

¹⁾ Avser både koncernen och moderbolaget

Nedan följer finansiell information i sammandrag för de största ägda företagen.

Mkr	Rikshem Intressenter AB		Ankkurikadun Kiinteistöt Oy	Antilooppi Ky	Oslo Areal AS	Ormonde Energy Ltd
	2015	2014	2015	2015	2015	2015
Intäkter	2 039	1 691	220	115	399	895
Resultat	1 885	950	73	–47	428	199
Övrigt totalresultat	1	–1	–	–	–	–
Tillgångar	33 684	25 979	6 145	4 416	6 586	4 163
Skulder	23 882	21 385	5 770	3 885	3 711	261
Eget kapital	9 802	4 594	375	531	2 875	3 902

AMF äger 50 procent av aktierna i fastighetskoncernen Rikshem Intressenter AB sedan 2011. Rikshem innehar ränteswapar i syfte att minska de finansiella riskerna. Dessa inkluderas i Rikshems skulder enligt ovan och uppgår till –530 (–608) miljoner kronor per 2015-12-31. Det utestående lån som AMF hade gentemot Rikshem Intressenter AB har under året konverterats till eget kapital. Per 2014-12-31 uppgick lånet till 1 569 miljoner kronor. Under året har Rikshem förvärvat fastigheter uppgående till 3 907 (4 355) miljoner kronor.

AMF ingick ett joint venture tillsammans med finska detaljhandelskoncernen Kesko och det finska livförsäkringsbolaget Illmarinen i juni 2015 avseende Ankkurikadun Kiinteistöt Oy. Ägarandelen i bolaget uppgår till 33,3 procent och avser innehav i handelsfastigheter i Finland. Bolaget innehar ränteswapar som uppgår till –45 miljoner kronor per 2015-12-31.

I september 2015 ingick AMF ett joint venture tillsammans med det finska livförsäkringsbolaget Illmarinen avseende Antilooppi Ky. Ägarandelen i Antilooppi uppgår till 50 procent och avser innehav i kontorsfastigheter i Finland. Bolaget innehar inga externa lån eller ränteswapar. Förvärvet innefattar även Antilooppi GP Oy som är fastighetskoncernens General Partner samt

Antilooppi Management Oy som är koncernens administrativa bolag. AMF redovisar dessa två innehav till anskaffningsvärde både i moderbolaget och koncernen då bolagen inte bedöms vara väsentliga för AMFs finansiella rapportering. AMF har ställt ut ett kreditåtagande till Antilooppi Ky som uppgår till 100 miljoner EUR.

Med tillträde i november 2015 förvärvade AMF 50 procent av det norska fastighetsbolaget Oslo Areal AS från det norska försäkringsbolaget Gjensidige som tidigare ägde hela bolaget. Fastighetsbeståndet består till största delen av kontorsfastigheter. Bolaget innehar inga externa lån eller ränteswapar.

Den 31 december 2015 förvärvades 49 procent av aktierna i Ormonde Energy Ltd. Bolaget investerar i vindkraft i Storbritannien. Förvärven kompletterar AMFs befintliga fastighetsinvesteringar respektive infrastrukturinvesteringar och bidrar till ökad diversifiering i placeringsportföljen. AMF konsoliderar innehaven enligt kapitalandelsmetoden. Bolagen tillämpar International Financial Reporting Standards (IFRS) i sin rapportering till AMF vilket överensstämmer med AMFs redovisningsprinciper. För ytterligare information se not 1 Redovisningsprinciper sidan 65 ff.

AMF mäter och rapporterar ränterisken, som uppstår i de

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Anskaffningsvärde				
Ingående balans	2 297	1 617	886	886
Förvärv	5 115	–	5 115	–
Lämnade kapitaltillskott	1 661	–	1 661	–
Resultatandelar	995	680	–	–
Avgående poster	–	–	–	–
Omräkningsdifferenser	–92	–	–92	–
Utgående balans	9 976	2 297	7 570	886
Ackumulerade nedskrivningar				
Ingående balans	–	–	–	–
Årets nedskrivningar	–	–	–	–
Årets återförda nedskrivningar	–	–	–	–
Utgående balans	0	0	0	0
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	9 976	2 297	7 570	886

ägda bolagens ränteswap-portföljer, i de sammanställningar som framgår i Risker och riskhantering sidan 40 ff vilka även inkluderar risken i fastighetsplaceringarna i dessa fastighetsbestånd.

Ankkurikadun Kiinteistöts möjligheter att överlåta medel till AMF begränsas av villkoren i de externa lånen. I övrigt finns det inga betydande begränsningar vad gäller joint ventures eller intresseföretagets förmåga att överlåta medel till AMF.

Not 17. Finansiella instrument

Mkr	Koncernen		Moderbolaget			
	Bokfört värde	Bokfört värde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde
	2015	2014	2015	2015	2014	2014
FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN.						
Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället						
Andra finansiella placeringstillgångar						
Aktier och andelar	160 618	163 238	160 616	133 655	163 236	131 920
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	187 516	189 054	187 424	177 080	188 962	173 512
Övriga finansiella placeringstillgångar						
Återköpstransaktioner	25 353	20 131	25 353	25 353	20 131	20 131
Investerad säkerhet för värdepapperslån	8 483	14 912	8 483	8 483	14 912	14 912
Investeringsavtalstillgångar	44 434	40 773	44 434	29 270	40 773	27 628
Kassa och bank	8 315	9 910	8 146	8 146	9 777	9 777
Summa tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	434 719	438 018	434 456	381 986	437 791	377 880
Tillgångar innehavda för handel						
Andra finansiella placeringstillgångar						
Derivat, aktierelaterade ¹⁾	–	–	0	0	–	–
Derivat, ränterelaterade ¹⁾	–	–	–	–	–	–
Derivat, valutarelaterade ¹⁾	2 916	770	2 916	–	770	–
Summa tillgångar innehavda för handel	2 916	770	2 916	0	770	0
SUMMA FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	437 635	438 788	437 372	381 986	438 561	377 880
LÅN OCH FORDRINGAR						
Övriga fordringar ²⁾	205	4 667	552	552	4 913	4 913
SUMMA LÅN OCH FORDRINGAR	205	4 667	552	552	4 913	4 913

¹⁾ Aktierelaterade derivat består av aktiederivat och valutaderivat avsedda att valutasäkra aktier och andelar. Ränterelaterade derivat består av räntederivat och valutaderivat avsedda att valutasäkra räntebärande tillgångar. Valutarelaterade derivat består av valutaderivat avsedda att ta aktiva valutapositioner.

²⁾ Det redovisade värdet bedöms vara en fullgod approximation av det verkliga värdet på grund av kort tid till förfall. I posten övriga fordringar ingår övriga fordringar enligt balansräkningen exklusive skattefordran.

Not 17. Finansiella instrument, forts.

Mkr	Koncernen		Moderbolaget			
	Bokfört värde	Bokfört värde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde
	2015	2014	2015	2015	2014	2014
FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN						
Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället						
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	44 587	40 939	44 587	29 270	40 939	27 628
Övriga skulder						
Återköpstransaktioner	25 545	20 132	25 545	25 545	20 132	20 132
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	8 483	14 912	8 483	8 483	14 912	14 912
Summa skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	78 615	75 983	78 615	63 298	75 983	62 672
Skulder innehavda för handel						
Derivat						
Derivat, aktierelaterade ¹⁾	–	–	–	–	–	–
Derivat, ränterelaterade ¹⁾	–	–	–	–	–	–
Derivat, valutarelaterade ¹⁾	962	5 100	962	–	5 100	–
Summa skulder innehavda för handel	962	5 100	962	0	5 100	0
SUMMA FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	79 577	81 083	79 577	63 298	81 083	62 672
FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL UPPLUPET ANSKAFFNINGSVÄRDE						
Övriga skulder ²⁾	2 186	974	2 239	2 239	766	766
SUMMA FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL UPPLUPET ANSKAFFNINGSVÄRDE	2 186	974	2 239	2 239	766	766

¹⁾ Aktierelaterade derivat består av aktierivat och valuterivat avsedda att valutasäkra aktier och andelar. Ränterelaterade derivat består av räntederivat och valuterivat avsedda att valutasäkra räntebärande tillgångar. Valutarelaterade derivat består av valuterivat avsedda att ta aktiva valutapositioner.

²⁾ Det redovisade värdet bedöms vara en fullgod approximation av det verkliga värdet på grund av kort tid till förfall. I posten övriga skulder ingår ej likviderade värdepappersaffärer, leverantörsskulder samt andra skulder, se vidare not 29 Övriga skulder.

Not 18. Hierarki för verkligt värde

Verkligt värde hierarki, Koncernen ¹⁾	2015				2014			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde
FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN								
Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället								
Andra finansiella placeringstillgångar								
Aktier och andelar	156 643	1 790	2 185	160 618	160 668	987	1 583	163 238
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	177 358	7 037	3 121	187 516	177 496	8 203	3 355	189 054
Övriga finansiella placeringstillgångar								
Återköpstransaktioner	–	25 353	–	25 353	–	20 131	–	20 131
Investerad säkerhet för värdepapperslån	–	8 483	–	8 483	–	14 912	–	14 912
Investeringsavtalstillgångar	44 434	–	–	44 434	40 773	–	–	40 773
Kassa och bank	8 315	–	–	8 315	9 910	–	–	9 910
Summa tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	386 750	42 663	5 306	434 719	388 847	44 233	4 938	438 018
Tillgångar innehavda för handel								
Andra finansiella placeringstillgångar								
Derivat, aktierelaterade	–	–	–	0	–	–	–	0
Derivat, ränterelaterade	–	–	–	0	–	–	–	0
Derivat, valutarelaterade	–	2 916	–	2 916	–	770	–	770
Summa tillgångar innehavda för handel	0	2 916	0	2 916	0	770	0	770
SUMMA FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	386 750	45 579	5 306	437 635	388 847	45 003	4 938	438 788

Inga betydande överföringar är gjorda mellan nivå 1 och nivå 2.

Bokförda belopp samt känslighetsanalyser avseende fastighetsbeståndet återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark. Ingen känslighetsanalys presenteras för övriga poster i nivå 3 då resultatet inte anses vara av väsentlig storlek. För beskrivning av värderingstekniker, se not 1 Redovisningsprinciper.

¹⁾ Samtliga skillnader mellan koncern och moderbolag är hänförliga till nivå 1.

Verkligt värde hierarki

AMF klassificerar tillgångar och skulder värderade till verkligt värde enligt nedanstående hierarki.

Nivå 1:

Verkligt värde bestämt enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument.

Huvudsakliga typer av tillgångar som ingår i denna nivå är aktier, aktiefonder och obligationer.

Nivå 2:

Verkligt värde bestämt utifrån antingen direkt (som pris) eller indirekt (härlett från priser) observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1.

Huvudsakliga typer av tillgångar som ingår i denna nivå är valutaterminer, ränteswappar, återköpstransaktioner, dagslån och certifikat.

Nivå 3:

Verkligt värde bestämt med hjälp av indata som inte är observerbar på marknaden.

Huvudsakliga typer av tillgångar som ingår i denna nivå är fastigheter, se vidare not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark. Övriga tillgångar avser akter och räntebärande instrument som värderas med kassaflödesmodell.

Not 18. Hierarki för verkligt värde, forts.

Verkligt värde hierarki, Koncernen ¹⁾	2015				2014			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde
SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN								
Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället								
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	–	44 587	–	44 587	–	40 939	–	40 939
Övriga skulder								
Återköpstransaktioner	–	25 545	–	25 545	–	20 132	–	20 132
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	–	8 483	–	8 483	–	14 912	–	14 912
Summa skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	0	78 615	0	78 615	0	75 983	0	75 983
Skulder innehavda för handel								
Derivat								
Derivat, aktierelaterade	–	–	–	0	–	–	–	0
Derivat, ränterelaterade	–	–	–	0	–	–	–	0
Derivat, valutarelaterade	–	962	–	962	–	5 100	–	5 100
Summa skulder innehavda för handel	0	962	0	962	0	5 100	0	5 100
SUMMA SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	0	79 577	0	79 577	0	81 083	0	81 083

Inga betydande överföringar är gjorda mellan nivå 1 och nivå 2. Beskrivning av verkligt värde hierarki återfinns på sidan 86.

Bokförda belopp samt känslighetsanalyser avseende fastighetsbeståndet återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark. Ingen känslighetsanalys presenteras för övriga poster i nivå 3 då resultatet inte anses vara av väsentlig storlek. För beskrivning av värderingstekniker, se not 1 Redovisningsprinciper.

¹⁾ Samtliga skillnader mellan koncern och moderbolag är hänförliga till nivå 1.

Not 18. Hierarki för verkligt värde, forts.

Periodförändringar för finansiella instrument i nivå 3	2015			2014		
	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Totalt	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Totalt
Mkr						
Ingående balans	1583	3355	4938	1502	1316	2818
Överföringar till/från nivå 3	–	–	0	–	72	72
Värdeförändringar netto	–	–	0	–	–	0
I årets resultat	–32	195	163	81	98	179
Köp	2316	282	2598	–	2362	2362
Försäljning	–	–	0	–	–	0
Emissioner	–	–	0	–	–	0
Förfall	–1682	–711	–2393	–	–493	–493
Utgående balans	2185	3121	5306	1583	3355	4938

Finansiella tillgångar i nivå 3, påverkan på årets resultat

Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder	2015			2014		
	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Totalt	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Totalt
Mkr						
Totalt resultat i resultaträkningen	–32	195	163	81	98	179
Varav resultat för tillgångar innehavda vid periodens slut	–99	195	96	81	98	179

Periodförändringar avseende fastigheter som hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

Not 19. Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller som omfattas av ett ramavtal för kvittning eller liknande avtal- koncernen och moderbolaget

2015-12-31 TILLGÅNGAR Mkr	Bruttobelopp för tillgångar	Bruttobelopp för skulder som kvittas mot tillgångar	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen ¹⁾		Nettobelopp
				Finansiella instrument	Kontant säkerhet, erhållen	
Derivat	2 916	–	2 916	–1 060	–1 594	262
Övriga finansiella placeringstillgångar Återköpstransaktioner	25 353	–	25 353	–25 353	–	–
Totalt	28 269	0	28 269	–26 413	–1 594	262

2015-12-31 SKULDER Mkr	Bruttobelopp för skulder	Bruttobelopp för tillgångar som kvittas mot skulder	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen ¹⁾		Nettobelopp
				Finansiella instrument	Kontant säkerhet, erhållen	
Derivat	962	–	962	–962	–	–
Övriga finansiella placeringstillgångar Återköpstransaktioner	25 545	–	25 545	–25 545	–	–
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	8 483	–	8 483	–8 483	–	–
Totalt	34 990	0	34 990	–34 990	0	0

2014-12-31 TILLGÅNGAR Mkr	Bruttobelopp för tillgångar	Bruttobelopp för skulder som kvittas mot tillgångar	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen ¹⁾		Nettobelopp
				Finansiella instrument	Kontant säkerhet, erhållen	
Derivat	770	–	770	–742	–	28
Övriga finansiella placeringstillgångar Återköpstransaktioner	20 131	–	20 131	–20 131	–	0
Totalt	20 901	0	20 901	–20 873	0	28

2014-12-31 SKULDER Mkr	Bruttobelopp för skulder	Bruttobelopp för tillgångar som kvittas mot skulder	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen ¹⁾		Nettobelopp
				Finansiella instrument	Kontant säkerhet, erhållen	
Derivat	5 100	–	5 100	–742	–4 038	320
Övriga finansiella placeringstillgångar Återköpstransaktioner	20 132	–	20 132	–20 132	–	0
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	14 912	–	14 912	–14 912	–	0
Totalt	40 144	0	40 144	–35 786	–4 038	320

¹⁾ Omfattas av ett rättsligt bindande avtal om kvittning eller liknande. Kvittning sker vid motpartens konkurs men inte i den löpande verksamheten.

Not 20. Derivatinstrument – koncernen och moderbolaget

Derivatinstrument med positiva verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2015-12-31										
Optioner	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0
Terminer	0	0	3269	2875	2875	2835	0	0	3208	2875
Swapar	–	–	–	41	41	40	–	–	–	41
Summa	0	0	3269	2916	2916	2875	0	0	3208	2916
Varav clearat	0	0	3269	0	0	0	0	0	3208	0

Derivatinstrument med negativa verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2015-12-31										
Optioner	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0
Terminer	0	0	27941	–814	–814	–836	0	0	24	–814
Swapar	–	–	–	–148	–148	–148	0	0	313	–148
Summa	0	0	27941	–962	–962	–984	0	0	337	–962
Varav clearat	0	0	27941	0	0	0	0	0	24	0

I Rikshem (joint venture) finns även ränteswapar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –265 (–304) miljoner kronor.

I Ankkurikadun Kiinteistö Oy (joint venture) finns ränteswapar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –15 miljoner kronor.

Derivatinstrument med positiva verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2014-12-31										
Optioner	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Terminer	0	0	7 487	730	730	801	0	0	1 961	730
Swapar	–	–	–	40	40	39	–	–	–	40
Summa	0	0	7 487	770	770	840	0	0	1 961	770
Varav clearat	0	0	7 487	0	0	0	0	0	1 961	0

Derivatinstrument med negativa verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2014-12-31										
Optioner	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Terminer	0	0	70 212	–4 585	–4 585	–4 619	0	0	454	–4 585
Swapar	–	–	–	–515	–515	–515	–	–	–	–515
Summa	0	0	70 212	–5 100	–5 100	–5 134	0	0	454	–5 100
Varav clearat	0	0	70 212	0	0	0	0	0	454	0

Not 21. Löptidsanalys för finansiella skulder – koncernen

Tid till förfall

Mkr	< 3 månader	3 månader < 1 år	1–5 år	> 5 år	Summa
2015-12-31					
Äkta återköpstransaktioner	25 545	–	–	–	25 545
Ej likviderade värdepappersaffärer	0	–	–	–	0
Derivat	960	2	–	–	962
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	8 483	–	–	–	8 483
Skuld säkerhetshantering	1 756	–	–	–	1 756
Investeringsavtalsskulder	645	1 934	10 316	31 692	44 587
Övriga skulder	2 185	–	–	–	2 185
Summa	39 574	1 936	10 316	31 692	83 518

Tid till förfall

Mkr	< 3 månader	3 månader < 1 år	1–5 år	> 5 år	Summa
2014-12-31					
Äkta återköpstransaktioner	20 132	–	–	–	20 132
Ej likviderade värdepappersaffärer	640	–	–	–	640
Derivat	4 841	259	–	–	5 100
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	14 912	–	–	–	14 912
Skuld säkerhetshantering	0	–	–	–	0
Investeringsavtalsskulder	453	1 358	7 240	31 889	40 939
Övriga skulder	334	–	–	–	334
Summa	41 312	1 617	7 240	31 889	82 057

Beloppen avser även moderbolaget med undantag för övriga skulder som uppgår till 2 239 (697) miljoner kronor och förfaller inom 3 månader.

I Rikshem (joint venture) finns även ränteswapar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –265 (–304) miljoner kronor.

I Ankkurikadun Kiinteistö Oy (joint venture) finns ränteswapar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –15 miljoner kronor.

Not 22. Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Uppgifterna avser både koncernen och moderbolaget

Mkr	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde
	2015	2015	2015	2014	2014	2014
AMF Aktiefond Världen	14564	8766	14564	14124	9147	14124
AMF Aktiefond Mix	5596	4741	5596	3617	2949	3617
AMF Balansfond	10957	6820	10957	11096	7237	11096
AMF Aktiefond Europa	1453	1111	1453	1325	1048	1325
AMF Räntefond Lång	955	881	955	936	849	936
AMF Aktiefond Sverige	5234	2949	5234	5091	3023	5091
AMF Aktiefond Global	1152	765	1152	1055	717	1055
AMF Räntefond Kort	548	543	548	402	391	402
AMF Räntefond Mix	399	387	399	260	244	260
AMF Aktiefond Småbolag	2276	1203	2276	1640	1043	1640
AMF Aktiefond Nordamerika	489	340	489	488	342	488
AMF Aktiefond Asien Stilla havet	258	209	258	242	198	242
HSBC GIF Indian Equity	4	4	4	6	5	6
Henderson Gartmore Latin America	2	3	2	2	3	2
BlackRock Emerging Europe	1	2	1	1	2	1
JPM Europe Small Cap	2	1	2	1	1	1
Pictet Brazil Index	6	10	6	7	8	7
Pictet China Index	104	94	104	98	77	98
Pictet Emerging Markets Index	122	131	122	81	76	81
Pictet India Index	125	115	125	150	122	150
Pictet LATAM Index	27	36	27	39	37	39
Pictet Russia Index	65	79	65	49	61	49
Schroder Greater China	3	3	3	3	2	3
Schroder ISF - US Small & Mid Cap A1	2	1	2	2	1	2
Aberdeen Global Asian Smaller Cos	5	4	5	6	5	6
Aberdeen Global Emerging Markets Eq A2	1	1	1	1	1	1
Carnegie Ryssland	4	4	4	3	4	3
Vanguard Japan Stock Index	76	67	76	42	35	42
	44430	29270	44430	40767	27628	40767

Ovanstående sammanställning exkluderar AMFs handelslager vilket har ett bokfört värde på 4 (5) miljoner kronor.

Not 23. Övriga fordringar

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Fordringar hos koncernföretag	–	–	390	295
Fordran utbetald kontantsäkerhet	–	3821	–	3821
Ej likviderade värdepappersaffärer	139	774	139	774
Skattefordran	484	548	475	548
Övrigt	66	71	23	23
Summa	689	5214	1027	5461

Not 24. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Fastighetsintäkter	184	154	63	76
Förskottsbetalda fakturor	45	28	32	11
Upplupna intäkter koncernföretag	–	–	1	1
Övrigt	2	2	–	–
Summa	231	184	96	88

Not 25. Materiella tillgångar

Inventarier

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Anskaffningsvärde vid årets början	34	37	34	37
Förvärv under året	0	0	0	0
Avyttringar under året	0	–3	0	–3
Anskaffningsvärde vid årets slut	34	34	34	34
Avskrivningar vid årets början	–32	–34	–32	–34
Avyttringar under året	0	3	0	3
Årets avskrivningar	–1	–1	–1	–1
Ackumulerade avskrivningar enligt plan	–33	–32	–33	–32
Planenligt restvärde inventarier	1	2	1	2

Rörelsefastighet

Mkr	Koncernen	
	2015	2014
Anskaffningsvärde	2015	2014
Ingående balans	860	840
Omvärdering föregående år	49	33
Ackumulerade avskrivningar, eliminerade mot omvärdering	–14	–13
Omklassificering	–2	–
Utgående balans	893	860
Ackumulerade av- och nedskrivningar		
Ingående balans	–14	–13
Ackumulerade avskrivningar, eliminerade mot omvärdering	14	13
Årets avskrivningar	–14	–14
Utgående balans	–14	–14
Omvärdering till verkligt värde	119	49
Summa bokfört värde	1000	895

AMF redovisar den fastighet som används i den egna verksamheten som rörelsefastighet i koncernen. AMF tillämpar omvärderingsmetoden varmed bokfört värde per 2015-12-31 överensstämmer med verkligt värde. Beskrivning av fastställande av verkligt värde återfinns under not 14 Förvaltningsfastigheter/ Byggnader och mark.

Not 26. Livförsäkringsavsättning

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Ingående balans	197 833	166 008	197 833	166 008
Inbetalningar	16 228	14 631	16 228	14 631
Garantiförstärkning	1 860	1 740	1 860	1 740
Utbetalningar	-9 563	-7 882	-9 563	-7 882
Driftskostnadsuttag	-861	-762	-861	-762
Räntekostnad	-11	528	-11	528
Skatt	2	-79	2	-79
Riskresultat	-117	-70	-117	-70
Förändring pga ändrad värderingsränta	-3 156	29 656	-3 156	29 656
Förändring pga ändrade livslängdsantaganden	0	0	0	0
Förändring pga ändrade driftskostnadsantaganden	0	0	0	0
Förändring i avsättning pga skillnad mellan ränta vid premiesättning och värderingsränta	-6 042	-6 490	-6 042	-6 490
Avsättning avseende begärda flyttar	0	0	0	0
Övrigt	194	553	194	553
Utgående balans	196 367	197 833	196 367	197 833
Förändring redovisad i årets resultat	-3 325	30 086	-3 325	30 086
Förändring redovisad mot eget kapital	1 860	1 740	1 860	1 740
Total förändring	-1 466	31 826	-1 466	31 826

Utbetalningsprofil för livförsäkringsavsättning avseende traditionell försäkring

År, %	2015	2014
1	4	4
2	4	4
3-5	11	11
6-10	17	17
11-15	15	14
16-20	13	13
21-25	10	11
>25	26	26
Totalt	100	100

Avser andel av avsättningen i procent för diskonterat kassaflöde.

Vid beräkning av livförsäkringsavsättningar har följande beräkningsantaganden använts:

Antagande värderingsränta

AMF använder en räntekurva för diskontering av försäkringsåtaganden. Från och med 2013-12-31 tillämpas ett räntebaserat antagande i enlighet med FFFS 2013:23. Föreskriften innebär att diskonteringsräntekurvan fastställs utifrån marknadsnoteringar för ränteswapar samt en modellerad långsiktig terminränta.

Livslängdsantaganden

AMF tillämpar en dödlighetsmodell baserad på bolagets egen statistik och den branschgemensamma undersökningen DUS 2006. Modellen är en generationsbaserad modell vilket innebär att bolaget även tar hänsyn till den försäkrades födelseår vid bestämning av förväntad livslängd. Könneutrala antaganden tillämpas på den del av beståndet som avser kollektivavtalad försäkring samt privata försäkringar som är nytecknade från 21 december 2012. Dessa är anpassade med hänsyn till andelen män respektive kvinnor i respektive grupp.

Driftskostnadsantagande

För merparten av alla försäkringar tillämpas en driftskostnadsbelastning på värderingsräntan med 0,3-0,5 procentenheter. Därutöver tas kostnader ut i samband med premieinbetalning samt vid utbetalning kopplat till flytt av försäkring.

Känslighetsanalys av livförsäkringsavsättning

Sänkning av underliggande marknadsränta med 1 procentenhet medför att avsättningen ökar med 18,9 (17,8) miljarder kronor. Ökad livslängd med 1 år medför att avsättningen ökar med 5,0 (5,2) miljarder kronor.

Reservering av premiegaranti

I posten Övrigt ingår ökningen för Premiegarantin inom kollektiv 3 med 200 miljoner kronor.

Not 27. Avsättning för oreglerade skador

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Pensionsavsättningar	254	349	254	349
Risikoförsäkringsavsättning	17	23	17	23
Summa	271	372	271	372

Not 28. Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Ingående balans	40 939	33 871	40 939	33 871
Inbetalningar	3110	3 143	3 110	3 143
Utbetalningar	-2 579	-1 810	-2 579	-1 810
Skatt	-99	-102	-99	-102
Avgifter	-66	-56	-66	-56
Riskresultat	5	1	5	1
Värdetförändring	3276	5 896	3 276	5 896
Tilldelad fondrabatt	3	2	3	2
Övrigt	-2	-6	-2	-6
Utgående balans	44 587	40 939	44 587	40 939
Total förändring	3 648	7 068	3 648	7 068

Not 29. Övriga skulder

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Skatter och avgifter	496	564	485	554
Äkta återköpstransaktioner	25 545	20 132	25 545	20 132
Ej likviderade värdepappersaffärer	-	640	-	640
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	8 483	14 912	8 483	14 912
Skulder till koncernföretag	-	-	215	571
Leverantörsskulder	144	170	82	109
Andra skulder	2 041	164	1 942	17
Summa	36 709	36 582	36 752	36 935

Not 30. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Personalkostnader	43	41	22	23
Fastighetskostnader	192	59	92	33
Förskottsbetalda hyror	331	248	120	90
Övrigt	74	43	48	17
Summa	640	391	282	163

Not 31. Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Tillgångar för vilka försäkringstagarna har förmånsrätt ¹⁾				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	100 484	103 401	100 484	103 401
Fastigheter och fastighetsaktier	30 372	25 708	30 372	25 708
Aktier exklusive fastighetsaktier	85 448	86 073	85 448	86 073
	216 304	215 182	216 304	215 182
Ovanstående specifikation avser tillgångar värderade till verkligt värde intagna i skuldtäckningsregistret enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2011:20				
Ställd säkerhet avseende äkta återköpstransaktioner				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	15 396	19 847	15 396	19 847
Utlånade värdepapper där säkerhet erhållits i form av kontanter				
Utlånade aktier och obligationer	8 176	14 721	8 176	14 721
Summa för egna skulder ställda panter	239 876	249 750	239 876	249 750

¹⁾ Dessa tillgångar kan tas i anspråk för att säkerställa försäkringstagarnas garanterade ersättningar i en insolvenssituation.

Not 32. Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Ställd marginalsäkerhet till OMX				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 745	1 785	1 745	1 785
Ställd säkerhet till JP Morgan avseende derivathandel				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 977	2 882	2 977	2 882
Ställd CSA säkerhet samband med derivathandel				
Övriga fordringar	0	3 821	0	3 821
	4 722	8 487	4 722	8 487
Säkerheter för utlånade värdepapper				
Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper	14 248	3 237	14 248	3 237
Utlånade aktier och obligationer där säkerhet erhållits i form av värdepapper	13 837	3 157	13 837	3 157

Ställda säkerheter kan tas i anspråk om utställande part inte fullgör sina kontraktssenliga åtaganden.

Not 33. Överförda tillgångar

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Mkr	2015			2014		
	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Summa	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Summa
Verkligt värde av överförda tillgångar	3 936	33 473	37 409	2 531	35 194	37 725
Verkligt värde av samhörande skulder	1 517	32 511	34 028	2 111	32 933	35 044

Ingen skillnad föreligger mellan koncern och moderbolag.

AMF har till extern motpart överfört aktier och obligationer som fortfarande är upptagna i balansräkningen i samband med finansieringsrepatransaktioner och värdepapperslån.

Obligationer som säljs i en finansieringsrepa ligger kvar i redovisningen under posten Obligationer och andra räntebärande värdepapper. Värdet av överenskommen köpeskilling redovisas som skuld till verkligt värde under posten Övriga skulder.

Om säkerhet för värdepapperslån erhålls i form av likvida medel redovisas tillhörande skuld till verkligt värde under posten Övriga skulder.

Not 34. Ansvarsförbindelser

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Solidariskt ansvar för skulder i HB/KB ¹⁾	–	–	56	86
Investeringsåtagande	4 571	1 143	4 571	1 143
Summa ansvarsförbindelser	4 571	1 143	4 627	1 229

¹⁾ Solidariskt betalningsansvar för skulder i Mood Stockholm KB, Oxhammaren 15 KB, Förvaltningsbolaget Marievik HB, Fastighetsbolaget Pukan HB, Sundbyberg 2:78 HB och CityCronan Fastighets KB.

Not 35. Avstämning totalavkastningstabell (TAT)

Mkr	Koncernen	Moderbolaget	Koncernen	Moderbolaget
	2015	2015	2014	2014
Avstämning TAT mot balansräkning				
Aktier				
Aktier och andelar	160 618	160 616	163 238	163 236
Aktier och andelar i intressebolag	2 945	2 945	–	–
Övrigt	72	82	68	78
Aktier innan värderingsskillnader	163 635	163 643	163 306	163 314
Konsolidering dotterbolag	–2	0	–2	0
Värdering dotterbolagsaktier	520	510	510	500
Värderingsprinciper	18	18	9	9
Aktier enligt TAT	164 171	164 171	163 823	163 823
Räntebärande				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	187 516	187 424	189 054	188 962
Kassa och bank	8 315	8 146	9 910	9 777
Upplupna räntetäkter	2 129	2 129	2 157	2 157
Fordran säkerhetshantering, not 23	0	0	3 821	3 821
Andra skulder, not 29	–1 756	–1 756	0	0
Övrigt	–195	–195	110	110
Räntebärande innan värderingsskillnader	196 009	195 748	205 052	204 827
Konsolidering dotterbolag	–261	0	–225	0
Värderingsprinciper	99	99	55	55
Räntebärande enligt TAT	195 847	195 847	204 882	204 882
Fastigheter				
Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark	42 388	19 333	35 846	16 460
Placeringar i joint ventures	10 876	8 470	3 866	2 455
Aktier och andelar i koncernföretag	0	18 233	–	17 442
Materiella tillgångar (rörelsefastighet)	1 021	0	895	0
Övrigt	0	0	0	0
Fastigheter innan värderingsskillnader	54 285	46 036	40 607	36 357

Not 35. Avstämning totalavkastningstabell (TAT), forts.

Mkr	Koncernen	Moderbolaget	Koncernen	Moderbolaget
	2015	2015	2014	2014
Värderingsprinciper	47	8 296	46	4 296
Fastigheter enligt TAT	54 332	54 332	40 653	40 653
Valutaplaceringar				
Derivat netto, valutarelaterade, not 17	1956	1956	-4 330	-4 330
Kassa och bank	0	0	2	2
Valutaplaceringar innan värderingsskillnader	1956	1956	-4 328	-4 328
Värderingsprinciper	-	-	-	-
Valutaplaceringar enligt TAT	1956	1956	-4 328	-4 328

Avstämning TAT mot resultaträkning moderbolag

Mkr	Moderbolaget	Moderbolaget
	2015	2014
Resultat moderbolaget	26 041	19 934
Avgår resultat avkastning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	-119	-125
Avgår poster utanför kapitalförvaltningen	-8 522	24 844
Summa	17 400	44 653
Avgår driftskostnader i kapitalförvaltningsrörelsen	121	139
Förändring balansskillnader enligt ovan		
Aktier	19	-117
Räntebärande	52	-53
Fastigheter	4 000	1 259
Valuta	0	-4
Skillnader övrigt	-340	273
Resultat TAT	21 252	46 150

Not 36. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder – koncernen

TILLGÅNGAR	2015			2014		
	Högst 1 år ¹⁾	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år ¹⁾	Längre än 1 år	Totalt
Mkr						
Immateriella tillgångar	–	256	256	–	283	283
Förvaltningsfastigheter	42 388	–	42 388	35 846	–	35 846
Aktier och andelar (inklusive innehav i joint ventures och intresseföretag)	165 373	5 130	170 503	164 573	–	164 573
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	149 319	–	149 319	149 194	–	149 194
Pantsatta finansiella tillgångar	42 132	–	42 132	42 391	–	42 391
Derivat	2 916	–	2 916	770	–	770
Övriga finansiella placeringstillgångar	33 836	–	33 836	35 043	–	35 043
Investeringsavtalstillgångar	44 434	–	44 434	40 773	–	40 773
Återförsäkrarens andel av Livförsäkringsavsättning	–	1	1	–	1	1
Återförsäkrarens andel av Avsättning för oreglerade skador	–	–	0	–	19	19
Fordringar hos försäkringstagare	–	–	0	–	–	0
Övriga fordringar	689	–	689	5 205	9	5 214
Materiella tillgångar	–	1 001	1 001	–	897	897
Kassa och bank	8 315	–	8 315	9 910	–	9 910
Övriga tillgångar	11	–	11	7	–	7
Upplupna ränte- och hyresintäkter	2 172	–	2 172	2 182	–	2 182
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	231	–	231	184	–	184
Summa tillgångar	491 816	6 388	498 204	486 078	1 209	487 287

För moderbolaget uppgår totalsumman till 489 728 (482 966) miljoner kronor. Högst 1 år uppgår till 489 471 (482 652) miljoner kronor medan tillgångar längre än 1 år uppgår till 258 (314) miljoner kronor.

¹⁾ Tillgångarna kan, men kommer inte att avvecklas inom 1 år.

SKULDER	2015			2014		
	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Mkr						
Livförsäkringsavsättning	7 746	188 621	196 367	7 506	190 327	197 833
Avsättning för oreglerade skador	–	271	271	–	372	372
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	2 579	42 008	44 587	1 810	39 129	40 939
Avsättningar för pensioner	–	10	10	–	41	41
Avsättning för uppskjuten skatt	–	514	514	–	231	231
Depåer från återförsäkrade	–	1	1	–	1	1
Skulder avseende direkt försäkring	–	2	2	–	32	32
Skulder avseende återförsäkring	0	–	0	2	–	2
Derivat	962	–	962	5 100	–	5 100
Övriga skulder	36 709	–	36 709	36 582	–	36 582
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	640	–	640	391	–	391
Summa skulder	48 636	231 427	280 063	51 391	230 133	281 524

För moderbolaget uppgår totalsumman till 279 227 (281 383) miljoner kronor. Högst 1 år uppgår till 48 321 (51 516) miljoner kronor medan skulder längre än 1 år uppgår till 230 906 (229 867) miljoner kronor.

Not 37. Personal

Ersättning till styrelse samt verkställande direktörer i koncernen

Principer

Till styrelseordförande och ledamöter i respektive styrelse utgår arvode enligt årsstämornas beslut. Ersättning till verkställande direktörer utgörs av grundlön och pension.

Rörlig ersättning utgår inte till verkställande direktörer eller till övriga ledande befattningshavare inom koncernen. För ytterligare redogörelse kring rörlig ersättning se avsnitt Rörlig ersättning på sidan 104.

I tabellen på sidorna 102–103 redovisas ersättningar och förmåner till styrelse, verkställande direktörer samt övriga ledande befattningshavare i koncernen.

AMFs styrelse hade under året tio protokollförda möten, ersättningsutskottet hade två protokollförda möten, revisionsutskottet hade fem protokollförda möten och finansutskottet sju protokollförda möten.

Berednings- och beslutsprocess

Inom moderbolaget AMF finns ett ersättningsutskott som består av styrelsens ordförande och två styrelseledamöter. Utskottets sammansättning bestod fram till extrastämman 2015 av styrelsens ordförande Göran Gezelius samt ledamöterna Torbjörn Johansson och Annika Lundius. Efter inval av ny ordförande 14 september 2015 består utskottets sammansättning av styrelsens ordförande Pär Nuder samt ledamöterna Torbjörn Johansson och Annika Lundius. Ersättningsutskottets uppgift är, att inför behandling i styrelsen, bereda ersättningar och förmåner för VD, vice VD, medlemmar i företagsledningen samt chef för Internrevision. Utskottets uppgift är också att tillsammans med VD bereda principiella frågor rörande olika former av ersättningar och förmåner till bolagets anställda. Ersättningsutskottet följer vidare upp att ersättningspolicyn följs. Beslut om ersättningspolicy och program för rörliga ersättningar beslutas alltid av bolagens styrelse.

Ersättningspolicy

Finansinspektionen har utfärdat allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i bland annat försäkringsbolag och fondbolag. De allmänna råden ger vägledning om hur ett företag bör mäta, styra, rapportera och ha kontroll över de risker som ersättnings-system kan medföra. AMF har antagit en ersättningspolicy i enlighet med Finansinspektionens allmänna råd, se vidare i denna not. Dotterbolaget AMF Fastigheter faller inte under Finansinspektionens allmänna råd, se FFFS 2011:2, 1 kap Tillämpningsområde och definitioner.

Moderbolaget AMF har en ersättningspolicy som förklarar de generella principer som gäller ersättningar till all personal i företaget. Ersättningspolicyn reglerar också ersättningar till anställda i ledande position (VD, vice VD och ansvariga direkt inför styrelsen) och ersättningar till de anställda som kan påverka företagets risknivå.

VD ansvarar för att ersättningspolicyn uppdateras. En översyn görs inför varje verksamhetsår eller vid behov. Resultatet av översynen ska, med eller utan förslag till ändringar, efter beredning i ersättningsutskottet, föredras för beslut i styrelsen. Översynen ska göras mot bakgrund av en riskanalys av policyns utformning särskilt med avseende på program för rörliga ersättningar.

Hänsyn ska också tas till om den påverkar de risker som bolaget utsätts för och hur dessa risker hanteras.

Ersättningspolicyn är utformad efter följande kriterier:

- All ersättning ska vara individuellt bestämd och sättas med syfte att kunna rekrytera och behålla kompetenta medarbetare.
- Förutom fast lön, som ska utgöra grundkompensation för prestation och uppfyllandet av relevanta mål, kan ersättning utgå som rörlig ersättning.
- Det ska vara balans mellan fast och rörlig ersättning.
- I ersättningspolicyn är kretsen av anställda i ledande position liksom kretsen av anställda som kan påverka företagets risknivå definierade.

Avtal om ytterligare ersättningar till ledande befattningshavare

VD och vice VD i moderbolag och i AMF Fastigheter samt VD i AMF Fonder har vid uppsägning från AMF rätt till tolv månadslöner i avgångsvederlag. Uppsägningstiden för dessa personer är sex månader vid uppsägning från endera part.

Avgångsvederlag utbetalas månadsvis i efterskott med början första månaden efter det att anställningen upphört. Avgångsvederlaget avräknas generellt mot alla inkomster som följer av anställning, uppdrag eller bisyssla hänförligt till inkomstbringande tjänst under motsvarande period.

För övriga ledande befattningshavare gäller, som för övriga anställda, att villkoren vid uppsägning bestäms med kollektivavtalet som utgångspunkt och därutöver kan individuell överenskomst träffas.

Inga lån finns till ledande befattningshavare.

Pensionsförmåner för ledande befattningshavare

Samtliga anställda inom koncernen har pensionsförmåner enligt kollektivavtal. För VD och vice VD i moderbolaget och i AMF Fastigheter samt VD i AMF Fonder rör det sig om en premiebestämd pensionsplan som följer kollektivavtalet och innebär att premien för ålderspension beräknas som 4,5 procent av lönedel upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 procent av lönedelen därutöver. Pensionsmedförande lön utgörs av all kontant lön och pensionsåldern är 65 år. I den premiebestämda planen ingår även sjukpension, efterlevandeskydd samt premiebefrielseförsäkring. En person i AMFs företagsledning, vice VD i AMF Fonder och en person i AMF Fastigheters ledning har förmånsbestämd pension i enlighet med kollektivavtal. De grundläggande villkoren i den förmånsbestämda pensionsplanen beskrivs i not 38 Pension. Övriga ledande befattningshavare har premiebestämd pension enligt ovan.

Not 37. Personal, forts.

Löner och andra ersättningar

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Styrelseledamöter, VD och ledande befattningshavare	34,7	38,4	20,0	20,4
Övriga anställda	222,6	206,2	149,6	144,9
Samtliga	257,3	244,6	169,6	165,3
Sociala kostnader	159,1	153,2	105,5	104,1
varav pensionspremie inklusive löneskatt, VD och ledande befattningshavare	12,6	14,4	6,6	6,6
varav pensionspremie inklusive löneskatt, övriga anställda	66,8	63,7	46,3	46,5

Medelantal anställda och könsfördelning

Antal	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Medelantal anställda	350	346	242	245
Kvinnor (%)	56	57	61	62
Män (%)	44	43	39	38

Medelantal beräknas som summan av antal anställda vid ingången respektive utgången av året dividerat med två.

Fördelning av kvinnor och män i ledande befattningar

Antal	Kvinnor		Män	
	2015	2015	2014	2014
Moderbolaget				
Styrelse	5	4	4	5
VD och ledande befattningshavare	2	4	3	4
Koncernen				
Styrelse	10	12	6	15
VD och ledande befattningshavare	5	7	7	9

Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön

%	Avgifts- bestämd		Förmåns- bestämd	
	2015	2015	2014	2014
Moderbolaget				
Verkställande direktören	31	0	31	0
Andra ledande befattningshavare	28	37	28	38
Dotterbolagen				
Verkställande direktörer	28	0	30	0
Andra ledande befattningshavare	21	41	27	48

I begreppet pensionskostnad ingår även kostnader för riskförsäkringar såsom sjukpension och premiebefrielseförsäkring.

Not 37. Personal, forts.

Tkr	2015					2014				
	Lön/styrelse- och utskottsarvode	Rörlig ersättning	Pensions- kostnad	Sociala kostnader	Summa	Lön/styrelse- och utskottsarvode	Rörlig ersättning	Pensions- kostnad	Sociala kostnader	Summa
Uppgifterna avser moderbolaget AMF										
Styrelsens ordförande, Pär Nuder (fr o m 2015-09-14)	169			–	169	–			–	–
Styrelsens tidigare ordförande, Göran Gezelius (t o m 2015-09-14)	381			120	501	505			159	664
Styrelseledamot Renée Andersson	163			51	214	155			49	204
Styrelseledamot Magnus Hall (t o m 2015-03-25)	28			9	36	83			26	108
Styrelseledamot Torbjörn Johansson	143			45	188	135			42	177
Styrelseledamot Per Ljungberg (invalid 2014)	163			51	214	108			34	141
Styrelseledamot Annika Lundius	240			15	255	155			49	204
Styrelseledamot Ella Niia (t o m 2015-03-25)	28			9	36	108			34	141
Styrelseledamot Marie Nilsson (fr o m 2015-03-25)	85			27	111	–			–	–
Styrelseledamot Ola Pettersson	224			70	295	185			58	243
Styrelseledamot Marie Rudberg	173			54	228	163			51	214
Styrelseledamot Caroline af Ugglas (fr o m 2015-09-14)	33			10	43	–			–	–
Ledamöter som avgått 2014						65			13	78
Summa kostnader styrelse	1 829			461	2 291	1 660			514	2 174
VD, Johan Sidenmark	5 215		2 024	1 639	8 878	5 261		1 948	1 653	8 862
Vice VD, Peder Hasslev	3 768		1 417	1 184	6 369	3 706		1 394	1 164	6 264
Övriga inom företagsledningen	6 906		2 467	2 170	11 542	7 742		2 962	2 433	13 137
Övriga ledande befattningshavare som suttit i företagsledningen del av året	2 277		689	711	3 676	2 080		308	654	3 042
Summa kostnader VD, vice VD och övriga ledande befattningshavare	18 166		6 596	5 703	30 465	18 789		6 611	5 904	31 304
Övriga anställda	149 448	110	46 340	46 357	242 255	144 693	182	46 486	44 571	235 933
Summa kostnader moderbolag	169 444	110	52 936	52 521	275 011	165 143	182	53 097	50 988	269 411

Kommentarer AMF

Försäkringsrörelsen administreras i moderbolaget AMF. I tabellen redovisas all lönekostnad inklusive semesterlönekostnader.

Arvoden utgörs av styrelsearvoden samt arvoden för arbete i styrelsens utskott. Styrelsearvoden AMF/år: Styrelseordförande 410 (400) Tkr, styrelseledamöter 113 (110) Tkr. För ledamöter i utskott utgår tilläggsarvoden enligt följande: Ordförande i revisions- respektive finansutskott 61,5 (60) Tkr samt ledamöter i dessa utskott 51 (50) Tkr. Finansutskottet bildades under 2014. För ordförande och ledamöter i ersättningsutskott 31 (30) Tkr. Till anställda i koncernen utgår inget styrelsearvode. Två styrelsemedlemmar har valt att fakturera AMF sina arvoden. I dessa fall ingår sociala avgifter och moms i det arvode som redovisas i tabellen.

VD Johan Sidenmark har en grundlön på 5 041 (4 918) Tkr, övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader.

Vice VD Peder Hasslev har en grundlön på 3 621 (3 537) Tkr, övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader.

Gruppen övriga inom företagsledningen består av fyra (fem) personer.

Övriga ledande befattningshavare som suttit i företagsledningen del av året avser två (en) personer.

Rörlig ersättning avser årets kostnad för justering av uppskjuten ersättning, se ytterligare information i avsnittet Rörlig ersättning.

Pensionskostnader avser totalt kostnadsförda premier under året, inklusive premier för premiebefrielse, efterlevandeskydd och sjukpension samt i förekommande fall förstärkt pension genom lönevaxling. I redovisat belopp ingår särskild löneskatt.

Not 37. Personal, forts.

Tkr	2015					2014				
	Lön/styrelse- och utskottsarvode	Rörlig ersättning	Pensions kostnad	Sociala kostnader	Summa	Lön/styrelse och utskottsarvode	Rörlig ersättning	Pensions kostnad	Sociala kostnader	Summa
AMF Fonder AB										
Styrelseordförande, Eddie Dahlberg (tom 2014-04-02)						38			12	49
Styrelseordförande, Per Bardh (fr o m 2014-04-02)	153			48	201	113			35	148
Styrelseledamöter (sex personer varav tre erhåller arvode)	528			102	630	430			135	565
VD, Gunilla Nyström	2 006		671	630	3 308	1 998		673	628	3 299
Vice VD, Per Wiklund	1 094		858	344	2 296	998		774	314	2 085
Summa kostnader VD och vice VD	3 100		1 529	974	5 604	2 996		1 447	941	5 384
Övriga anställda	15 938	3 156	5 777	6 054	30 926	14 222	1 912	5 176	5 100	26 410
Summa kostnader AMF Fonder AB	19 719	3 156	7 306	7 179	37 361	17 798	1 912	6 623	6 223	32 556

Styrelsearvoden AMF Fonder AB/år: Styrelseordförande 154 (150) Tkr, ledamöter 113 (110) Tkr. För ledamöter i utskott utgår tilläggsarvoden enligt följande: ordförande i revisionsutskott 61,5 (60) Tkr samt ledamöter i revisionsutskott 51 (50) Tkr, till anställda i koncernen utgår inget styrelsearvode. En styrelseledamot har valt att fakturera AMF Fonder sina arvoden, i detta fall ingår sociala avgifter och moms i det arvode som redovisas i tabellen.

VD Gunilla Nyström har en grundlön på 1 968 (1 920) Tkr. Vice VD Per Wiklund har en grundlön på 1 098 (1 080) Tkr. Per Wiklund har valt att avstå en del av sin avtalade grundlön till förmån för förstärkt tjänstepension (löneväxling). I tabellen visar det sig genom en något lägre lön och något högre pension. Övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader.

Rörlig ersättning avser årets bokförda kostnader, se ytterligare information i avsnittet Rörlig ersättning.
Medelantal anställda har inom AMF Fonder ökat med 20 procent under året.

AMF Fastigheter AB

Styrelseordförande, Peder Hasslev, vice VD AMF										
Styrelseledamöter (sju personer varav fyra erhåller arvode)	765			187	952	529			93	622
VD, Mats Hederos	3 318		1 138	1 043	5 499	2 850		1 062	895	4 807
Vice VD, Marie Barkman-Hollaus (fr o m 2015-01-01)	1 701		426	535	2 662					
Vice VD, Martin Tufvesson (t o m 2014-12-31)						1 868		835	587	3 290
Övriga ledande befattningshavare	2 365		804	743	3 912	6 786		3 688	2 132	12 607
Övriga ledande befattningshavare som suttit i företagsledningen del av året	2 766		2 119	869	5 754	2 336		723	734	3 794
Summa kostnader VD, vice VD och övriga ledande befattningshavare	10 151		4 486	3 189	17 826	13 841		6 309	4 349	24 498
Övriga anställda	53 961		14 704	16 599	85 264	45 180		12 019	13 510	70 709
Summa kostnader AMF Fastigheter AB	64 876	0	19 190	19 975	104 042	59 549	0	18 328	17 952	95 829

Styrelsearvoden AMF Fastigheter AB/år: Arvoden utgår endast till de ledamöter som inte är tjänstemän i AMF-koncernen. Styrelsearvode för övriga ledamöter är 154 (150) Tkr och arvode för ledamot i utskott är 51 (50) Tkr.
VD Mats Hederos har en grundlön på 3 062 (2 784) Tkr. Vice VD Marie Barkman-Hollaus, som utnämndes till vice VD den 1 januari 2015, har en grundlön på 1 560 (-) Tkr. Övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader.

Gruppen övriga ledande befattningshavare är två (fem) personer.

Övriga ledande befattningshavare som suttit i företagsledningen del av året avser tre (en) personer.
Medelantal anställda har inom AMF Fastigheter ökat med knappt 6 procent under året.

Koncern

Styrelseordföranden i koncernen	703			168	871	655			206	861
Styrelseledamöter samt ledamöter som avgått under respektive år	2 572			630	3 202	2 114			584	2 697
Verkställande direktörer i koncernen	10 540		3 832	3 312	17 684	10 108		3 683	3 176	16 968
Vice Verkställande direktörer i koncernen	6 564		2 701	2 062	11 327	6 572		3 003	2 065	11 639
Övriga ledande befattningshavare i koncernen	14 313		6 078	4 492	24 884	18 945		7 681	5 953	32 579
Summa kostnader VD, vice VD och övriga ledande befattningshavare	31 417		12 611	9 866	53 894	35 625		14 367	11 193	61 186
Övriga anställda i koncernen	219 347	3 267	66 821	69 011	358 445	204 096	2 094	63 681	63 181	333 051
Summa kostnader koncern	254 039	3 267	79 432	79 675	416 413	242 490	2 094	78 049	75 163	397 796

Not 37. Personal, forts.

Rörlig ersättning

I AMF som koncern är det endast förvaltare (åtta personer) inom AMF Fonder som har rörlig ersättning.

Inom moderbolaget AMF utvecklades ett program för rörlig ersättning från och med 1 januari 2012. I detta program finns det kvar ett mindre antal uppskjutna delar av tidigare intjänat belopp som kommer att utbetalas 2016.

Programmet för rörlig ersättning inom AMF Fonder är utformat utifrån de övergripande riktlinjer som formulerats i AMFs samt i AMF Fonders ersättningspolicies. Riktlinjerna i dessa är i sin tur förenliga med Finansinspektionens allmänna råd. Programmet inom AMF Fonder syftar till att skapa långsiktighet i fondförvaltningen, då bolaget har som mål att tillhandahålla fonder som genererar bättre avkastning än genomsnittet av jämförbara konkurrenter och sina jämförelseindex över tre år. En ytterligare viktig egenskap är att programmet ska vara rimligt och kunna accepteras hos kunderna. Huvudsakliga villkor i programmet:

- Enbart kontant ersättning.
- Fonder måste ha gett positiv avkastning för att rörlig lön över huvudtaget ska falla ut.
- Fonder ska ha högre avkastning än sina jämförelseindex.
- Maximalt utfall är sex månadslöner, fyra månadslöner för den enskilde förvaltarens individuella resultat, ytterligare två månadslöner kan därutöver utfalla beroende på resultatet för samtliga fonder.
- Fondernas resultat mäts över en rullande 36-månadersperiod.
- 60 procent av intjänad rörlig ersättning under ett år innehålls i tre år och uppräknas med avkastning.

Publicering av ersättningar enligt FFFS 2011:2

Moderbolaget	Kostnadsförda totalbelopp för ersättningar 2015									
	Fast ersättning		Rörlig ersättning		Pensionskostnader		Sociala kostnader		Summa	
	Mkr	Antal anställda	Mkr	Antal anställda	Mkr		Mkr		Mkr	
VD och företagsledning	18,2 (18,8)	8 (8)	– (–)	– (–)	6,6 (6,6)		5,7 (5,9)		30,5 (31,3)	
Övriga i ledande position	11,6 (9,7)	7 (7)	– (–)	– (–)	4,7 (3,7)		3,6 (3,0)		19,9 (16,4)	
Övriga anställda som kan påverka bolagets risknivå	39,5 (35,9)	41 (40)	0,1 (0,2)	3 (3)	15,1 (14,3)		12,4 (11,3)		67,2 (61,7)	
Övriga anställda	98,3 (99,1)	226 (215)	– (–)	– (–)	26,5 (28,5)		30,3 (30,3)		155,1 (157,8)	
Summa	167,6 (163,5)	282 (270)	0,1 (0,2)	3 (3)	52,9 (53,1)		52,1 (50,5)		272,7 (267,2)	

Ovanstående sammanställning avser moderbolaget AMF. Publicering av ersättningar för AMF Fonder AB framgår i årsredovisningen för AMF Fonder AB. Antal anställda avser samtliga anställda i respektive personalkategori som fått ersättning under året, även anställda som slutat.

Redovisning av rörlig ersättning, exklusive sociala avgifter, Mkr		
	AMF	AMF Fonder
Årets bokförda kostnad	0,1 (0,2)	3,2 (1,9)
Årets utbetalning	0,9 (0,0)	0,7 (0,6)
Årets utgående ackumulerade skuld	1,0 (1,8)	6,3 (3,8)

Kommentarer

Årets bokförda kostnad utgörs av justering av uppskjuten ersättning, justering av föregående års reserv samt reservering för 2015 års intjänade ersättning.

Reserverat belopp för rörlig lön intjänad 2015 i AMF Fonders program för rörlig lön uppgick till 3,2 Mkr, fördelat på sex personer.

Utbetalningen som gjorts 2015 inom AMFs program avser uppskjuten ersättning som intjänats 2011 inklusive ränta. Utbetalningen är gjord till två personer.

Utbetalningen inom AMF Fonder avser 40 procent av intjänad ersättning för 2014.

Utbetalningen gjordes till fem personer.

Utgående ackumulerad skuld avser totala värdet av uppskjuten ersättning inklusive värdejustering per 31 december 2015. I AMF omfattas tre personer, i AMF Fonder omfattas åtta personer.

Rishtagare

Rishtagare är de anställda som kan påverka företagets risknivå, det vill säga anställd som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på företagets risknivå. Personalkategorier som här avses är anställda i ledande position inom AMF och AMF Fonder, varmed avses VD, vice VD och anställd som är ansvarig direkt inför någon av dessa eller styrelsen. Därutöver tillkommer anställda i kontrollfunktioner, förvaltare och analytiker inom bolagens kapitalförvaltning och personal inom avdelningarna för juridik, aktuarie samt avdelningen affärsstöd inom Kapitalförvaltningen.

Riskanalys

Inför beslut om rörliga ersättningsprogram ska hänsyn tas till hur ett sådant program kan påverka bolagets resultat på lång sikt, hur ett program kan påverka de risker bolaget utsätts för samt hur dessa risker hanteras. Rörlig ersättning till enskilda anställda eller den totala rörliga ersättningen i företaget får aldrig motverka företagets eller dess kunders långsiktiga intressen. Genomförd

Not 37. Personal, forts.

analys enligt ovan visar att AMFs program för rörlig ersättning, som avvecklades 2012 och där ett mindre antal uppskjutna delar av tidigare intjänat belopp kvarstår, till sin karaktär och omfattning inte var av sådant slag att bolagets resultat riskerades att negativt påverkas på lång sikt. Programmet bedömdes inte heller ha någon påverkan på de risker bolaget utsattes för eller hur risktagande generellt hanterades i bolagets kapitalförvaltning.

Utformningen av programmet var vidare sådan att den långsiktiga risken för företaget och dess kunder inte bedömdes öka. Bedömningen av det program som avvecklades 2012 i AMF grundades bland annat på följande förhållanden:

Kapitalförvaltningens ledningsgrupp, som tar de materiella besluten om AMFs risknivå inom de av styrelsen och VD delegerade mandaten, omfattades inte av rörliga ersättningar. Den fulla rörliga ersättningen uppnåddes vid given nivå på överavkastning och ytterligare risktagande premierades inte, vilket begränsade risken för oansvarigt risktagande. Den fasta lönen utgjorde alltid minst två tredjedelar av den totala ersättningen. Den rörliga ersättningen baserades på uppnådda resultat över rullande 36 månader. Den totala rörliga ersättning som AMF kan få betala ut motsvarar endast en marginell andel av AMFs genomsnittliga resultat de senaste fem åren.

Genomförd riskanalys i AMF Fonder visar att programmets utformning är sådan att den långsiktiga risken för AMF Fonder och fondandelsägarna inte bedöms öka, utan snarare positivt bidra till att skapa en långsiktigt konkurrenskraftig avkastning. Nivån på ersättningarna bedöms också vara av den storleken att vare sig AMF Fonders kapitaltäckning eller resultat riskerar att materiellt påverkas.

Bedömningen i riskanalysen för AMF Fonder grundas bland annat på följande: Enbart anställda inom förvaltningsorganisationen omfattas av programmet, övriga risktagare omfattas inte. Respektive fonds fondbestämmelser om fondens risktagande beslutas samt bereds av personer som inte omfattas av programmet. Ersättningsprogrammet blir aktuellt först om fonden genererat en positiv absolut avkastning för fondandelsägarna för senaste helåret. Den rörliga ersättningen bestäms på ackumulerade avkastningen exklusive fondavgifter jämfört med index per år mätt över en rullande 36-månadersperiod, vilket betonar långsiktighet i förvaltningen. Programmet innebär att 60 procent av tilldelad rörlig ersättning skjuts upp i 36 månader. Rörlig ersättning utbetalas inte om berörd person inte följt AMF Fonders regelverk.

Uppföljning

Uppföljning av program för rörliga ersättningar i bolaget utförs av bolagets internrevision. Internrevision är föredragande i ersättningsutskottet inför avrapportering till styrelsen i AMF samt inför styrelsen i AMF Fonder.

Avgångsvederlag

I tabellen nedan redovisas koncernens bokförda kostnad respektive utbetalningar hänförliga till medarbetare som avslutat sin anställning genom särskild överenskommelse eller uppsägning från arbetsgivaren.

Uppsägningslöner och avgångsvederlag i koncernen	Mkr	Antal personer
Årets kostnad	4,3 (5,4)	11 (8)
Varav ledande befattningshavare	1,8 (3,5)	3 (2)
Årets utbetalningar	4,8 (7,9)	11 (15)
Varav kostnadsfört innevarande år	2,7 (2,1)	

Kommentar

De väsentligaste villkoren i de överenskommelser som träffats för ledande befattningshavare har inneburit uppsägningstider om 4-6 månader samt i förekommande fall avgångsvederlag motsvarande 6-12 månadslöner. Samtliga avgångsvederlag avräknas mot inkomster från annan anställning eller verksamhet. Beloppen är angivna exklusive sociala avgifter.

Not 38. Pension

Samtliga medarbetare, inklusive ledande befattningshavare, omfattas av pensionsavtalet FAO-FTF/Jusek – pensionsplanen FTP. Pensionsavtalet innehåller både en premiebestämd och en förmånsbestämd pensionsplan. Vilken plan varje enskild individ omfattas av beror i huvudsak på individens ålder. Personer födda 1972 eller senare omfattas av den premiebestämda pensionsplanen. Även personer födda före 1972 med pensionsmedförande lön över 10 inkomstbasbelopp (ibb) kan omfattas av den premiebestämda pensionsplanen om individuell överenskommelse om detta träffas mellan arbetsgivaren och medarbetaren.

Den förmånsbestämda planen omfattar personer födda före 1972 enligt avtalets huvudregel. Vid fullt intjänande ger denna plan pensionsförmåner motsvarande 10 procent på lönedel upp till 7,5 ibb, 65 procent på löneintervall 7,5 ibb – 20 ibb samt 32,5 procent på lönedel därutöver dock maximalt upp till lön motsvarande 30 ibb. Nämda ersättningsnivåer gäller på slutlönen vid 65 års ålder och för fullt intjänande krävs 30 års tjänstetid. Medarbetare med lön över 10 ibb kan välja alternativ placering av pensionspremier beräknade på lönedelen över 7,5 ibb (Alternativ FTP). Om detta val görs är inte utfallande pensionsförmåner förmånsbestämda varför den delen av pensionen redovisas som premiebestämd pension.

Sett över en längre tidsperiod kommer ett skifte att ske från förmånsbestämd pension till premiebestämd pension. För arbetsgivaren är möjligheten att överblicka kostnadsutvecklingen bättre

vid en premiebestämd plan. Medarbetare födda 1955 eller tidigare, som omfattades av pensionsavtalet den 1 juni 2006, och som inte valt Alternativ FTP kan gå i pension vid 62 års ålder.

Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande 70 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder. När medarbetare väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör AMF en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Möjligheten till förtida pensionsavgång inkluderas i beräkningarna för den förmånsbestämda delen av FTP-planen och anses tillhöra samma plan.

AMF har för trygghet av den förmånsbestämda pensionsplanen tecknat tjänstepensionsförsäkring. Om AMFs valda pensionsbolag inte har möjlighet att värdesäkra pensioner som är under utbetalning måste AMF täcka upp för detta. Se även Not 1 Redovisningsprinciper 2.13.1 Avsättning för pensioner.

Not 38. Pension, forts.

Pensionsförpliktelser

Mkr	2015	2014
Nuvärde av pensionsförpliktelser	-280	-297
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	270	256
Restriktion av överskott i planen med avseende på tillgångstak	-	-
Pensionsförpliktelser efter avdrag för förvaltningstillgångar	-10	-41

Under 2016 förväntas inbetalda premier uppgå till cirka 18 (17) miljoner kronor.

Pensionskostnader

Mkr	2015	2014
Kostnader avseende tjänstgöring under perioden	-7	-5
Räntekostnader netto	-1	1
Pensionskostnader förmånsbestämda planer	-8	-4
Pensionskostnader premiebestämda planer	-51	-50
Totala pensionskostnader redovisade i resultaträkningen ¹⁾	-59	-54
Poster som redovisas i övrigt totalresultat		
Aktuariella vinster och förluster	24	-73
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive ränteintäkt	-2	15
Förändring av effekten av tillgångstak exklusive ränta	0	4
Totala pensionsintäkter/kostnader redovisade i övrigt totalresultat	22	-54
Summa pensionsintäkter/kostnader redovisade i årets totalresultat	-37	-108

¹⁾ Pensionskostnaderna inkluderar särskild löneskatt.

Förändringar i nuvärde av pensionsförpliktelser

Mkr	2015	2014
Förpliktelsens nuvärde, ingående balans	-297	-219
Kostnad avseende tjänstgöring under perioden	-7	-5
Räntekostnader	-9	-9
Utbetalda ersättningar	9	10
Aktuariella vinster(+)/förluster(-) under perioden, finansiella och demografiska antaganden	22	-72
Aktuariella vinster(+)/förluster(-) under perioden, erfarenhetsbaserad	2	-2
Förpliktelsens nuvärde, utgående balans	-280	-297

Förändringar i förvaltningstillgångarnas verkliga värde

Mkr	2015	2014
Förvaltningstillgångarnas värde, ingående balans	256	223
Ränteintäkt	8	10
Inbetalda medel från arbetsgivaren	17	17
Utbetalda medel	-9	-9
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive ränteintäkt	-2	15
Förvaltningstillgångarnas värde, utgående balans	270	256

Inga inbetalningar har gjorts direkt från deltagare i planen.

Not 38. Pension, forts.

Beståndsinformation

Antal	2015-12-31	2014-12-31
Aktiva	163	179
Sjukpensionärer	10	11
Fribrevshavare	263	252
Delpensionärer	0	0
Ålderspensionärer/Efterlevandepensionärer	93	87
Totalt antal utfästelser i pensionsplanen	529	529

Betydande aktuariella och finansiella antaganden

	2015-12-31	2014-12-31
Diskonteringsränta	3,50%	3,20%
Årlig löneökningstakt	3,50%	3,50%

Övriga aktuariella och finansiella antaganden

	2015-12-31	2014-12-31
Förväntad årlig ökning av inkomstbasbelopp	3,00%	3,00%
Förväntad årlig inflation	2,00%	2,00%
Årlig ökning av fribrev	2,00%	2,00%
Avgångsfrekvens	10,00%	7,50%
Förväntad återstående tjänstgöringstid i år	14,0	14,7
Förväntad vägd genomsnittlig duration för förpliktelsens nuvärde i år	17,5	18,4
Dödlighetstabell	DUS14	DUS14

Fördelning av förvaltningstillgångar

Mkr	2015-12-31	2014-12-31
Räntebärande värdepapper		
Svenska statsobligationer	84	82
Bostadsobligationer	64	59
Svenska företagsobligationer	84	72
Totalt räntebärande värdepapper	232	213
Aktier		
Svenska aktier	11	15
Utländska aktier	11	15
Totalt aktier	22	30
Fastigheter	16	13
Totalt	270	256

Vid en minskning av diskonteringsräntan med en procentenhet skulle förpliktelsens nuvärde öka med 71 miljoner kronor. Vid 1 procentenhet högre årlig löneökning skulle förpliktelsens nuvärde bli 2 miljoner kronor högre.

Känslighetsanalyserna har upprättats genom att använda samma metod som vid beräkningen av förpliktelsens nuvärde, det vill säga Projected Unit Credit Method. Inga förändringar i metod har gjorts jämfört med föregående år.

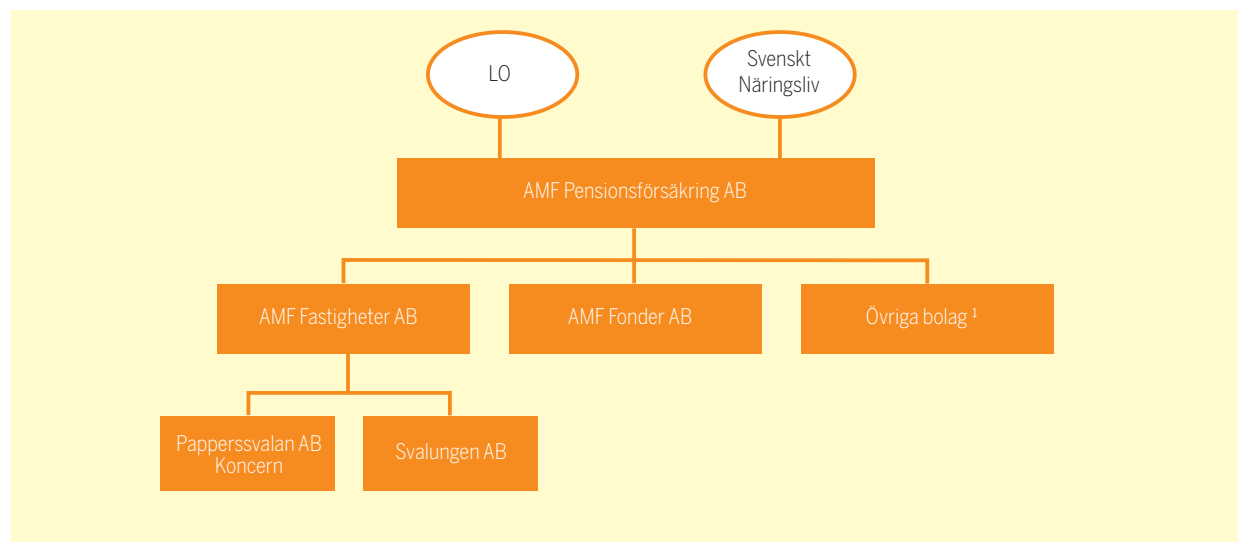
Not 39. Närstående

Denna not innehåller en beskrivning av transaktioner mellan AMF och närstående enligt definitioner i IAS 24 Upplysningar om närstående. Transaktioner och balanser framgår av tabellen på sidan 110. AMF betraktar följande juridiska och fysiska personer som närstående enligt denna definition:

- Samtliga bolag inom AMF-koncernen (se not 15 Placeringar i koncernföretag på sidan 82).
- Styrelseledamöter och företagsledning.
- Nära familjemedlemmar till styrelseledamöter och företagsledning.
- LO och Svenskt Näringsliv.
- Joint ventures och intresseföretag.
- De närstående bolagen Fora AB (Fora), AFA Sjukförsäkring AB, AFA Trygghetsförsäkring AB och AFA Livförsäkring AB (tillsammans omnämnda AFA nedan), vilka har samma ägare som AMF, det vill säga LO och Svenskt Näringsliv.

Styrelsen i moderbolaget utfärdar ägardirektiv till dotterbolagens styrelser som närmare anger de krav moderbolaget ställer på dotterbolagen ur ett koncernperspektiv och hur uppföljning av dotterbolagens verksamhet sker. AMF har administrativa avtal som reglerar vilka tjänster AMF säljer till AMF Fonder AB (AMF Fonder) och till AMF Fastigheter AB (AMF Fastigheter). Avtalen omfattar i tillämpliga delar tjänster för marknadsföring, kundservice, kapitalförvaltningsadministration, juridik, ekonomi, operativa risker, internrevision, IT samt personal- och lokaladministration. Genom att dotterbolagen köper tjänster från moderbolaget uppstår volymfördelar och bolagen undviker uppbyggnad av parallella och kostnadsdrivande kompetenscentra i koncernen. Ersättningen grundas på nyttjandegrad utifrån olika mätningar av resursutnyttjande och ett antal fördelningsnycklar.

Ett särskilt uppdragsavtal är upprättat mellan AMF och AMF

¹⁾ I övriga bolag ingår: Mood Stockholm KB, City Cronan Fastighets KB, Fastighetsbolaget Pukan HB, Oxhammaren 15 KB och Sundbyberg 2:78 HB som samtliga ägs av AMF till 99,99 procent och av Svalungen med en andel på 0,01 procent. I övriga bolag ingår även Rikshem Intressenter AB, Antilooppi Ky, Antilooppi GP Oy, Antilooppi Management Oy och Oslo Areal AS vilka ägs till 50 procent, Ankkurikadun Kiinteistö Oy som ägs till 33,3 procent samt Ormonde Energy Limited som ägs till 49 procent.

Fonder som reglerar AMF Fonders uppdrag att förvalta placeringar från AMFs fondförsäkringsverksamhet i fonderna. Genom detta avtal åtar sig AMF Fonder att till AMFs fondförsäkringsverksamhet återbetala en del av fondförvaltningsavgiften för dessa placeringar. Modellen är konstruerad utifrån avtalet med Pensionsmyndigheten.

Ett särskilt uppdragsavtal är upprättat mellan AMF och AMF Fastigheter. AMF uppdrar åt AMF Fastigheter att i AMFs namn och för AMFs räkning förvalta och utveckla AMF-koncernens helägda fastigheter, samt att identifiera och genomföra lönsamma fastighetsinvesteringar. Förvaltningstjänsterna är prissatta utifrån marknadsmässiga principer. Motivet för detta är att kunna mäta och jämföra fastighetsbolagets kostnadseffektivitet med konkurrerande aktörer på den öppna marknaden. Det finns vidare ett uppdragsavtal mellan AMF och AMF Fastigheter som innebär att

AMF tillhandahåller vissa administrativa tjänster, infrastruktur samt systemstöd.

Uppföljning av de koncerninterna avtalen avseende efterlevnad och revidering sker med regelbunden periodicitet.

Transaktioner mellan AMF och dotterbolagen

De transaktioner som sker från AMF till dotterbolagen avser utlåning eller aktieägartillskott i samband med att dotterbolagen gör investeringar. Transaktioner från dotterbolagen till AMF avser främst återbetalning av lån, räntebetalningar och utdelningar. Moderbolagets innehav av aktier i dotterbolag framgår av not 15 Placeringar i koncernföretag. Under året har koncernbidrag på sammanlagt 77 (87) miljoner kronor lämnats mellan dotterbolagen. AMF Fonder och AMF Fastigheter placerar tjänstepensionspremier i AMF till marknadspris.

Not 39. Närstående, forts.

Transaktioner med LO och Svenskt Näringsliv

I samband med övergången från förmånsbestämd försäkring (STP) till premiebestämd försäkring (Avtalspension SAF-LO) kom arbetsgivarna och arbetstagarna 1996, genom kollektivavtal, överens om att arbetsgivarna skulle betala in Särskilda Pensionsmedel (SPM). Detta gjordes för att hantera eventuella ökade kostnader i samband med övergången. Inbetalning av medlen skedde 1996-1997 och motsvarades inte av något försäkringsåtagande. Dessa pengar har därefter förvaltats av AMF. Medlen skulle användas för särskilda pensionsändamål i enlighet med vad som anges i nedan nämnda förhandlingsöverenskommelse.

I enlighet med förhandlingsöverenskommelsen 2000-01-19 mellan LO och Svenskt Näringsliv har AMF under 2015 från SPM i konsolideringsfonden inom eget kapital överfört informationsmedel för kollektivavtalsparternas (LO och Svenskt Näringsliv) informationsverksamhet om kollektivavtalad tjänstepension.

SPM har under året överförts till en från AMF fristående nybildad stiftelse för Särskilda Pensionsmedel. Stiftelsen har som ändamål att finansiera den så kallade kollektivavtalsgarantin samt för att finansiera informations- och utbildningsverksamhet avseende Avtalspension SAF-LO.

Transaktioner med Fora

Transaktionerna mellan AMF och valcentralen Fora grundar sig på upprättat administrationsavtal, enligt vilket Fora utför en rad arbetsuppgifter inom ramen för Avtalspension SAF-LO. Fora erhåller ersättning för det arbete de utför i enlighet med administrationsavtalet. Premieuppbörd för Avtalspension SAF-LO och Livsarbetstidspension administreras av Fora.

Utöver ovan nämnda SPM-medel finns STP-medel vilka kan användas till premierreduktion. Beloppet är ett överskott från avskilda medel inom den kollektivavtalade och förmånsbaserade

Mkr	Transaktioner	Balanser	2015	2014
Motpart				
AMF Fonder AB	Intäkt del av fondförsäkringsavgift		135	113
	Intäkt sålda administrativa tjänster		29	31
	Erhållen utdelning		–	–
	Fordran		34	41
AMF Fastighet AB	Intäkt sålda administrativa tjänster		21	17
	Kostnad förvaltningstjänster		–68	–57
	Ränteintäkter		1	1
	Lånefordran		30	30
	Lämnat aktieägartillskott		986	800
Dotterbolag inom fastighetsförvaltning	Uttag under året, handelsbolag och kommanditbolag		1023	325
	Insättningar under året, handelsbolag och kommanditbolag		–171	–
	Ränteintäkter		342	304
	Räntekostnader		–11	–38
	Lånefordran inklusive upplupen ränta		8976	8128
	Fordran		222	180
	Skuld		–215	–571
	Lämnat aktieägartillskott		50	50
LO	Informationsmedel (SPM)		–90	–88
Svenskt Näringsliv	Informationsmedel (SPM)		–23	–19
Fora AB	Premieinbetalningar		11 061	8868
	Premierreduktion (STP-medel)		–2 180	–2223
	Kostnad administrativa tjänster		–19	–20
AFA Försäkring	Intäkt förbrukningstjänster		2	10
	Intäkt utförda försäkringstjänster		2	2
	Hysesintäkt Fastigheten Svalan 9		72	72
	Överföring resultatandel Svalan 9		–46	–46
	Kostnad nyttjande av lokaler mm		–4	–4
Joint ventures	Ränteintäkter		190	105
	Lånefordran inklusive upplupen ränta		3845	1594
	Lämnat aktieägartillskott		1661	–

Föregående års jämförsiffror för premierreduktion STP-medel har ändras.

Not 39. Närstående, forts.

STP-försäkringen och som via Fora utbetalas till försäkringstagarna (arbetsgivarna inom Avtalspension SAF-LO) att användas för premiereduktion. 2015 har 2,2 miljarder kronor, avseende 2015 års premie för Avtalspension SAF-LO i enlighet med förhandlingsöverenskommelse 2015-01-14 mellan LO och Svenskt Näringsliv utbetalats. Utbetalningen gjordes efter styrelsebeslut, ur konsolideringsfonden i eget kapital. Under året har ingen slutredovisning skett avseende tidigare utbetalningar av STP-överskott. Föregående år slutredovisades 137 miljoner kronor.

Transaktioner med AFA

Huvudkontorsfastigheten Svalan 9 samägs av AMF och AFA med 50 procent vardera. Det finns ett avtal som reglerar mellanhanden mellan AMF och AFA. AMF ansvarar för alla inkommande fakturor av förbrukningstjänster i fastigheten och vidarefakturerar därefter till AFA deras andel. AMF har under år 2015 vidarefakturerat förbrukningstjänster och hyra till AFA. Den del av resultatet på fastigheten Svalan 9 som tillhör AFA har tillgodogjorts AFA genom att 50 procent av fastighetens resultat före finansiella poster överförts till AFA. AMF köper del av gemensamma lokaler och restaurang av AFA. Enligt avtal har AMF från AFA Sjukförsäkring AB och AFA Trygghetsförsäkring AB sammanlagt erhållit ersättning för utförda administrativa tjänster avseende skadereglering. Ersättningen för utförda tjänster är prissatt enligt självkostnadsprincipen.

Transaktioner med joint ventures och intresseföretag

Joint ventures definieras som företag där AMF har ett gemensamt bestämmande inflytande tillsammans med övriga samägare. AMF är samägare i Rikshem Intressenter AB, Ankkurikadun Kiinteistö Oy, Antilooppi Ky, Antilooppi GP Oy, Antilooppi Management Oy

samt Oslo Areal AS. Transaktionerna mellan AMF och joint ventures avser utlåning, aktieägartillskott och räntebetalningar och framgår av tabellen på sidan 110. AMF äger också aktier i intresseföretaget Ormonde Energy Ltd. Bolaget förvärvades 31 december 2015 och det har inte förekommit några ägartransaktioner efter förvärvet.

Transaktioner med styrelseledamöter, företagsledning och nära familjemedlemmar till dessa

Ersättningar till ledande befattningshavare och styrelseledamöter redovisas i not 37 Personal. Ersättningar till närståendes familjekrets förekommer inte inom AMF.

Koncernen

Illustrationen på sidan 109 visar AMF med tillhörande dotterbolag samt joint ventures och intresseföretag som ingår i gruppen övriga bolag. Se vidare not 15 Placeringar i koncernföretag samt not 16 Aktier och andelar i joint ventures och intresseföretag.

De sex bolagen Rikshem Intressenter AB, Antilooppi Ky, Antilooppi GP Oy, Antilooppi Management Oy, Ankkurikadun Kiinteistö Oy samt Oslo Areal AS redovisas som joint ventures i AMF. Ormonde Energy Limited redovisas som intresseföretag.

Not 40. Händelser efter balansdagen

I enlighet med förhandlingsöverenskommelse 2016-01-12 mellan LO och Svenskt Näringsliv har AMF i mars 2016 efter styrelsebeslut, ur konsolideringsfonden i eget kapital avseende överskott från kapitalet hänförligt till STP, utbetalat 800 miljoner kronor till Fora AB, avseende 2016 års premie för Avtalspension SAF-LO.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och verkställande direktören föreslår till årsstämman att 2015 års resultat för moderbolaget om 26 041 026 138 kronor överföres till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt följande:

Konsolideringsfonden	Kronor
Individuell försäkring	178 821 770
Förmånsbestämd tjänstepensionsförsäkring	656 125 849
Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	25 084 766 817
Tjänsteanknuten premiebefrielseförsäkring	2 318 832
Individuell fondförsäkring	11 678 394
Tjänstepension avseende fondförsäkring	107 314 476
Summa	26 041 026 138

Styrelsen föreslår årsstämman 2016 att bemyndiga styrelsen att med avseende på verksamhetsåret 2016 använda upp till 15,0 (16,0) miljarder kronor för slutlig tilldelning i samband med pensionsutbetalningar och flytt. Styrelsen föreslår därutöver också årsstämman att bemyndiga styrelsen att använda upp till 19 miljarder kronor avseende garantiförstärkning – varav 18 miljarder kronor är hänförliga till de tilldelningar av garantier som sker för försäkringar under utbetalning i samband med villkorsomläggning inom Avtalspension SAF-LO – att använda upp till 13,0 (3,0) miljarder kronor avseende definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO, att använda upp till 1,0 (2,4) miljarder kronor av det avskilda STP-kapitalet i syfte att reducera premien avseende Avtalspension SAF-LO.

Styrelsen ställer sig härmed också bakom den hållbarhetsredovisning som framgår av sidor 6–27.

Stockholm den 10 mars 2016

Pär Nuder
Styrelsens ordförande

Renée Andersson

Torbjörn Johansson

Per Ljungberg

Annika Lundius

Marie Nilsson

Ola Pettersson

Marie Rudberg

Caroline af Ugglas

Johan Sidenmark
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 14 mars 2016
Ernst & Young AB

Peter Strandh
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i AMF Pensionsförsäkring AB
Org.nr 502033-2259

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för AMF Pensionsförsäkring AB för 2015. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 29-112.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet

att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finan-

siella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt rapport över totalresultat och balansräkningen för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för AMF Pensionsförsäkring AB för 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat

sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 14 mars 2016

Ernst & Young AB

Peter Strandh

Auktoriserad revisor

Revisors rapport över översiktlig granskning av AMF Pensionsförsäkring ABs hållbarhetsredovisning

Till AMF Pensionsförsäkring AB

Inledning

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i AMF Pensionsförsäkring AB (AMF) att översiktligt granska AMFs hållbarhetsredovisning för 2015. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning till de områden som hänvisas till i GRI index på sidorna 24-26.

Styrelsens och företagsledningens ansvar för hållbarhetsredovisningen

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sidan 23 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines (utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI)) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med RevR 6 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning utgiven av FAR. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASBs standarder för revision och god revisionssed i övrigt har. Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en

översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen. Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

Uttalande

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 14 mars 2016

Ernst & Young AB

Peter Strandh
Auktoriserad revisor

Outi Alestalo
Specialistmedlem på FAR

Definitioner och begrepp

Anskaffningskostnadsprocent beräknas som kostnader för anskaffning av nya försäkringar i procent av premieinkomsten.

Administrationskostnadsprocent för sparprodukter beräknas som administrationskostnader plus skaderegleringskostnader för sparförsäkringsprodukter i procent av genomsnittligt förvaltad kapital.

Avgiftsbestämd försäkring är samma sak som en premiebestämd. Se definition på nästa sida.

Avgiftsintäkt består av de avgifter bolaget tar ut från försäkringarna för att täcka löpande kostnader. De består exempelvis av kapitalavgift och flyttavgift.

Avkastningsränta används för premiebestämda försäkringar. Det avser den ränta som före skatt och driftskostnader tillämpas vid beräkningen av försäkringens pensionskapital. Avkastningsräntan kan ändras när som helst och bestäms huvudsakligen utifrån avkastningen på placeringstillgångarna. Avkastningen kan vara både positiv och negativ.

Derivat är ett finansiellt instrument vars värde baseras på förväntningar av ett underliggande kontrakts värde i framtiden.

Direkta utsläpp utsläpp från källor som ägs eller kontrolleras av den redovisande organisationen.

Fondförsäkring är en försäkring där den försäkrade/försäkrings-tagaren avgör hur inbetalda medel ska förvaltas. Detta sker genom köp av andelar i en eller flera fonder. Värdet av inbetalningen kan öka eller minska beroende på hur fondens andelskurs utvecklas.

Förmånsbestämd försäkring är en pension/försäkring där pensionen är fixerad till exempel som en procentandel av lönen (ofta knuten till lönen under senare delen av arbetslivet). Storleken på premieinbetalningen beräknas med ledning av fastställd förmån.

Försäkringsteknisk avsättning är en skuldpost i balansräkningen som avser garanterade åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Förvaltningskostnadsprocent beräknas som driftskostnader enligt resultaträkningen plus skaderegleringskostnader i procent av genomsnittligt förvaltad kapital.

Garanterad ränta är den ränta som används för beräkning av garanterade pensionsbelopp.

Garantiförstärkning är en tilldelning av överskott i form av ökade garanterade belopp.

Garantiförstärkningsränta är den ränta som används i samband med att beräkna garantiförstärkningens storlek innan utbetalningen påbörjas.

Global Compact FNs principer kring mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga frågor, miljö och korruption. Principerna baseras på FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna, ILOs grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet, Riodeklarationen samt FNs konvention mot korruption.

Global Reporting Initiative (GRI) organisation som utvecklar ramverk/vägledning för hållbarhetsredovisning.

Indirekta utsläpp är utsläpp som uppstår på grund av AMFs aktiviteter, men som uppstår vid källor som ägs eller kontrolleras av annan organisation.

Inkomstbasbelopp används för att beräkna den övre gränsen för hur hög den pensionsgrundande inkomsten får vara inom den allmänna pensionen. Inkomstbasbeloppet används också ibland för att bestämma storleken på en tjänstepension. Varje år fastställer regeringen ett inkomstbasbelopp som bygger på utvecklingen av inkomstindex.

Investeringsavtal är ett fondförsäkringskontrakt utan väsentlig försäkringsrisk för försäkringsföretaget.

ITP är avtalsområdet för tjänstepension för privatanställda tjänstemän.

Kapitalbas och erforderlig solvensmarginal beräknas i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om svenska försäkringsbolags skyldighet att lämna solvensdeklaration. Kapitalbasen utgörs av bolagets egna kapital samt övervärde i koncernen. Avdrag görs för immateriella tillgångar vilka inte kan användas för att täcka förluster. Solvensmarginalen är den lägsta tillåtna kapitalbasen.

Kapitalförvaltningskostnadsprocent beräknas som driftskostnader i kapitalförvaltningen i procent av genomsnittligt förvaltad kapital.

KAP-KL är avtalsområdet för tjänstepension för kommun- och landstingsanställda.

Koldioxidekvivalenter (CO₂e) är en gemensam måttenhet som gör att det går att jämföra klimatpåverkan från olika växthusgaser, något som också möjliggör en jämförelse mellan olika gaser vars klimatpåverkan uttrycks med samma mått. Eftersom gaserna har olika klimatpåverkan omvandlas de till motsvarande mängd av vår vanligaste växthusgas, koldioxid (CO₂).

Kollektiv konsolidering är skillnaden mellan försäkringsföretagets tillgångar och garanterade utfästelser samt preliminärt fördelat överskott.

Kollektiv konsolideringsgrad, i procent är förhållandet mellan bolagets tillgångar värderade till verkligt värde och bolagets totala åtaganden, garanterade och ej garanterade, multiplicerat med 100. Den kollektiva konsolideringsgraden beräknas separat för premiebestämda och förmånsbestämda försäkringar.

Kollektivt konsolideringskapital visar skillnaden mellan bolagets tillgångar värderade till verkligt värde och bolagets åtaganden, garanterade och ej garanterade. Det kollektiva konsolideringskapitalet beräknas separat för premiebestämda och förmånsbestämda försäkringar.

Konsolideringskapital är moderbolagets eget kapital inklusive övervärde/undervärde i dotterföretag, i joint ventures samt i intresseföretag. Avdrag görs för immateriella tillgångar vilka inte kan användas för att täcka förluster.

Medeltal anställda beräknas som summan av antal anställda vid ingången respektive utgången av året dividerat med två.

PA03 är avtalsområdet för tjänstepension för statligt anställda.

Pensionskapital är en försäkrings aktuella värde. Pensionskapitalet ökar med inbetalda premier och minskar med avgifter, avkastnings-skatt och pensionsutbetalningar. Pensionskapitalet kan såväl öka som minska med tillförd avkastningsränta. Dessutom ökar pensionskapitalet av eventuellt erhållen arvsvinst.

Pensionstillägg är metoden som används för att värdesäkra, ge återbäring, för förmånsbestämda pensioner.

Placeringstillgång är en tillgång som har karaktär av kapitalplacering. Hit räknas i försäkringsbolag fastigheter och värdepapper. Omfattar i balansräkningen även samtliga placeringar i koncern-företag, joint ventures samt och intresseföretag.

Preliminärt fördelat kapital avser överskottsmedel som bolaget tillfört en försäkrad. Dessa medel är ej garanterade utan en del av bolagets riskkapital och redovisas därmed som eget kapital.

Premie är det belopp som betalas till en försäkring. Premien kan fördelas mellan sparande och olika försäkringsskydd. I den allmänna pensionen och inom vissa tjänstepensionsområden används inte ordet premie, utan pensionsavgift eller avgift.

Premiebestämd försäkring är en pension/försäkring där premieinbetalningen är fixerad, till exempel som en viss procentandel av aktuell lön. Hur stor pensionen blir beror bland annat på avkastning och avgifter hos förvaltaren av pensionsmedlen. För traditionell försäkring med garanterad ränta, beräknas storleken på garanterad förmån i samband med inbetalningen. Kallas också avgiftsbestämd.

Prisbasbelopp eller basbeloppet som det kallades tidigare, beror av konsumentprisindex, KPI. Prisbasbeloppet används bland annat för att se till att pensioner, sjukpenning, studiemedel och andra ersättningar inte förlorar i värde om priserna på varor och tjänster stiger. Beloppet bestäms ett år i taget.

Prognosräntan är den ränta som används i samband med att beräkna pensionsutbetalningen storlek för premiebestämda pensioner.

Referensindex visar den genomsnittliga värdeutvecklingen på en marknad. Detta används som jämförelse mot aktie- respektive ränteportföljer.

Riskprodukt är en försäkringsprodukt utan något sparmoment, exempelvis kan det vara en premiebefrielseförsäkring.

Solvens mäter bolagets förmåga att uppfylla garanterade åtaganden.

Solvensgrad mäter tillgångarnas verkliga värde i förhållande till bolagets garanterade åtaganden. Solvensgrad beräknas endast för traditionell försäkring. Utvisar bolagets finansiella styrka.

Solvensknot visar förhållandet mellan kapitalbas och erforderlig solvensmarginal. Solvenskvoten måste lägst ha värdet ett.

Termin är köp eller försäljning med leverans vid bestämd senare tidpunkt.

Totalavkastning är summan av kapitalavkastning och värdeförändring på de tillgångar som ett försäkringsbolag förvaltar inom traditionell försäkring. Totalavkastning anges ofta i procent.

Totalavkastning i procent mäter totalavkastningen med en metod som inte påverkas av köp- och säljtransaktioner. Beräknas för placeringstillgångar.

Traditionell försäkring är en försäkring, där försäkringsbolaget förvaltar inbetalda medel. Traditionell försäkring har oftast ett garanterat pensionsbelopp.

UN PRI är benämningen på FNs sanktionerade principerna kring ansvarsfulla investeringar. UN PRI har två partners, Global Compact och United Nations Environment Programme (UNEP). UN PRIs sex principer och samarbetsnätverk bildar en referensram för investerare som vill öka ansvarsfullheten i sin placeringsverksamhet.

Valutakurssäkring görs för att skydda utländska innehav från valutakursfall.

Återbäring är överskottsmedel som ett försäkringsbolag tilldelat, eller preliminärt tillfört, en försäkrad. Preliminärt fördelat återbäring kan återtas från försäkringen.

Ömsesidiga principer I ett ömsesidigt försäkringsbolag tillfaller allt överskott försäkringstagarna. Eftersom försäkringstagarna även står risken vid eventuellt underskott ska bolagets konsolideringspolicy vara utformad så att en sådan situation undviks. Försäkringsföretag kan även drivas enligt ömsesidiga principer trots att de är aktiebolag och ägs av andra än sina försäkringstagare. Dessa försäkringsföretag kan inte dela ut vinst till sina ägare, utan överskott och underskott behandlas på samma sätt som i ömsesidiga försäkringsbolag. AMF tillhör denna senare kategori.

Kontaktuppgifter

AMF

113 88 Stockholm

Besöksadress: Klara Södra Kyrkogata 18

Telefon: 08-696 31 00

Kundtjänst: 020-696 320

Fax: 08-411 23 70

www.amf.se

info@amf.se